

Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung

Input van het stakeholdersoverleg i.f.v. de Vlaamse Taskforce Kwetsbare gezinnen

---

dd. 6 juli 2020

op vraag van de Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid,
Gezin en Armoedebestrijding

Inhoudstafel

Inleiding	1
1. Communicatie	3
1.1. <i>De Vlaamse overheid, socio-cultureel en sociaal werk en de Vlaamse media zetten hun schouders onder de COVID-19 preventie naar kwetsbare groepen</i>	3
1.2. <i>Internettoegang voor kwetsbare burgers tijdens deze en volgende Corona-crisissen</i>	5
1.3. <i>Slachtoffers van IFG: Maak 1712 24/24u bereikbaar Problematiek</i>	7
1.4. <i>Slachtoffers van IFG: 1712 toegankelijkheid intersectioneel Problematiek</i>	8
1.5. <i>Slachtoffers van IFG: 1712 vermelden in de media</i>	9
1.6. <i>Afstandstolken voor de communicatie met dove personen, met bijzondere aandacht voor dove ouderen en kwetsbare personen</i>	10
2. Coördinatie - Transversaal	12
2.1. <i>Lokale coördinatie van maatregelen: versterking GBO-samenwerkingsverbanden om onderbescherming aan te pakken onder regie van lokaal besturen</i>	12
2.2. <i>Digitalisering en e-inclusie. Nota van het stakeholdersoverleg Taskforce Kwetsbare gezinnen</i>	13
3. Dak- en thuisloosheid	23
3.1. <i>Dringende maatregelen ter bescherming van dak- en thuislozen</i>	23
3.2. <i>Noodopvang zieke dak- en thuislozen</i>	24
3.3. <i>Mondmaskers voor dak- en thuislozen</i>	25
3.4. <i>Ondersteunen welzijnsaspecten dak- en thuisloosheid</i>	26
4. Energie en water	28
4.1. <i>Inkomen: maatregelen binnen energie en water</i>	28
5. Mobiliteit	30
5.1. <i>Assistentie aan kwetsbare personen door chauffeurs van De Lijn</i>	30
5.2. <i>Ondersteunen vervoer voor meest kwetsbaren</i>	32
6. Onderwijs	35
6.1. <i>Versterkte onderwijsondersteuning gezinnen in kansarmoede</i>	35
6.2. <i>Vrijstelling van inschrijvingsgeld bij herinschrijving voor een gemiste module in een Centrum voor Basiseducatie en een Centrum voor het Volwassenenonderwijs</i>	38
6.3. <i>Ondersteuning studenten Hoger Onderwijs</i>	40
6.4. <i>Gerustgesteld terug naar school en kinderopvang</i>	42
6.5. <i>Mobiliseer pedagogische en sociale kwaliteiten van studenten voor jongeren en volwassenen met een handicap</i>	45
6.6. <i>Naar een relance van het onderwijs vanaf het schooljaar 2020-2021. Nota van het stakeholdersoverleg Taskforce kwetsbare gezinnen</i>	46

7. Schulden en belastingen.....	54
7.1. <i>Extra inzet op budget- en schuldhulpverlening binnen een integrale begeleiding ter preventie van de escalatie van financiële problemen als gevolg van de coronacrisis .....</i>	54
7.2. <i>Inzet op ondersteuning van intermediairs om het ontstaan & de escalatie van financiële problemen als gevolg van de coronacrisis aan te pakken .....</i>	56
7.3. <i>Inzet op een digitale preventieve tool om maximaal te anticiperen op financiële problemen als gevolg van de coronacrisis .....</i>	58
8. Sociale bescherming	60
8.1. <i>Drie maatregelen om de inkomenssituatie te verbeteren.....</i>	60
8.2. <i>Inkomen: Maatregelen binnen het Groeipakket .....</i>	62
8.3. <i>Bevriezen link afwezigheid op school en ontvangen Participatietoeslag .....</i>	64
8.4. <i>Groeipakket jongeren in voorzieningen doorstorten naar ouders .....</i>	65
8.5. <i>Ondersteuning voor personen met een handicap met erkende nood .....</i>	67
9. Voedselhulp	69
9.1. <i>Noodhulp blijft noodzakelijk.....</i>	69
10. Vrijtijdsbesteding en gebruik publieke ruimte	71
10.1. <i>Meer dan ooit is er nood aan ontspanning en vrije tijd .....</i>	71
10.2. <i>Toegankelijke publieke ruimte .....</i>	73
11. Werk en (sociale) economie	75
11.1. <i>Inzet van Vlaamse aanmoedigingspremie voor corona-ouderschaps-verlof bij éénooudergezinnen ...</i>	75
11.2. <i>Automatische en snelle toekenning van Vlaamse aanmoedigingspremie bij ingaan van het corona-ouderschapsverlof én verhoging van het extra supplement bij éénooudergezinnen .....</i>	77
11.3. <i>Een arbeidsmarkt met iedereen aan boord.....</i>	79
11.4. <i>Uitrol Jobatelier, meer digitale sollicitatiekansen voor kort- en ongeschoolde werkzoekenden in VDAB-werking in centrumsteden.....</i>	81
11.5. <i>Promotie van taalarme competentietoetsing, ACT, voor kort- en ongeschoolde jobs bij arbeidsbemiddelaars VDAB en werkgevers.....</i>	83
11.6. <i>Mobiliseer pedagogische en sociale kwaliteiten van jobstudenten voor jongeren en volwassenen met een handicap .....</i>	85
11.7. <i>Stimulanspremie in opleidingstrajecten naar werk.....</i>	86
11.8. <i>Verduidelijking eenvoudigere toegang tot werk voor asielzoekers.....</i>	88
11.9. <i>Een arbeidsmarkt met en voor iedereen. Nota van het stakeholdersoverleg Taskforce Kwetsbare gezinnen met aanbevelingen voor de aanpak van de impact van de Covid-19 crisis op de arbeidsmarkt, in het kader van de relance .....</i>	90
12. Wonen	97
12.1. <i>Een verlenging van huurcontracten op de private huurmarkt .....</i>	97

12.2.	<i>Verleng het moratorium op uithuiszettingen tot zes maanden na het einde van de beperkende maatregelen</i>	99
12.3.	<i>Een “coronahuurtoelage”</i>	100
12.4.	<i>Verlenging melding 'tijdelijk wonen'</i>	102
12.5.	<i>Inkomen: Maatregelen binnen de Vlaamse Huurpremie</i>	104
12.6.	<i>Lokale woonoplossingen voor dringende huisvestingsproblemen</i>	106
12.7.	<i>Uitbreiding aanbod SVK-woningen</i>	108
12.8.	<i>Het beleidsdomein ‘wonen’ in het kader van de relance. Nota van het stakeholdersoverleg Taskforce Kwetsbare gezinnen</i>	110
13.	Zorg en welzijn	117
13.1.	<i>Hygiënisch pakket voor mensen in armoede</i>	117
13.2.	<i>Essentiële verplaatsingen in het kader van mantelzorg</i>	119
13.3.	<i>Herstart de eerstelijnszorg voor personen met een handicap</i>	121
13.4.	<i>Recht op groeipakket en zorgtoelage tijdens covidperiode</i>	123
13.5.	<i>Ontspoorde mantelzorg / ouderenmis(be)handeling</i>	125
13.6.	<i>Drie acties voor mantelzorg(ers)</i>	127
13.7.	<i>Betere registratie van kindermishandeling en seksueel kindermisbruik in coronatijd en daarna</i>	129
13.8.	<i>Maatregelen tegen seksueel kindermisbruik en kindermishandeling (IFG) tijdens en na corona</i>	131
13.9.	<i>Verlaagd corona-tarief Kinderopvang en automatische toekenning op basis statuut ‘verhoogde tegemoetkoming’ of van Uitpas aan kansentarief (0-3j)</i>	133
13.10.	<i>Inkorting wachttijden toekenning zorgbudgetten en mobiliteitshulpmiddelen</i>	135
13.11.	<i>Vlaanderen verenigt en herstelt</i>	138
13.12.	<i>Vlaamse aanmoedigingspremie aan mantelzorgers</i>	140
13.13.	<i>Tussentijdse revalidatie in afwachting van heropstart</i>	142
	Samenstelling stakeholdersoverleg	144
	Eindnoten	145

Inleiding

Op vrijdag 24 april 2020 heeft de Vlaamse regering op voorstel van coördinerend minister voor Armoedebestrijding Wouter Beke beslist om een ‘Taskforce kwetsbare gezinnen’ op te richten.

De taskforce bestaat “uit 2 werkgroepen:

- één met stakeholders die *vertegenwoordigers bevat van organisaties binnen de domeinen van armoedebestrijding, sociaal werk, ouderen, personen met een handicap, samenleven, integratie en inburgering en vertegenwoordigers van de lokale besturen en het sociaal overleg. Het interfederaal steunpunt armoedebestrijding is aangezocht om vanuit hun deskundigheid met dialoogsessies en de thematiek ondersteuning te bieden aan deze werkgroep.*
- *Een andere met de vertegenwoordigers van de coördinerend minister voor Armoedebestrijding, de minister-president en de vice-minister-presidenten. Aangevuld met vakministers op basis van de agenda. Het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin zorgt voor de administratieve ondersteuning.*

De taskforce heeft volgende doelstellingen:

- *Detecteren van problemen op het terrein*
- *Monitoring van de situatie bij kwetsbare groepen*
- *Informatiedoorstroming vanuit beleid naar middenveld en mensen in een kwetsbare positie*
- *Knelpunten bespreken en afspraken maken omtrent mogelijke acties in respons*
- *Voorstellen tot afstemming met de andere beleidsniveaus (federaal en lokale besturen)*
- *Bekend maken van de genomen acties door de Vlaamse regering*
- *Voorbereiden relance”¹*

Voorliggende nota bevat beleidsvoorstellen vanuit het stakeholdersoverleg en dient als input voor de politieke werkgroep.

Op de startvergadering van maandag 27 april 2020 heeft het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (verder: het Steunpunt) een werkwijze voorgesteld.

Op donderdag 30 april 2020 vond een eerste inhoudelijke bijeenkomst van het stakeholdersoverleg plaats, via videoconferentie. Het overleg wordt voorgezeten door Bert D’hondt, Raadgever Armoedebestrijding en algemeen welzijnswerk, van het kabinet van Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding. Het Steunpunt biedt ondersteuning aan dit stakeholdersoverleg en staat in voor het verslag van de bijeenkomsten.

De stakeholders worden uitgenodigd om voorstellen voor beleidsmaatregelen in te dienen aan de hand van fiches. De fiches worden door het Steunpunt op een gemeenschappelijk forum geplaatst, en kunnen door de verschillende stakeholders geraadpleegd worden. Ze worden vervolgens in het stakeholdersoverleg besproken. Na eventuele herwerking worden ze aan het Steunpunt doorgegeven, die ze zo overneemt in deze nota. Dezelfde werkwijze werd in juni-juli gehanteerd voor de indiening en bespreking van thematische nota’s – in het kader van de relance – met betrekking tot digitalisering en e-inclusie (2.2.), onderwijs (6.6.), werk en (sociale) economie (11.9.), en wonen (12.8.).

Dit document wordt telkens geactualiseerd met de informatie of een voorstel naar de politieke werkgroep is vertrokken, met feedback van de politieke werkgroep op de voorstellen, en met nieuwe voorstellen. De nota heeft een thematische structuur, en krijgt telkens een nieuwe publicatiedatum in functie van de volgende bijeenkomst van de politieke werkgroep.

Intussen heeft de Vlaamse regering voorzien in een politieke feedback op de voorstellen in de vorm van de mededeling van de Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding aan de Vlaamse regering met een overzicht van maatregelen voor kwetsbare gezinnen in het kader van COVID-19-maatregelen (VR 2020 0307 MED.0223/1BIS).

1. Communicatie

1.1. De Vlaamse overheid, socio-cultureel en sociaal werk en de Vlaamse media zetten hun schouders onder de COVID-19 preventie naar kwetsbare groepen

Problematiek

De communicatie rond de maatregelen genomen door de Veiligheidsraad is vooral gericht op mensen die hogere studies achter der rug hebben. Een voorbeeld is het gebruik van Engelse termen. Niet iedereen begrijpt wat men bedoelt met b.v. “social distancing”. We vangen veel signalen op rond het niet begrijpen van de richtlijnen. Doordat de communicatie niet gericht is tot iedereen voelen mensen zich niet betrokken, krijgen ze het gevoel dat ze niet meetellen. Sommige mensen gaan zelf op zoek naar informatie en stoten daarbij vaak op fake news die ze voor waar aannemen. Doordat mensen de communicatie niet begrijpen groeit bij sommigen wantrouwen. Anderen zijn net zeer angstig door de huidige communicatie, die vooral focust op afschrikken. Een aantal kwetsbare gezinnen durft hierdoor niet meer buiten te komen en ziet het niet zitten om hun kinderen terug naar school te laten gaan, of verzuimt het tijdig de hulp van dokters in te roepen.

Er is nood aan een communicatieplan dat werkelijk iedereen bereikt.

Hierbij zijn volgende elementen essentieel:

- Toegankelijke Communicatie op maat van laaggeschoolden en laaggeletterden
- Toegankelijke communicatie voor blinden en slechtzienden.
- Toegankelijke communicatie voor doven en slechthorenden
- Toegankelijke communicatie voor jongeren
- Toegankelijke Meertalige communicatie
- Toegankelijke Outreachende communicatie via bestaande netwerken

Voorgestelde maatregel

De officiële website www.infocoronavirus.be voorziet videocapsules voor doven en slechthorenden, maar de informatie is ontoegankelijk voor blinden en slechtzienden. Bevestigd door Anysurfer.be. Het Agentschap Integratie en Inburgering heeft reeds inspanningen gedaan om – samen met diensten sociaal tolken en vertalen – in 35 talen alle info ter beschikking te stellen. Het is echter onvoldoende om tekst, klank- en beeldmateriaal te hebben. Impactvol zijn betekent dat het ook doelgroep – en cultuursensitief en door rolmodellen uitgedragen moet worden. Om voor deze COVID-19 golf en de mogelijke komende periodes van lockdown alle groepen te bereiken is er nood aan een duidelijk communicatieplan dat volgende elementen meeneemt.

1. De sociaal-culturele verenigingen die mensen in armoedesituaties, mensen met een migratieachtergrond, mensen met een beperking... bereiken, worden – in hoofde van hun medewerkers/ervaringsdeskundigen - uitgenodigd door de pers- en communicatiedienst van de Vlaamse Overheid voor een spoedoverleg over een effectieve communicatieaanpak van nu tot eind 2020.

2. Kwaliteitstoetsing van de communicatie naar mensen met een kwetsbaarheid afgetoetst aan toegankelijke websites zoals www.anysurfer.be, trefpunt Stan of Vragen VRT i.s.m. wablief².
3. Coördinatie met de Federale overheid over de toegankelijkheid van de website www.info-coronavirus.be voor blinden en slechtzienden.
4. Er wordt gezocht naar rolmodellen om de beschikbare informatie creatief onder de aandacht te brengen van en op alle mogelijke mediakanalen. Er wordt daarbij ook rekening gehouden met internet-influencers/vloggers uit de genoemde doelgroepen³.
5. Ook aandacht voor niet-digitale communicatie, op papier. Vanuit gemeentelijk niveau kan men dan de concrete dienstverlening die er lokaal is opnemen. Dit kan bus per bus en/of via lokale kanalen verdeeld worden. Vanuit de Vlaamse regering kan overleg tussen een lokale aanvullende aanpak en het uitwisselen van lokale goed praktijken tussen de verschillende steden en gemeente aangestuurd worden.

Relevante actoren

- Communicatieteams van de Vlaamse Overheid
- Vlaamse – audiovisuele – Media
- vzw De Zuidpoort, vereniging waar armen het woord nemen.
- Mediarte.be
- Socio-cultureel en sociaal werk
- Erediensten en levensbeschouwingen in Vlaamse Gemeenschap/Vlaams Gewest

Bevoegdheid

- Minister Somers (Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen)
- Minister Jambon (Cultuur – en link federale overheid)
- Minister Dalle (Brussel, Jeugd en Media)
- Minister Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)

Voor verdere informatie

Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Unia, ATD Vierde Wereld, Minderhedenforum, ORBIT vzw.

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 4 mei 2020.

1.2. Internettoegang voor kwetsbare burgers tijdens deze en volgende Corona-crisissen

Problematiek

Door de Coronacrisis wordt de digitale kloof in Vlaanderen pijnlijk zichtbaar. Honderden gezinnen hebben noch een computer, noch internettoegang. Maar niet enkel voor gezinnen met schoolgaande kinderen is dit een probleem, ook kwetsbare kinderloze personen zijn tijdens corona geheel afgesloten van computer- of internetgebruik. De publieke plaatsen waar zij eventueel nog een computer konden gebruiken, zijn toe. Jongeren kunnen geen hotspots en wifi meer gebruiken uit bibliotheken, cafés, stations en/of op straat voor hun smartphone. Met het oog op deze en volgende lockdowns is het maatschappelijk zeer relevant om deze personen te voorzien van langdurige (gratis) internettoegang. Voor gezinnen met kinderen geven Telenet en Proximus login-codes aan scholen, OCMWs en erkende jeugdverenigingen om zo een hotspot aan te maken voor hun leerlingen of cliënten. Jongeren en mensen zonder kinderen vallen hier uit de boot.

Voorgestelde maatregel

Wij vragen aan de overheid om druk uit te oefenen op de providers en om samen met de grote providers een oplossing te zoeken voor deze problematiek. We kunnen de deskundigheid van onze hulpverleners inzetten om te beoordelen wie deze internettoegang het meest dringend nodig heeft, we denken dan vooral aan alleenstaande jongeren en mensen in isolement. Op deze manier kunnen we de collateral damage van deze crisis voor veel mensen in onze samenleving beperken. Dan zijn ze in de mogelijkheid om online hulpverlening, therapie, opleiding, netwerk,... te blijven volgen. Ze houden zo een verbinding met de wereld en glijden niet verder af. Internettoegang verschaffen aan kwetsbare mensen is nu natuurlijk een dringende kwestie (én bovendien een mensenrecht).

Relevante actoren

- De Vlaamse overheid om druk uit te oefenen op of samen te werken met de providers.
- De grote Vlaamse providers.
- Sociale organisaties (CAW, OCMW, gebruikersorganisaties gehandicapten, gehandicaptenvoorzieningen, buurtorganisaties samenlevingsopbouw, ...) die hun deskundigheid inzetten om internettoegang te verlenen aan de meest kwetsbaren.

Bevoegdheid

- Minister-President Jan Jambon
- Minister Bart Somers (Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen)

Voor verdere informatie

CAW Groep voor doelgroep jongvolwassenen en sociaal geïsoleerde personen. Contactpersoon: Anita Cauters CAW

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 4 mei 2020.

1.3. Slachtoffers van IFG: Maak 1712 24/24u bereikbaar Problematiek

Het aantal meldingen van intrafamiliaal geweld tijdens de coronaperiode is aanzienlijk toegenomen. In de tweede week na het invoeren van de coronamaatregelen kreeg hulplijn 1712 bijvoorbeeld 70 % meer meldingen dan anders. Hulplijn 1712 werd al versterkt maar dit is niet voldoende. In deze Coronatijden is permanente bereikbaarheid een must.

Voorgestelde maatregel

Aangezien België het [Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld](#) heeft geratificeerd, moet de Vlaamse overheid conform artikel 24 een wetgevende of andere maatregel nemen om de telefonische hulplijn 1712 24 uur per dag gratis bereikbaar te maken voor advies aan bellers.

Relevante actoren

- Vlaamse regering
- Departement Welzijn Volksgezondheid en Gezin - Afdeling Beleidsontwikkeling
- CAW Oost-Brabant coördinatie van 1712 en de andere CAW's

Bevoegdheid

Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)

Voor verdere informatie

Vrouwenraad. Contactpersoon: Magda De Meyer (Vrouwenraad, magda.demeyer@skynet.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 4 mei 2020.

1.4. Slachtoffers van IFG: 1712 toegankelijkheid intersectioneel Problematiek

Het aantal meldingen van IFG tijdens de coronaperiode is aanzienlijk toegenomen. In de tweede week na het invoeren van de coronamaatregelen kreeg hulplijn 1712 bijvoorbeeld 70% meer meldingen dan anders. Hulplijn 1712 werd al versterkt maar dat is nog niet voldoende. De bereikbaarheid voor anderstaligen en personen met een handicap is niet gewaarborgd.

Voorgestelde maatregel

Aangezien België het [Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld](#) heeft geratificeerd, dat (via artikel 4) voorziet dat de bepalingen van dit Verdrag door de partijen moeten worden gewaarborgd zonder discriminatie op welke grond dan ook, moet de Vlaamse overheid de nodige maatregelen nemen om de telefonische hulplijn/website 1712 intersectioneel toegankelijk te maken: te beginnen met anderstaligen (bruggen naar meertalige diensten zoals bijvoorbeeld www.luisterendeoren.be) en personen met een handicap (blinden/slechtzienden en -horenden en personen met een mentale beperking). Momenteel moeten anderstaligen naar de website 'luisterendeoren' (je moet dus al digitaal geletterd zijn) en daar een taal kiezen. Je komt meestal op een voicemail terecht (in het Frans) waar je een boodschap kan achterlaten. Het nummer dat bij de taal 'Portugees' staat bestaat zelfs niet meer. 1712 moet nog veel meer bekend gemaakt worden, zeker bij anderstaligen (personen met migratieachtergrond, vluchtelingen...), vanuit 1712 moet men naar een andere taal kunnen doorverwijzen. Als er sprake is van een website moet die zeker toegankelijk zijn voor mensen met een handicap.

Relevante actoren

- Vlaamse Regering
- Departement Welzijn Volksgezondheid en Gezin
- Toegankelijk Vlaanderen
- Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
- Agentschap Integratie en Inburgering
- Relevante middenveldorganisaties

Bevoegdheid

- Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)
- Minister Bart Somers (Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen)

Voor verdere informatie

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 4 mei 2020.

1.5. Slachtoffers van IFG: 1712 vermelden in de media

Problematiek

Het aantal meldingen van intrafamiliaal geweld tijdens de coronaperiode is aanzienlijk toegenomen. In de tweede week na het invoeren van de coronamaatregelen kreeg hulplijn 1712 bijvoorbeeld 70% meer meldingen dan anders. Toch krijgen we meldingen uit het middenveld dat 1712 (nog) niet genoeg bekend is.

Voorgestelde maatregel

Bepaalde media verwijzen na hun berichtgeving over de toename van meldingen over intrafamiliaal geweld door naar de hulplijn 1712.

De doorverwijzing naar 1712 moet bij de media een automatisme worden, zeker tijdens maar ook na corona (conform de zelfmoordlijn 1813). Dus bij elke berichtgeving gerelateerd aan intrafamiliaal geweld moet systematisch hulplijn 1712 vermeld worden.

Relevante actoren

- Vlaamse regering
- In eerste instantie de gesubsidieerde media en liefst alle media.

Bevoegdheid

- Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)
- Minister Benjamin Dalle (Brussel, Jeugd en Media)

Voor verdere informatie

Vrouwenraad. Contactpersoon: Magda De Meyer (Vrouwenraad, magda.demeyer@skynet.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 4 mei 2020.

1.6. Afstandstolken voor de communicatie met dove personen, met bijzondere aandacht voor dove ouderen en kwetsbare personen

Problematiek

Communicatie tussen dove en horende personen is niet vanzelfsprekend in tijden waarin directe contacten tot een minimum beperkt moeten worden, en de ondersteuning door doventolken die fysiek aanwezig zijn wegvalt. Praten met horende, niet-gebarentalige vrienden en familie via digitale videokanalen is zonder tussenkomst van een online tolk niet mogelijk voor dove mensen. Maar ook in de zorgverlening botsen dove personen op drempels. Heel wat welzijns- en gezondheidsdiensten zijn ontoegankelijk voor hen. Zo heeft de overgrote meerderheid van de ziekenhuismedewerkers geen ervaring met het communiceren met doven. Daardoor gaat belangrijke tijd en informatie verloren tijdens crisissituaties. Bovendien kan het paniek bij de dove patiënt in de hand werken.

Specifiek willen we hierbij aandacht vragen voor de situatie van dove ouderen met zorgnoden. Naast de algemene drempels waarop dove mensen botsen, worden zij gevat door de richtlijnen rond thuiszorg, assistentiewoningen en woonzorgcentra, waar de toegang voor externen streng beperkt of zelfs verboden is.

Voorgestelde maatregel

We vragen een investering in de capaciteit van de afstandstolkendienst. De afstandstolkendienst kan een belangrijke rol spelen in de communicatie tussen gebarentalige doven en niet-gebarentalige horende personen. De dienst geeft hen de mogelijkheid om contact te houden met elkaar. Bovendien geeft het dove mensen met zorgnoden de mogelijkheid om hun huisdokter of andere dienstverleners te bereiken. De afstandstolkendienst kan dus zeker een positieve impact hebben, maar de modaliteiten moeten uitgebreid worden. Standaard is de afstandstolkendienst erg beperkt geopend. Vanwege de crisis werd de beschikbaarheid van de dienst uitgebreid. Tijdelijk kun je er op weekdays van 8 uur tot 18 uur terecht en in het weekend van 9 uur tot 18 uur. Maar in feite moet de dienst steeds 24/7 beschikbaar zijn. Wanneer dove mensen met zorgnoden nu bijvoorbeeld 's nachts zouden vallen of geen adem meer krijgen, kunnen ze in hun contact met de hulpdiensten niet communiceren in VGT.

Ook de mogelijkheden om timeslots te reserveren moeten uitgebreid worden om zo veel mogelijk te voorkomen dat dove personen afhankelijk zijn van de drukte van het moment. Al mag dit uiteraard de mogelijkheden om de dienst spontaan in te schakelen niet reduceren. Mogelijks is de inschakeling van meer tolken, momenteel is de capaciteit beperkt tot 1 of maximaal 2 tolken, hiervoor noodzakelijk.

Daarnaast zijn inspanningen nodig om ervoor te zorgen dat meer zorgvoorzieningen gebruik maken van de afstandstolkendienst. Wanneer een dove patiënt bijvoorbeeld op spoed terecht komt, kan de eerste communicatie tot stand gebracht worden via een afstandstolk. Dit kan een grote tijds winst betekenen. Dit vergt het voorzien van gepaste software (MyMMX), toestellen voor gebruik en vorming van medewerkers. Gezien het eenvoudiger is om tablets hygiënisch schoon te houden dan desktops of laptops, wordt best in tablets geïnvesteerd. Voor verschillende besturingssystemen werd een app ontwikkeld, dus technisch gezien is de inzet van tablets zeker mogelijk. Op deze manier kan de communicatie met dove senioren vlotter verlopen.

Ten slotte zou er een cursus op maat van dove ouderen ontwikkeld moeten worden om hen met nieuwe technologieën te leren omgaan. De crisis heeft de kloof tussen ouderen die ICT-vaardigheden hebben en ouderen die hier niet bekend mee zijn nogmaals bevestigd.

Relevante actoren

- Doof Vlaanderen
- CAB Vlaamse tolkendienst
- Zorginstellingen en hun koepelverenigingen

Bevoegdheid

- Minister Bart Somers (Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen)
- Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)
- Federaal Minister Maggie De Block (Volksgezondheid)

Voor verdere informatie

Vlaamse Ouderenraad, Doof Vlaanderen / Doof & Senior Vlaanderen. Contactpersoon: Ine Martens (Doof Vlaanderen, ine.martens@doof.vlaanderen).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 11 mei 2020.

2. Coördinatie - Transversaal

2.1. Lokale coördinatie van maatregelen: versterking GBO-samenwerkingsverbanden om onderbescherming aan te pakken onder regie van lokaal besturen

Problematiek

De komende weken worden heel wat maatregelen verder uitgerold. Tegelijkertijd is het te verwachten dat er een veel groter beroep op een aantal eerstelijnsdiensten zal gebeuren. En hebben heel wat mensen mogelijks hun sociale rechten niet opgenomen. Om het dichtslippen van het aanbod te voorkomen, is er een gecoördineerde en versterkte aanpak nodig om enerzijds lokale besturen te sensibiliseren om naast het veiligheidsbeleid ook resoluut te kiezen voor een lokaal sociaal beleid. De crisis kan ook de doorstart betekenen van intersectorale GBO-samenwerkingsverbanden die in nauwe samenwerking met de basisactoren en het achterliggend aanbod, proactief en outreachend te werk gaan om rechten te realiseren. Deze GBO-samenwerkingsverbanden zetten in op vraagverheldering, doen aan casemanagement indien dat nodig is, brengen expertise van de kernactoren van het GBO samen. Deze GBO-samenwerkingsverbanden krijgen een ruim mandaat om de toegankelijkheid van het hulpverleningsaanbod te realiseren.

Voorgestelde maatregel

Extra middelen die GBO-samenwerkingsverbanden op een flexibele manier toelaten om kwetsbare groepen die getroffen zijn door de corona-crisis op korte termijn te ondersteunen. We zien dit onder de vorm van een soort werkingsbudget dat in de corona-context in onderling overleg tussen de GBO-partners kan toegewezen worden, los van de bestaande procedures.

Relevante actoren

VVSG, SAM vzw, CAW Groep, IMO, lokale besturen, CAW's, DMW's, basisactoren, achterliggend aanbod.

Bevoegdheid

Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)

Voor verdere informatie

Sterk Sociaal Werk, VVSG, CAW Groep, IMO DMW. Contactpersoon: Koen Hermans (Sterk Sociaal Werk, koen.hermans@kuleuven.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 11 mei 2020.

2.2. Digitalisering en e-inclusie. Nota van het stakeholdersoverleg Taskforce Kwetsbare gezinnen

In de COVID-19 crisis leidden de veiligheidsmaatregelen (o.a. social distancing, sluiten van diensten en scholen, ...) voor veel burgers tot een andere manier van werken (thuiswerk als norm waar het kan), tot zorg-, dienst- en hulpverlening op afstand, tot afstandsonderwijs, tot het vermijden van cash-betalingen, tot het vermijden van fysieke sociale contacten ...

Daarmee kwam de digitalisering van het dagelijkse leven, de zorg- en dienstverlening, het werk en het onderwijs van de ene op de andere dag en noodgedwongen in een ongekende stroomversnelling terecht. Niet iedereen had echter de nodige apparaten, verbindingen en digitale kennis om die digitalisering te volgen. Anderzijds heeft de noodgedwongen omschakeling naar digitale oplossingen ook soms iets losgemaakt wat lang onmogelijk werd geacht.

Het stakeholdersoverleg van de Taskforce kwetsbare gezinnen brengt in deze nota een aantal aanbevelingen over digitalisering en e-inclusie samen, met de uitdagingen van de recente digitaliseringsversnelling als leidraad. We concentreren ons op drie assen:

- (1) de digitale kloof in het dagelijkse leven,
- (2) kansen in het onderwijs en de
- (3) concrete organisatie van hulp- en dienstverlening⁴.

Deze aanbevelingen zijn gericht aan de Vlaamse Regering en aan de Expertengroep Maatschappelijke Relance.

1. Knelpunten

De situatie m.b.t. internettoegang zag er voor de COVID-19 crisis als volgt uit: 11% van de Vlaamse huishoudens heeft geen breedbandverbinding thuis. Daarbij is inkomen een bepalende factor. Huishoudens met een inkomen van minstens 3.000 euro hebben in slechts 2% van de gevallen geen breedband, terwijl dat bij de huishoudens met een inkomen lager dan 1.200 euro op 34% ligt.⁵

Wat internetgebruik betreft spelen leeftijd, opleiding en inkomen een rol. Van de hooggeschoolden heeft slechts 1% nog nooit het internet gebruikt. Bij de laaggeschoolden stijgt dit cijfer tot 17%. Eenzelfde fenomeen doet zich voor bij het inkomen: van huishoudens met een inkomen van minstens 3.000 euro heeft amper 2% het internet nog nooit gebruikt. Bij de laagste inkomensgroep, met een inkomen lager dan 1.200 euro, heeft 24% nog nooit het internet gebruikt.⁶

Cijfers uit 2019 geven aan dat 27% van de Vlamingen tussen 16 en 74 jaar niet de nodige digitale basisvaardigheden hebben. Bij de 55- tot 74-jarigen loopt dit cijfer op tot 58%, bij de laaggeschoolden tot 62% en bij de mensen met een inkomen onder de 1.200 euro tot 69%.⁷ Hiervan hebben respectievelijk 19%, 21% en 29% geen enkele digitale vaardigheid. Ook naar geboorteland is er een verschil in digitale vaardigheden: 50% van de mensen geboren in een ander land mist digitale basisvaardigheden tegenover 37% van de personen geboren in België.⁸ Tegelijk vertonen burgers ook soms angst om digitaal aan de slag te gaan, bijvoorbeeld door eerdere negatieve ervaringen, twijfels rond privacy, gebrek aan digitale vaardigheden.

Daarnaast kunnen personen met een handicap sommige sites niet raadplegen omdat ze onvoldoende toegankelijk zijn voor screenreaders en klaviernavigatie.

De toegankelijkheid van websites voor mensen met een beperking wordt jaarlijks gemonitord door AnySurfer⁹. De monitor meet via een steekproef basistoegankelijkheid, een afgeslankte versie van volledige toegankelijkheid. We zien een groei van 4% in 2007 naar 24% in 2018. In 2019 kennen we een lichte daling naar 22%. Wanneer het digitale aan belang wint om aan informatie te geraken, aankopen te doen, administratieve verrichtingen, enz. stijgt hiermee ook het probleem voor de groep personen met een handicap. Tijdens de COVID-19 crisis werd pijnlijk duidelijk dat wie niet digitaal mee is essentiële rechten en dienstverlening misloopt. Er werden grote noden gedetecteerd in functie van het afstandsonderwijs, arbeidsbemiddeling en solliciteren, publieke dienstverlening, de zorg en hulpverlening en ontmoeting/sociale contacten. De noden situeren zich zowel op het niveau van werkbare toestellen en internettoegang als op het vlak van digitale vaardigheden en veilig mediagebruik.

De werkgroep onderzoek van de Taskforce e-inclusie¹⁰ bracht niet exhaustief en op basis van partiële bevragingen een aantal digitale noden en knelpunten in kaart, voornamelijk over de verdeling van digitaal materiaal en het bieden van ondersteuning aan verschillende doelgroepen, domeinen en organisaties¹¹.

Het stakeholdersoverleg signaleert bovenop die inventaris van de Taskforce e-inclusie voor kwetsbare groepen nog enkele specifieke knelpunten:

M.b.t. de digitale kloof in het dagelijkse leven:

- Cash betalingen versus **elektronische betalingen**: in de COVID-19 crisis werd iedereen opgeroepen om cash betalingen te vermijden. Dat gold zowel voor betalingen in de winkel als voor het openbaar vervoer en dienstverlening in het gemeentehuis. De overheidscommunicatie daarrond moet duidelijker om verwarring bij winkeliers en klanten te vermijden. Aanmoedigen of vermijden is niet hetzelfde als verbieden. Het moet duidelijk zijn dat mensen het recht blijven behouden om cash te betalen¹². Voor kwetsbare groepen is het niet altijd mogelijk om elektronisch te betalen (bv in kader van budgetbeheer, slechtzienden en blinden die het bedrag op de terminal niet kunnen zien, niet beschikbaar hebben van een bankkaart) waardoor ze moeilijkheden ervaren om die diensten te verkrijgen. Ook de beslissing van De Lijn om geen cashbetalingen meer te aanvaarden is vanuit dit oogpunt problematisch. Om iedereen zijn eigen betaalmiddel te laten kiezen en medewerkers niet in aanraking te laten komen met cash geld zijn er technische oplossingen mogelijk, zoals een kassa gecombineerd met een wisselgeldmachine. Voor andere overwegingen om niet (meer) met cash te werken, moet er samen met de kwetsbare groepen dieper nagedacht worden over mogelijke oplossingen.
- Na het technische aspect (beschikbaarheid van laptop, internet en printer) speelt ook een **privacy-aspect**. Een sprekend voorbeeld : Videobellen met leerkrachten geeft toegang tot de thuis- en woonsituatie van een leerling, ook wanneer de webcam uitgeschakeld is (bv. gesprekken of discussies op de achtergrond). Ouders in kwetsbare milieus zijn vaak uit schaamte op hun hoede over inkijk in de privé-situatie.

M.b.t. de concrete organisatie van hulp- en dienstverlening:

- Heel wat **diensten** konden enkel via digitale weg geboekt worden in plaats van aan een fysiek loket. Er worden voorbeelden gegeven van vrijetijdsactiviteiten, reserveringen voor de vakantiespeelpleinen en sportkampen, ... Kwetsbare gezinnen liepen zo een aantal kansen mis.

- Apps en andere instrumenten worden vaak enkel voor Android ontwikkeld. Gebruikers mogen niet verplicht worden tot het gebruiken van Microsoft-technologie, omdat die dure licenties vereisen en voor veel compatibiliteitsproblemen zorgen met screenreader software.
- Veel gemeenteraden werken nu via Zoom en aanverwante platformen. De dialogen worden niet ondertiteld. 600.000 Vlamingen horen niet of slecht. Dit zorgt voor een democratisch deficit naar doven en slechthorenden.

M.b.t. de kansen in het onderwijs:

- Via Digital for Youth werd snel geschakeld met de verdeling van laptops. Er werd daarbij met een verdeelsleutel gewerkt op basis van de oki-indicatoren. Er bleven echter nog heel wat noden openstaan. Er kon niet voor ieder gezin met behoefte een laptop voorzien worden, er was niet altijd de nodige begeleiding of ondersteuning voorhanden bij het gebruik, ... Bij een verderzetting van het afstandslernen of werken met blended learning zijn bijkomende en structurele oplossingen nodig.
- Het **statuut van de verdeelde laptops** was niet duidelijk voor alle betrokken : ging het om tijdelijke leen, huur of was het een permanente schenking ? De communicatie daarrond was voor de betrokkenen niet duidelijk. Dat heeft ook implicaties ingeval er schade zou optreden. In bepaalde gevallen leidde dat tot het weigeren van materiaal, omdat men wou voorkomen dat men mogelijke schade (of de waarborg) niet kon vergoeden. Er rezen ook vragen rond wie onderhoud en updates doet/betaalt of technische ondersteuning bij problemen.

2. Digitaal werken is geen doel, maar een middel

Het stakeholdersoverleg ziet digitale toepassingen als een middel een om bepaald doel te helpen bereiken (zoals een efficiënte en klantvriendelijke dienstverlening en toekenning van rechten, een dienstverlening die voldoet aan de geldende veiligheidsmaatregelen, vlot administratieve taken regelen zonder zich te verplaatsen, wachtrijen vermijden of openingsuren verlengen, ...), en niet als een doel op zich. Digitaliseren om te digitaliseren creëert niet altijd of geen meerwaarde. Digitaliseren is ook meer dan het louter on-line beschikbaar maken van de papieren formulieren en de bijhorende procedure. De gehele back- en frontoffice moet worden heruitgedacht.

Digitale toepassingen en -diensten moeten daarom gewoon deel uitmaken van een brede waaier van instrumenten om gepaste dienstverlening te organiseren. Er moet een volwaardig aanbod van instrumenten bestaan waarin iedereen op zijn of haar maat de meest gepaste elementen kan gebruiken. E-inclusie is daarmee ook het openhouden van verschillende volwaardige kanalen naast het digitale kanaal. Alle kanalen moeten evenwaardig zijn: burgers moeten dezelfde goede dienstverlening krijgen of invulling van hun rechten, onafhankelijk van de manier waarop contact wordt genomen of formulieren worden ingeleverd¹³.

Digitale toepassingen en dienstverlening moeten ingezet worden om de juiste reden, als hulpmiddel voor een kwalitatieve dienstverlening. Ze mogen niet louter ingezet worden om te controleren of te sanctioneren. Digitaliseren mag ook niet als een loutere besparingsmaatregel gezien worden, maar wel als een middel om de dienstverlening meer op maat aan te bieden waardoor de beschikbare middelen anders ingezet worden. Een louter economische logica is niet de juiste logica in dit verhaal.

De digitalisering moet niet tegengehouden of tegengewerkt worden, maar moet wel inclusief werken. Mits de juiste invulling, gebruik makend van goede inzichten en praktijken vanop het terrein, worden zowel de dienstverleners als de burgers er beter van. Het digitaal ontzorgen met de automatische toekenning van en attendering over rechten is hiervan een goed voorbeeld.

3. E-inclusief digitaal moet hoog op de beleidsagenda

Het stakeholdersoverleg roept de Vlaamse Regering op om werk te maken van een overkoepelend e-inclusief digitaliseringsbeleid. De digitalisering gaat snel en voor een grote groep burgers die digitaal niet mee zijn, creëert dat een steeds grotere afstand tot de overheid en de samenleving. Het kan leiden tot digitale uitsluiting en effectieve uitsluiting uit de maatschappij. Een breed bewustzijn over de digitale kloof is nodig.

De Vlaamse overheid moet een **sturende en coördinerende rol** opnemen en via een **voorbeeldrol** de juiste randvoorwaarden en stimulansen uitdragen naar de ruime samenleving toe.

- Er moet een overheids- en maatschappij brede visie op e-inclusieve digitalisering ontwikkeld worden, in overleg met organisaties die dagelijks geconfronteerd worden met digitale noden en moeilijkheden (bv. Inter, Anysurfer, mediawijs, netwerk tegen armoede).
- Het vraagt een doorgedreven samenwerking en afstemming tussen beleidsniveaus en over beleidsdomeinen heen om e-inclusie te linken aan onder andere Vlaanderen Radicaal Digitaal, het bestuurlijk beleid en het diversiteitsbeleid. Dat impliceert ook dat **verantwoordelijkheden** goed gedefinieerd en afgebakend moeten worden voor ieder beleidsniveau, voor de verschillende beleidsdomeinen, entiteiten, agentschappen, ...
- Een **overheids- en maatschappij brede visie** op e-inclusieve digitalisering vormt de basis voor het aanbieden van e-inclusieve publieke dienstverlening. Alle (publieke) dienstverlening moet worden ontwikkeld met expliciete aandacht voor e-inclusie, van bij de start tot de uitrol, evaluatie en bijsturing. Participatie van gebruikers zelf is daarin een belangrijk element, niet alleen bij het ontwerp van sites en toepassingen, maar ook rond het dienstverleningsconcept. Dat betekent dat potentiële gebruikers betrokken worden en dat er samengewerkt wordt met intermediaire organisaties.
- Door een (extern) orgaan of instelling aan te stellen, te creëren binnen de Vlaamse administratie of als expliciete taak toe te wijzen aan het Stuurorgaan Vlaams Informatie- en ICT-beleid kan er coherent en gecoördineerd gewerkt worden.
- Een e-inclusieve dienstverlening werkt als **slimme mix van kanalen** volgens het 'click-call-face-home'-principe¹⁴ om te garanderen dat alle burgers toegang hebben tot de nodige dienstverlening. Door het aanhouden van meerdere kanalen kan een 'blended' dienstverlening op maat van de burgers uitgezet worden. Er kan ook een combinatie gemaakt worden met gegevensdeling en pro-actieve attendering of toekenning van rechten om de dienstverlening naar de burgers toe te verbeteren en om verder **digitaal te ontzorgen**.
- Er is een **bijzondere rol** weggelegd voor het domein **onderwijs**. De leerlingen en studenten moeten in het initiële onderwijs, navorming en het volwassenonderwijs de kansen krijgen om digitale vaardigheden en geletterdheid volop te ontwikkelen die ze in het leerproces nodig hebben, maar die minstens even belangrijk zijn op de arbeidsmarkt en in het dagelijkse leven. Dat vergt een gecoördineerde aanpak die doorwerkt in leerplannen en leermiddelen, ICT-middelen en beleid van scholen, initiële vorming en nascholing van leerkrachten en docenten, ...

De e-inclusieve digitalisering moet, volgens dezelfde principes, ook **naar de ruimere samenleving toe meer verspreid** worden, met bewustwording over het bestaan van de digitale kloof:

- via netwerken en partnerschappen van de overheid met social profit en non-profit en met privésector
- via het delen van goede praktijken
- via het onderwijs en publieke computerruimten, begeleide e-loketten, laagdrempelige of kleinschalige initiatieven op maat te werken aan digitale (basis)vaardigheden en mediawijsheid.
- via opleidingen over wettelijk verplichte digitale toegankelijkheid¹⁵ en de digitale kloof, zodat webschrijvers en -ontwikkelaars van bij de start e-inclusieve en toegankelijke content ontwikkelen
- via opleidingen voor specifieke groepen over het gebruik van digitale hulpmiddelen, bv. voor blinden en slechtzienden over hulpprogramma's als voorleessoftware.
- via (na)scholing van hulp- en dienstverleners rond het 'click-call-face-home'-principe en richtlijnen voor digitale contacten.

4. Oplossingsgericht denken

Het stakeholdersoverleg ziet voor de kwetsbare groepen alvast volgende specifieke aandachtspunten voor het uitbouwen van een visie op e-inclusieve digitalisering en daarop afgestemde aanpassingen in het dagelijkse leven, het onderwijs en de hulp- en dienstverlening.

M.b.t. de digitale kloof in het dagelijkse leven:

- Digitale toegang moet gerekend worden tot **essentiële dienstverlening**. Dat houdt in dat men gezinnen niet (volledig) mag afsluiten van het internet, bv. ingeval van collectieve schuldbemiddeling. Bovendien is internet in België in Europees perspectief zeer duur¹⁶, vooral de gecombineerde abonnementen. Er moet nagedacht worden over manieren om voor iedereen internettoegang te garanderen¹⁷. Mogelijke pistes daarbij zijn een gegarandeerde minimumtoegang, sociale tarieven, uitbreiding van publieke gratis lokale netwerken of wifipunten, toegankelijk maken van essentiële websites zonder dataverbruik (bv Vlaanderen.be, ziekenhuizen, gemeentelijke websites, politie, energieleveranciers, internetproviders, onderwijsplatforms, ...). Afstemming met het federale beleidsniveau is hiervoor nodig.
- Soms worden digitale producten enkel ontwikkeld voor Microsoft platforms. Andere besturingssystemen zoals Linux en Mac worden pas later meegenomen. Naast het principe dat elk **besturingssysteem** aan bod moet komen, kan dit uitzonderlijk belangrijk zijn voor bepaalde doelgroepen. Linux draait op goedkopere en oudere computers. De geïntegreerde toegankelijkheid bij Apple (voor pc en tablet/Smartphone) is goedkoper dan bij Windows.
- De interactieve platformen voor dienstverlening van gemeenten (om b.v. burgerzaken te regelen) zijn onvoldoende **op toegankelijkheid getest**. Dit is een probleem voor kleine besturen en hun burgers, die afhankelijk zijn van externe leveranciers (CIPAL, CEVI, Schaubrouck). Via vooraf getoetste bouwblokken, moet niet iedere gemeente of leverancier van nul beginnen bouwen en kan men modules hergebruiken. In de opdrachten voor de externe leveranciers moeten de toegankelijkheidseisen en -toetsing opgenomen worden.

- Thuiswerk is aan een doorbraak bezig. De systemen om dat te ondersteunen zijn onderling sterk verschillend. Het zou goed zijn dat er **open standaarden** komen en dat publieke overheden verplicht worden een **uniform platform** te gebruiken, vooral voor schermleesgebruikers.
- Er bestaat vaak een grote kloof tussen wat mensen zeggen (jaja, ik ben digitaal mee !) en effectief kunnen (bv. werken met een muis of een touchscreen, beheer van paswoorden, versturen van een e-mail, veilig omgaan met cookies, phishing herkennen en er gepast mee omgaan...). Vaak kunnen mensen wel iets (bv chatten), maar onvoldoende om meerdere of complexere taken uit te voeren. Loketbedienden, arbeidsbemiddelaars, call-centermedewerkers, leerkrachten en hulpverleners, moeten **vaardigheden goed bevragen**. Er moet meer gevraagd worden dan enkel 'Lukt dat?'. Iedere stap die gezet moet worden in een digitale procedure moet bevestigd worden : heeft u toegang tot een laptop/PC/smartphone ? heeft u internettoegang ? wat is het mailadres dat u regelmatig gebruikt ? Hoe vervang je je paswoord als je het niet meer weet? ...). Generieke stappenplannen kunnen daarin al een eerste nut bewijzen.
- **Communicatie**¹⁸ rond rechten van en dienstverlening aan burgers wint aan doelmatigheid indien ze goed wordt afgestemd op de doelgroep van de communicatie of de dienst. Communicatie moet op maat zijn van laaggeschoolden en laaggeletterden, van blinden en slechtzienden, van doven en slechthorenden, van jongeren en van anderstaligen (meertalige communicatie). Door gebruik te maken van verschillende communicatie-kanalen en -media, eenvoudige taal (maximaal leesniveau B1) en beelden/pictogrammen kan hierin snel bijgestuurd worden. Kwaliteitstoetsing van de communicatie naar mensen met een kwetsbaarheid wordt best afgetoetst aan toegankelijke websites zoals www.anysurfer.be, trefpunt Stan, Wablieft, ... Toegankelijke outreachende communicatie via bestaande netwerken moet ook blijvend ingezet worden.
- De Europese Web Accessibility Directive, omgezet in een federale wet¹⁹ en het Vlaamse bestuursdecreet²⁰ legt websites en apps van de overheid toegankelijkheid op volgens de WCAG 2 normen: niveau AA. De overheidscommunicatie moet dit volgen. Het is evident dat welzijnsorganisaties, onderwijs, ... die met grote delen overheidsmiddelen werken en vanuit hun opdracht dit ook doen. De toegankelijkheidsmonitor van AnySurfer toont hier nog een groot tekort.
- We pleiten ook voor de nodige **monitoring en onderzoek**: naar de evolutie die er ontstaat bij de (publieke) dienst- en hulpverleners, bij de burgers zelf, in het onderwijs en trajectbegeleidingen, ... maar ook naar het effect van verschillende maatregelen, ingrepen en praktijken. Wie ervaart positieve effecten en wie negatieve, en wat is het specifieke effect op kwetsbare groepen?

M.b.t. kansen in het onderwijs

- Leerlingen lager en secundair onderwijs en hun ouders, studenten in het hoger onderwijs en volwassenen in het volwassenonderwijs of basiseducatie die niet over voldoende digitale middelen beschikken om **(afstands)onderwijs** te volgen en/of de eindtermen te behalen, moeten door de school of onderwijsinstelling ondersteund worden. De school of onderwijsinstelling biedt leerlingen die er thuis niet over beschikken een werkplek aan met internettoegang en een computer of laptop. Ook mogelijkheden om werkplekken met pc, internet en printer, in te richten in bibliotheken, Huizen van het Kind en/of gemeentelokalen, aangevuld met opties om (op bepaalde momenten) ondersteuning te vragen, moeten bekeken worden. Neem ook leerlingen met specifieke onderwijsnoden en anderstalige nieuwkomers op in deze doelgroep.
- In de voorbije crisis werd ingezet op het ter beschikking stellen van computers voor bepaalde doelgroepen. Een ruimere aanpak voor het op een betaalbare manier kunnen beschikken over een computer is aanwezig voor meer groepen. Bijhorende opleiding om ermee te kunnen werken is essentieel. Voor mensen met specifieke leernoden en/of hulpmiddelen omwille van een handicap, is hiervoor gerichte training en ondersteuning nodig.
- Voor leerlingen met bijzondere onderwijsnoden zijn zowel de toegang tot digitale **leerhulpmiddelen in de thuis- en schoolsituatie** nodig. Dit geldt in het bijzonder ook voor de leerlingen in het buitengewoon onderwijs. Nu is dit al te vaak maar op één plek voorzien. Naast de beschikbaarheid moeten de leerlingen ondersteund worden om hier voldoende mee te kunnen werken. Ook voor een aantal ouders is deze ondersteuning nodig. Toegankelijkheid van leerplatformen (zoals smartschool) is een belangrijk aandachtspunt. Ook het plaatsen van documenten hierop is dat. Een ingescande tekening is ontoegankelijk voor wie van een screenreader gebruik maakt. Dit geldt niet alleen voor de leerling maar mogelijk ook de begeleidende ouder.
- Binnen het onderwijsveld is een aftoetsing nodig met kwetsbare groepen om over het inzetten van **openbron-software en besturingssystemen**, zoals Libreoffice in plaats van Word en Excel. Deze software draait op oude en goedkopere hardware. Open source biedt echt kansen aan kwetsbare mensen, maar vraagt tegelijk ook bijkomende digitale vaardigheden rond het installeren ervan. In elk geval moet men vermijden dat er twee systemen naast elkaar op school gebruikt worden (open office voor wie geen geld heeft en Microsoft voor de anderen).
- Er kan aan een uitbreiding gedacht worden van de doelgroep van de **Luisterbib** en een andere organisatie van de bibliotheken. Het moment is daar om e-readen (met respect voor de auteursrechten) volop te omarmen. Voor rolstoelgebruikers is een bibliotheekbezoek een inspanning. Systemen om fysieke boeken thuis te brengen, vormen een grote drempel.

M.b.t. concrete organisatie van hulp- en dienstverlening

- **Vertrouwen** is een belangrijk element om gebruik te maken van digitale diensten. Niet alleen in de technologie zelf maar ook in de organisatie die er achter zit. Of het gaat om een lokale overheid, een trajectbegeleider bij VDAB, een sociaal of opbouwwerker, maakt op zich niet veel uit. In dat opzicht zijn en blijven, in het bijzonder voor kwetsbare groepen, persoonlijke face-to-face contacten onvervangbaar. Dat zorgt ervoor dat er een vertrouwensband opgebouwd kan worden.

- Ook in **actieve begeleidingstrajecten** en de daarmee samenhangende procedures is waakzaamheid geboden. Ook hier moet Click-call-face-home voortdurend toegepast worden. Medewerkers moeten actief controleren of de contactinformatie per mail nog klopt, of de mail regelmatig geraadpleegd wordt. Bij uitnodigingen die per mail worden verzonden, moet actief een bevestiging van de afspraak gevraagd worden, en wanneer er geen antwoord ontvangen wordt moeten de cliënten per sms, telefonisch of gewone briefpost worden benaderd.
- Samen met meer structurele verbeteringen rond digitale toegang en digitale vaardigheden, is gericht **sensibiliseren en opleiden van hulp- en dienstverleners** op het terrein en de inzet van ambassadeur en buddy's alvast een goed begin. Door gebruik te maken van laagdrempelige webinars kunnen hulp- en dienstverleners geïnformeerd en opgeleid worden over goede praktijken bij de digitale contacten met kwetsbare groepen. Als voorbeeld geldt het initiatief van de Artevelde Hogeschool: <https://elearning-onlinehulp.be/ocmwnabij/ocmw-nbij/>. We bevelen aan om de goede praktijken bij digitale contacten structureel te verankeren in de opleiding en nascholingen van hulp- en dienstverleners²¹.
- Revalidatie werd tijdens de COVID-19 crisis gezien als essentiële dienstverlening, maar ook hier moest waar het kon overgeschakeld worden naar **hulpverlening op afstand**. De vergoeding van die diensten op afstand is niet structureel geregeld en werd opgevangen door een budgetgarantie. Er is nood aan structurele verankering van de vergoedingen van zorg en hulpverlening op afstand.

5. Inspirerende praktijken

Het stakeholdersoverleg beschrijft hier drie inspirerende praktijken die op het terrein een groot verschil kunnen maken.

5.1. Digitaal inclusieve wijk

Antwerpen, Gent en Kortrijk bundelen de krachten om de ideale Digitaal Inclusieve Wijk uit te tekenen. De 3 steden zetten al jaren in op e-inclusie. In een 1ste fase bundelen ze expertise en ervaring om het concept 'Digitaal Inclusieve Wijk' uit te werken. Daarna test elke stad het concept in 2 wijken. Via permanente evaluatie wordt het concept telkens verder bijgestuurd. Het resultaat is een toolkit met methodieken waarmee andere gemeenten en organisaties aan de slag kunnen. De Toolkit wordt verwacht in het najaar 2020.

In de praktijk vertrekt de digitaal inclusieve wijk vanuit de noden die in de wijk gedetecteerd worden én met het beschikbare lokale aanbod, netwerk en samenwerkingsverbanden. De synergie die daaruit ontstaat creëert een grote meerwaarde en hefboomeffect.

De sleutels van het geheel zijn de **laagdrempelige basisvoorzieningen**, de activiteiten en projecten die ze hebben, het vertrouwen dat zo wordt opgebouwd en de nabijheid van het aanbod. Via deze basisvoorzieningen gebeurt er een gerichte toeleiding en doorstroming naar initiatieven rond e-inclusie en digitalisering **op maat**. Dat kunnen korte workshops zijn, lessenreeksen bij OpenSchool, inloopmomenten met ondersteuning bij PC-gebruik, het ter beschikking stellen van materiaal, korte informele contacten, de inzet van digi-ambassadeurs in de buurt, ...

Er is constant oog voor gebruikersparticipatie: noden worden permanent bevraagd en er wordt vraaggericht gewerkt. Daarvoor moet een heel gevarieerd aanbod uitgebouwd worden met een

netwerk in de buurt waarin geschakeld kan worden. Dat laat het werken op maat en informeel werken (bv. impliciete oefenkansen in buurtwerken) toe.

Het moet mogelijk worden de samenwerkingsverbanden te verduurzamen via middelen die hen een langetermijnperspectief bieden. Een belangrijk aandachtspunt is ook het lerende aspect: via netwerkoverleg en het delen van goede praktijken tussen verschillende netwerken die gebouwd zijn voor een digitaal inclusieve wijk.

Meer informatie: <https://www.digitaalinclusievewijk.be/>

5.2. Jobatelier

Samen met VDAB in Mechelen ontwikkelde Samenlevingsopbouw het Jobatelier²². Het betreft een open permanentiemoment waar iedereen die een (andere) job zoekt onbeperkt en zonder afspraak kan binnen lopen. Het Jobatelier biedt dagelijkse ondersteuning bij het solliciteren. Het Jobatelier bekijkt twee keer per week samen met werkzoekenden vacatures waarop al dan niet wordt gesolliciteerd. Het Jobatelier maakt ook dat mensen twee keer per week de kans hebben om samen met een begeleider hun mailbox te bekijken waardoor de kans verkleint dat ze mogelijke uitnodigingen voor een sollicitatiegesprek missen.

In het Jobatelier komen kort- en ongeschoolde werkzoekenden, veelal eerste generatiemigranten die onlangs of decennia geleden naar België kwamen. Er zijn ook enkele deelnemers die hier geboren en getogen zijn, maar moeilijk met de computer werken en/of laaggeletterd zijn. Een aantal mensen geeft aan dat het wekelijkse korte contact met een consulent nodig is om niet bij de pakken te blijven zitten, zeker als het wat langer duurt voor ze werk vinden.

We stellen vast dat het Jobatelier werkt. Cijfers tonen aan dat wie Jobatelier gebruikt, sneller aan het werk geraakt. Bovendien helpt Jobatelier ook consulenten van VDAB. Er komen mensen naar het Jobatelier die anders nauwelijks gekend zouden zijn door bemiddelaars. Deze werkzoekenden vallen uit alle selecties omwille van randproblematiek (taal, mobiliteit, leeftijd, medische problemen, ...). Doordat ze naar het Jobatelier komen leren ze VDAB vertrouwen waardoor VDAB met hen op pad kan gaan. De medewerkers van het Jobatelier die wekelijks het korte contact met de werkzoekenden hebben, kennen de deelnemers op den duur en kunnen makkelijker inschatten wie bv. in aanmerking zou komen voor sociale economie. Hun ervaring met de werkzoekenden in het Jobatelier kan een vraag tot indicering al voor een stuk mee stofferen.

Samen met VDAB in Antwerpen ontwikkelde Samenlevingsopbouw ook Jobatelier Plus. Net als bij Jobatelier is vrijwillige deelname essentieel. Binnen Jobatelier Plus leren werkzoekenden hoe ze zelfstandig hun CV bij de werkgever krijgen. Werkzoekenden die moeite hebben met digitaal solliciteren komen na een intake in een vorming digitaal solliciteren terecht. Wat men in deze vorming leert kan men verder inoefenen in Jobatelier Plus. Net zoals bij Jobatelier kan men ook hier zo vaak en zo lang komen als men het nodig heeft. Werkzoekenden ontmoeten er andere werkzoekenden en krijgen ondersteuning om te solliciteren. Ze zoeken zelf vacatures op de website van VDAB en solliciteren zelf met behulp van het cursusmateriaal én met de ondersteuning van een consulent.

Meer info:

http://www.samenlevingsopbouw-antwerpenprovincie.be/uploads/publicaties/draaiboek_jobatelierplus.pdf

5.3. E-inclusieve panels en inclusion by design

Stimuleren van dienstverleners, (lokale) besturen, ... om bij de uitwerking van hun (digitale) dienstverlening te werken met e-inclusieve panels. Digitale uitsluiting ontstaat vaak al in de testfase van websites of applicaties. Gebruikerspanels worden doorgaans gerekruteerd via digitale kanalen, waardoor de stemmen van digitaal kwetsbare groepen niet worden gehoord. De panelleden nemen gebruikerstesten af van applicaties in begeleide fysieke sessies. De initiële kostprijs van het inschakelen van e-inclusief panel in relatief beperkt in vergelijking met latere noodzakelijk aanpassingen om een toepassing toegankelijk te maken.

De e-inclusieve panels worden samengesteld door LINC:

<https://www.linc-vzw.be/trajecten/mediawijsheid/e-inclusie-panel>

Er wordt gewerkt in co-creatie. Er bestaat ook een 'inclusion-by-design' toolkit.

Het stakeholdersoverleg verwijst in dat kader alvast naar het advies aan Imec via de Taskforce e-inclusie over de uitwerking van een DT3P app voor de tracing van COVID-19. Door al van bij het ontwerp van een digitale toepassing rekening te houden met de toegankelijkheid van verschillende kwetsbare groepen.

Voor verdere informatie

Welzijnsschakels, Netwerk tegen Armoede, Unia, Samenlevingsopbouw, Vluchtelingenwerk Vlaanderen, VVSG, Steunpunt tot bestrijding van armoede, ATD Vierde Wereld, Vlaamse Ouderenraad, SAM vzw, Noozo, SERV. Contactpersoon: Kristel Bogaerts (SERV, kristel.bogaerts@serv.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 6 juli 2020.

3. Dak- en thuisloosheid

3.1. Dringende maatregelen ter bescherming van dak- en thuislozen

Problematiek

Dak- en thuislozen zijn tijdens een epidemie zoals COVID-19 een medisch kwetsbare groep. Wie geen vast adres heeft, irregulier in Vlaanderen verblijft of in een situatie van dak- en thuisloosheid verkeert (denk ook aan Roma, rondtrekkenden, asielzoekers, transmigranten...) wordt gedwongen om in plaatsen te leven die tijdens een pandemie gevaarlijk zijn. De publieke ruimte, kampen, shelters, tijdelijke huisvesting, kraakpanden,... zijn niet de beste omgeving.

Het is, in de gezondheids crisis van vandaag belangrijker dan ooit iedereen van de straat te halen en 24u per dag opvang te bieden in een veilige omgeving. Iedereen die niet op een veilige manier opgevangen kan worden en die onder de radar blijft vergroot het risico op een heropflakking van het virus. Daarover zijn voorbeelden in Boston²³ of Singapore²⁴.

Voorgestelde maatregel

- De Vlaamse Regering ondersteunt lokale besturen in het opzetten van lokale opvangplaatsen, waarbij de maatregelen met betrekking tot sociale afstand gegarandeerd kunnen worden. Deze opvangplaatsen zijn bij voorkeur woongerichte oplossingen.
- De Vlaamse Regering zorgt voor voldoende nachtopvang, zodat iedereen die op straat leeft 's nachts opgevangen kan worden.
- De Vlaamse Regering ondersteunt lokale besturen en andere actoren in het opzetten van opvangplaatsen (dag en nacht) voor kwetsbare groepen, zoals 65+, hart-, nier- of longaandoening, immunosuppressie, diabetes...).
- Er wordt psychosociale begeleiding voorzien, zodat er gewerkt wordt aaneen duurzaam toekomstperspectief.
- Elke dak- en thuisloze, ongeacht in welke situatie, wordt onverkort getest. Enkel via die weg kunnen we een heropflakking binnen deze kwetsbare groep voorkomen.

Relevante actoren

Vlaamse Regering, VVSG, lokale besturen, CAW's, Caritas Vlaanderen, aanbieders van opvang dak- en thuislozen.

Bevoegdheid

Minister Wouter Beke (Welzijn, Volksgezondheid, Armoedebestrijding)

Voor verdere informatie

Caritas Vlaanderen, Dokters van de Wereld, Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Samenlevingsopbouw, ORBIT vzw. Contactpersoon: Thijs Smeyers (Caritas Vlaanderen).

3.2. Noodopvang zieke dak- en thuislozen

Problematiek

Dak- en thuislozen, mensen die verblijven op een doortrekkersterrein of op een irregulier kampeerterrein, in een gekraakt pand,... hebben zelf geen ruimte om zich te isoleren wanneer ze symptomen hebben die wijzen op COVID-19 dan wel positief getest zijn. Bestaande opvangstructuren zijn hier zelden op voorzien. Isoleren is niet alleen een aparte slaapplek, maar ook gescheiden verblijfsruimte, toilet en eetgelegenheden. Dat is slechts zelden te organiseren in collectieve centra.

De schakelzorgcentra zijn ingericht om wie ziek is op te vangen. Vaak wordt dit geïnterpreteerd als tussenstap tussen ziekenhuis en thuissituatie. In het betreffende draaiboek is echter ook sprake van wie ziek is en niet in een geschikte thuissituatie kan verblijven. Dak- en thuislozen vallen daar onder, maar op het terrein is dit onduidelijk.

Voorgestelde maatregel

Wie een vermoedelijke Corona-besmetting heeft, vastgesteld door een huisarts maar zonder test, moet de mogelijkheid krijgen zich te isoleren. Dat kan in een afzonderlijke plaats in een CAW-opvang, in een leegstaande woning of in een noodwoning. Lokale besturen en CAW's krijgen hierover de nodige uitleg via het Agentschap Zorg en Gezondheid, de Vlaamse Regering ondersteunt CAW's en steden en gemeenten in het opnemen van deze functie.

Bij positieve test, dus een zekere COVID-19-besmetting, worden zieke dak- en thuislozen doorverwezen naar een schakelzorgcentrum. Hier krijgen ze de nodige geïsoleerde opvang en is ook een correcte medische opvolging voorhanden. Dit wordt uitgewerkt in de draaiboeken voor Schakelzorgcentra en voor Dak- en thuislozenzorg.

We benadrukken dat wie een vermoedelijke besmetting heeft ook onverkort getest moet worden.

De doorverwijzing naar een isolatieplaats of naar een schakelzorgcentra gebeurt steeds met de grootste zorg. Er wordt omzichtig en met discretie met betrekking tot de verblijfssituatie van de zieke persoon gehandeld.

Relevante actoren

Schakelzorgcentra, CAW's, lokale besturen, huisartsen, pretriagepunten.

Bevoegdheid

Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)

Voor verdere informatie

Caritas Vlaanderen, Vluchtelingenwerk, SAM vzw, Netwerk tegen Armoede, Samenlevingsopbouw.
Contactpersoon: Thijs Smeyers (Caritas Vlaanderen).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 4 mei 2020.

3.3. Mondmaskers voor dak- en thuislozen

Problematiek

Binnen de exit-strategie vormen mondmaskers een belangrijk onderdeel van het publieke leven. Daartoe zal iedereen een mondmasker en bijhorende filters ontvangen. Die worden bedeed onder de inwoners, volgens inschrijving in bevolkingsregister.

Wie geen vast adres heeft, irregulier in Vlaanderen verblijft of in een situatie van dak- en thuisloosheid verkeert (denk ook aan Roma, rondtrekkenden, asielzoekers, transmigranten,...) dreigt uit de boot te vallen. Net deze groepen zijn gedwongen om gebruik te maken van de publieke ruimte of verblijven in onveilige situaties.

Daarnaast is een aangepaste communicatie over het correct dragen van mondmaskers naar deze preciaire groepen toe nodig. Er dreigen verder een aantal randvoorwaarden niet ingevuld te raken, zoals de mogelijkheid om herbruikbare mondmaskers correct te wassen.

Voorgestelde maatregel

Ook wie geen vast verblijf heeft, irregulier in Vlaanderen verblijft of in een situatie van dakloosheid verkeert krijgt minstens één gratis herbruikbaar mondmasker en bijhorende filters. Deze worden verdeeld via de steden en gemeenten, de CAW's en andere lokale organisaties die zich ontfermen over deze groepen. Voor wie geen beroep kan doen op een wasmachine worden op vaste verdeelpunten, bijvoorbeeld in de nachtopvang, inloopcentra, etc, gratis wegwerpmondmaskers voorzien.

Om deze mensen in staat te stellen de mondmaskers adequaat te kunnen gebruiken, wordt de juiste informatie verspreid met betrekking tot het gebruik. Ieder moet ook de kans krijgen herbruikbare mondmaskers op een juiste manier te wassen.

De Vlaamse Regering zorgt voor de aankoop van herbruikbare mondmaskers en wegwerpmondmaskers voor mensen in dak- en thuisloosheid.

Relevante actoren

- Vlaamse Regering
- Steden en Gemeenten
- CAW's

Bevoegdheid

Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)

Voor verdere informatie

Caritas Vlaanderen, Koen Hermans, Netwerk tegen Armoede, Samenlevingsopbouw, Welzijnszorg, ATD 4^e Wereld. Contactpersoon: Thijs Smeyers (Caritas Vlaanderen).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 4 mei 2020.

3.4. Ondersteunen welzijnsaspecten dak- en thuisloosheid

Problematiek

Wie vandaag dak- en thuisloos is, denk aan langdurig daklozen, sofa-slapers, mensen in irregulier verblijf, mensen die verblijven in een noodwoning,..., wordt door de corona-maatregelen hard getroffen. De angst voor COVID-19 en het gebrek aan beschermende maatregelen leeft sterk. Maar de maatregelen zorgen ook voor gaten in dienstverlening en ondersteuning, wat het moeilijk maakt.

Daarnaast maken we ons ernstige zorgen over een groep mensen die vandaag nog een woning hebben, maar op het punt staat die te verliezen. Het gebrek aan inkomen door corona-maatregelen en de verhoogde huishoudelijke uitgaven maken het voor een kwetsbare groep mensen moeilijk hun betalingsverplichtingen na te komen. Zeker bij mensen met een psychische kwetsbaarheid is de situatie in sommige gevallen nijpend. Het verbod op uithuiszettingen staat binnen deze thematiek nog te veel op zichzelf en er zijn ook bijkomende maatregelen nodig binnen de beleidsdomeinen Welzijn en Wonen om deze mensen perspectief te bieden.

Voorgestelde maatregel

Ook vandaag en de komende maanden moet verder ingezet worden op preventie tegen dak- en thuisloosheid. Daarom moet:

1. De Vlaamse Regering het moratorium op uithuiszettingen verlengen (zie eerder ingediend voorstel).
2. De Vlaamse Regering extra middelen voorzien om preventieve woonbegeleiding te versterken, zodat situaties van dreigende uithuiszetting opgespoord kunnen worden.
3. De Vlaamse Regering extra middelen voorzien om brede woonbegeleiding te versterken, zodat mensen in situaties van dak- en thuisloosheid snel geholpen kunnen worden.
4. Het Agentschap Zorg en Gezondheid mobiele teams en andere GGZ-diensten uitbreiden en sensibiliseren over het belang van het behoud van een woning met een psychische en psychiatrische aandoening.
5. Het Agentschap Wonen de lokale besturen actief en duidelijk informeren over het Fonds ter Preventie van Uithuiszettingen.

Relevante actoren

Vlaamse Regering, Agentschap Zorg en Gezondheid, Agentschap Wonen, Departement Welzijn & Samenleving, CAW's, VVSG, lokale besturen, HelderRecht, ...

Bevoegdheid

- Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)
- Minister Matthias Diependaele (Wonen)

Voor verdere informatie

Caritas Vlaanderen. Contactpersoon: Thijs Smeyers (Caritas Vlaanderen, thijs.smeyers@caritas.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 11 mei 2020.

4. Energie en water

4.1. Inkomen: maatregelen binnen energie en water

Problematiek

We verwijzen hier naar de fiche *Drie maatregelen om de inkomenssituatie te verbeteren*. In het kader van inkomensverlies van kwetsbare groepen ten gevolge van de COVID-19-maatregelen, bijvoorbeeld omwille van een tijdelijke werkloosheid of het wegvallen van premies of een vrijwilligersvergoeding en in het kader van een stijgende kost voor het normale levensonderhoud ten gevolge van de COVID-19-maatregelen, door bijvoorbeeld het wegvallen van sociale restaurants, het tijdelijk verdwijnen van promoties, een meerkost in nutsvoorzieningen door thuis te zijn, etc. zijn er meer en meer mensen die financieel in de problemen komen. Die signalen zien we het duidelijkst in het aantal aanvragen bij OCMW's, waar nieuwe cliënten aangemeld worden en gekende cliënten bijkomende steun vragen, en in een stijging in aanmeldingen bij de lokale Voedselbanken. We baseren ons daarvoor op ervaringen van onze organisaties op het terrein en op academisch onderzoek.

De noodgedwongen klanten van de netbeheerder, waaronder de gezinnen met een budgetmeter, worden hierdoor zeer erg getroffen. Momenteel krijgen zo'n 80.000 gezinnen elektriciteit via Fluvius, een kleine 59.000 gezinnen aardgas. In deze cijfers zit er heel wat overlap van de twee groepen. Zo'n 40.000 gezinnen hiervan hebben een budgetmeter elektriciteit en 28.000 een budgetmeter aardgas. Het overgrote deel van deze gezinnen kan momenteel niet terugkeren naar een commerciële leverancier, terwijl de energieprijzen op de markt vandaag historisch laag zijn. Zij moeten immers het door de federale regering opgelegde 'tarief gedropte klanten' betalen. Een tarief dat momenteel 24% hoger ligt dan die van het gemiddelde elektriciteitscontract en zelfs 45% hoger dan die van het goedkoopste commerciële contract.

Voorgestelde maatregel

De Vlaamse regering beslist om

- de tussenkomst in de energiefactuur uit te breiden voor klanten bij noodleverancier Fluvius met een energiepremie;
- de energiepremie is analoog aan deze voor mensen in tijdelijke werkloosheid, dit wil zeggen dat ze éénmalig wordt toegekend ten belope van € 202,68;
- energiepremie belastingvrij te houden en expliciet te laten opnemen in de regelgeving m.b.t. Maatschappelijke Integratie, als niet te verrekenen bij berekening van het leefloon.

Relevante actoren

Vlaamse regering, Fluvius, Vlaams Energieagentschap.

Bevoegdheid

Minister Zuhail Demir (Energie)

Voor verdere informatie

Samenlevingsopbouw. Contactpersonen: Stefan Goemare (Samenlevingsopbouw), Thijs Smeyers (Caritas Vlaanderen).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 18 mei 2020.

5. Mobiliteit

5.1. Assistentie aan kwetsbare personen door chauffeurs van De Lijn

Problematiek

Bij de bussen van De Lijn is de **hulp van de buschauffeur** soms nodig om met een **rolstoel de bus in of uit te rijden**. Deze hulp is nu beperkt tot het leggen van de uitrijplaat. Concreet kunnen manuele rolstoelen de bus niet meer nemen; alleen elektrische rolstoelen kunnen de bus op- en afrijden. Er is geen hulp om de persoon te helpen vastmaken enz.

Daarnaast kunnen **blinde** en slechtziende personen niet meer vlot en veilig **opstappen** als men de **voorste deur gesloten** houdt, want de **podotactiele** aanwijzingen op het perron leiden de persoon naar het voorste deel van het voertuig. Ook de **communicatie met de chauffeurs** is belangrijk om hen te **verwittigen** wanneer de **bestemmingshalte** bereikt is, dus het afschermdende plexiglas moet een helder zicht garanderen en de spraak moet verstaanbaar en duidelijk zijn. **Halteomroep-systemen** moeten gebruikt worden als ze er zijn.

We vragen De Lijn om na te denken over **alternatieve oplossingen** zodat kwetsbare personen niet uitgesloten worden van het transport waar ze meer nood aan hebben dan anderen. De persoon zal al een mondmasker dragen en de chauffeurs hebben ontsmettingsmiddelen in hun chauffeurspost.

De media roepen het grote publiek op **om het openbaar vervoer eerder te laten gebruiken door de mensen die het écht nodig hebben**, zoals mensen met een beperkte mobiliteit. We stellen deze **maatregelen** voor zodat de personen met beperkte mobiliteit **effectief gebruik kunnen maken van De Lijn**.

Voorgestelde maatregel

Deze acties zijn nodig zodat personen met een beperkte mobiliteit de (bel)bus kunnen nemen:

1. **Blinde** en slechtziende personen moeten vlot kunnen instappen als ze op de **podotactiele** aanwijzingen volgen. Dit kan betekenen dat ze uitzonderlijk toch **vooraan opstappen**.
2. De Lijn maakt het mogelijk dat een vraag kan gesteld worden aan de chauffeur; het **plexiglas** garandeert een **helder zicht** en de **spraak** moet duidelijk **verstaanbaar** zijn. Idealiter heeft de chauffeur een **mondmasker met plastic doorkijkvenster** in het voertuig liggen voor communicatie met slechthorende personen, die **liplezen**.
3. Het **halteomroepstelsel** is ingeschakeld. Rol de geplande halteomroepstelsels versneld uit in de bussen.
4. De chauffeur van De Lijn legt de oprijplaat en moet indien nodig **assistentie** geven bij **het in- en uitrijden** van het voertuig. De chauffeur heeft hiervoor de nodige beschermingsmiddelen: masker met bescherming in de twee richtingen, handschoenen, handgel, ..
5. De Lijn **informeert** haar **gebruikers** duidelijk over de te volgen **procedures** en dat ze **assistentie** krijgen om de (bel)bus in of uit te rijden met de rolstoel.
6. De Lijn **informeert** haar **buschauffeurs** dat ze indien nodig **assistentie** moeten verlenen aan personen in een rolstoel bij het in-en uitrijden van de bus.

- a. De communicatie bevat eventueel ook informatie over **hygiënemaatregelen**, bijvoorbeeld even op de handvaten van de rolstoel spuiten voor men de handvaten vastneemt.
  - b. De Lijn informeert haar buschauffeurs dat **begeleiders** mogelijk niet altijd 1,5m afstand houden van de personen, die ze begeleiden.
  - c. De Lijn informeert de chauffeurs dat er pas kan vertrokken worden als minder mobiele mensen zitten.
  - d. De Lijn informeert de chauffeurs om bij elke halte zelf de deuren te openen
7. De plaats die voorzien is op een bus voor een rolstoel mag niet afgetapet zijn.
  8. Werk concrete maatregelen uit in overleg met de gebruikers van de doelgroep

Relevante actoren

Buschauffeurs en communicatie van De Lijn.

Bevoegdheid

Minister Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken

Voor verdere informatie

Unia, NOOZO. Contactpersoon: Rik Reusen (Unia, rik.reusen@unia.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 18 mei 2020.

5.2. Ondersteunen vervoer voor meest kwetsbaren

Problematiek

Mobiliteit is een basisrecht voor iedereen. Ook mensen met zorgnoden of een verminderde mobiliteit moeten zich kunnen blijven verplaatsen. Het is noodzakelijk dat kwetsbare mensen, waaronder ouderen, mensen met een handicap, ziekte of in armoede, ook in corona-tijden kunnen blijven rekenen op diensten die aan hun vervoersvragen met oog op essentiële verplaatsingen kunnen beantwoorden.

1. Heel wat mensen zijn aangewezen op vrijwilligersvervoer of vervoer met familieleden. Dat vervoer valt grotendeels weg in deze crisis om veiligheidsredenen.
2. Het gemeenschappelijk vervoer voor mensen die geen openbaar vervoer kunnen gebruiken is niet meer toegelaten.
3. Mensen met (vermoeden van) COVID worden nu verplicht aangepast vervoer te gebruiken.
4. Het schoolvervoer voor buitengewoon onderwijs staat ook zwaar onder druk omdat heel wat chauffeurs tot de risicogroep behoren (ouder dan 55 of chronisch ziek met een beperkte vervoeropdracht). Er zijn scholen die om deze reden hun schoolvervoer opschorten.
5. Vrijwilligersvervoer moet zelf investeren in beschermingsmaterialen (waardoor deze duurder dreigt te worden). Bovendien gebeurt vrijwilligersvervoer zoals de Minder Mobielen Centrales vaak door gepensioneerde vrijwilligers ouder dan 65. Het is momenteel onduidelijk of en hoe zij, gezien de hogere kwetsbaarheid van ouderen, hun engagement zullen kunnen hernemen.
6. Volgens de regel op openbaar vervoer moet er 1,5 meter afstand gehouden worden. Hierdoor kan er bij aangepast vervoer momenteel slechts één persoon per keer vervoerd worden.
7. Bij de versoepeling van de veiligheidsmaatregelen (sociaal contact, heropstart medische behandelingen, bezoek in zorgvoorzieningen, ...) zal de vraag naar vervoer stijgen, terwijl het aanbod net lager zal liggen door de verminderde capaciteit van onder meer DAV's en MMC's. Mensen zullen genooddaakt zijn om bv een taxi in te schakelen, maar voor velen is het nemen van een taxi een te grote financiële drempel. Taxi's zijn daarnaast in een aantal situaties (electrische rolstoelen, rolstoel niet kunnen verlaten, ...) ook niet aangepast aan de fysieke noden van mensen met een mobiliteitsbeperking.
8. Voor mensen met nood aan assistentie bij het gebruik van openbaar vervoer is de drempel om dit te nemen nu groter of wordt het zelfs onmogelijk. Dit verhoogt de vraag naar aangepast vervoer. Mensen met een handicap moeten ook gaan werken.

Voorgestelde maatregel

Vandaag bestaan er al heel wat initiatieven die onder de noemer vervoer op maat passen, maar het aanbod is vaak versnipperd en lokaal ingebed. Een breed overleg in de sector is noodzakelijk om essentiële verplaatsingen te blijven garanderen voor wie kwetsbaar en minder mobiel is.

Pistes die daarbij bekeken moeten worden:

1. Start met een denkoefening rond heropstart van deze vervoersmogelijkheden, waarbij de veiligheid van zowel de bestuurder als de persoon die vervoerd wordt gegarandeerd kan worden. Voorzie een uitgewerkt draaiboek voor het vrijwilligersvervoer en aangepast vervoer. De fiche van Artsen Zonder Grenzen²⁵ kan als inspiratie dienen voor deze richtlijn.
2. Op basis van de fiche het nodige beschermingsmateriaal voorzien voor initiatieven in het vrijwilligersvervoer en aangepast vervoer.
3. Voorzie een éénmalige projectoproep voor initiatieven in het vrijwilligersvervoer en aangepast vervoer gericht op het zich in orde brengen met het draaiboek zodat de kosten daar aan verbonden niet doorgerekend worden aan de gebruiker.
4. Voorzie een tijdelijke tussenkomst in de meerkost van taxi- of liggend vervoer. Een tijdelijke invoering van een systeem van taxicheques voor kwetsbare groepen die zonder alternatieve oplossingen vallen kan hier een deel van de oplossing zijn.
5. Ondersteun het schoolvervoer voor het buitengewoon onderwijs met een aangepast draaiboek en extra financiële steun voor enerzijds aanpassingen en kosten voor materiaal en anderzijds voor vervanging van het risicopersoneel.

Relevante actoren

- Vlaamse Regering, Agentschap Zorg & Gezondheid, vervoersregioraden (regionaal mobiliteitsplan), Departement MOW (mobiliteit en openbare werken), initiatieven MMC en Dienst Aangepast Vervoer (ODAV), mutualiteiten (zorgend vrijwilligerswerk/-vervoer).
- Voor de afstemming tussen beleid en de spelers op het terrein kan het dep MOW het initiatief nemen om tot een uniforme aanpak op Vlaams niveau te komen. Voor concrete uitvoeringsaspecten die regiogebonden zijn, is dit een rol voor de vervoerregioraad²⁶.
- Advies personen met een handicap: NOOZO.

Bevoegdheid

- Coördinatie overleg: interministerieel, Departement MOW (met aansturing/sensibilisering vervoersregioraden)
- Minister Wouter Beke (Welzijn, Volksgezondheid, Armoedebestrijding): maatregel 1, 2, 3, 4
- Minister Ben Weyts (Schoolvervoer buitengewoon onderwijs): maatregel 2, 5
- Minister Lydia Peeters (Mobiliteit): maatregel 1, 2, 5
- Overleg federaal, RIZIV ifv vervoer voor behandelingen, POD Maatschappelijke integratie voor taxicheques: maatregel 4

Voor verdere informatie

Diensten Maatschappelijk Werk, Caritas Vlaanderen, Vlaamse Ouderenraad en NOOZO.
Contactpersoon: Karine Rochtus (DMW Ziekenfondsen, Karine.Rochtus@cm.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 18 mei 2020.

6. Onderwijs

6.1. Versterkte onderwijsondersteuning gezinnen in kansarmoede

Problematiek

Onderwijs werd al gekenmerkt door een scherpe sociale ongelijkheidskloof en de hoge drempels die afstandsonderwijs en preteaching met zich meebrengen dreigen deze kloof nog te verdiepen. Veel gezinnen beschikken niet over het nodige materiaal voor digitaal onderwijs, kunnen niet de nodige omkadering of een geschikte studieruimte bieden, scholen slagen er niet in alle leerlingen te betrekken, ... Scholen dreigen ook leraren te kort te komen om de heropstart vanaf 15/18 mei te organiseren. De organisatie van de (nood)opvang van kwetsbare kinderen en jongeren en de begeleiding-op-maat van leerlingen die via afstandsonderwijs niet of veel minder bereikt kunnen worden, dreigen hier als eerste bij in te schieten.

Voorgestelde maatregel

Een pakket aan maatregelen voorziet de nodige ondersteuning van leerlingen en ouders die onvoldoende kunnen aansluiten bij afstandsleren en preteaching:

1. Extra investeringen in brugfiguren, (onderwijs)opbouwwerkers en andere veldwerkers. Flexibeler inzet van ondersteunende instanties door hen op te nemen in de pedagogische reserve
2. Garantie op onderwijsondersteuning voor leerlingen die opgroeien in een gezin in kansarmoede (op school, of vanop afstand)
3. Zorg ervoor dat leerlingen lager en secundair onderwijs die niet over voldoende digitale middelen beschikken om afstandsonderwijs te volgen, door hun school onderwijs op locatie, in kleine groepen aangeboden krijgen. De school biedt leerlingen die er thuis niet over beschikken een werkplek aan met internettoegang en een computer of laptop. Bekijk ook mogelijkheden om werkplekken (met pc, internet en printer), behalve op school, ook in te richten in bibliotheken, Huizen van het Kind, gemeentelokalen, ... Neem ook leerlingen met specifieke onderwijsnoden en anderstalige nieuwkomers op in de doelgroep van leerlingen die in het bijzonder in aanmerking komen voor dit onderwijs op locatie in kleine groepen. Zorg tenslotte dat al het materiaal dat je nodig hebt om aan onderwijs deel te nemen ook ter beschikking gesteld wordt.
4. Beschouw in de richtlijnen en draaiboeken voor het onderwijsveld ook de OKAN-jaren als 'scharnierjaren' en neem OKAN-leerlingen op bij de prioritaire groepen bij de heropstart van de scholen.
5. Haal zo snel mogelijk de druk weg bij gezinnen door klaarheid te scheppen over evaluatie en overgaan naar het volgende leerjaar. Zorg daarbij dat voor alle leerlingen, in het bijzonder ook de meest kansarmen onder hen, alle toekomstkansen open blijven, door bij de scholen erop aan te dringen bij de oriëntatie van leerlingen in scharnierjaren of bij het uitreiken van studie-attesten in het secundair onderwijs vanuit een groeigerichte benadering te werken. Scholen moeten ten eerste vermijden dat kansarme leerlingen door de huidige moeilijke omstandigheden volgend schooljaar en daarna (nog) minder kansen krijgen hun leerpotentieel ten volle tot ontplooiing te brengen.
6. Zorg dat het mentaal welzijn nu centraal staat van kinderen en jongeren en dat leerkrachten, directie, schoolopbouwwerk en brugfiguren de nodige ondersteuning hierrond krijgen om dit te

voorzien. Kennisverwerving is onmogelijk als het mentaal welzijn onder druk staat. Werk hier in samen met experts.

7. Waak erover dat scholen bij de organisatie van de heropstart van de lessen voor alle kinderen recreatiepauzes (speeltijden) mét mogelijkheid tot beweging in open lucht blijven voorzien. Dat is bijzonder belangrijk voor hun mentale en fysieke welzijn. Te meer daar de leerlingen die terug naar school gaan, geconfronteerd zullen worden met heel wat meer regels dan gebruikelijk. Scholen moeten die extra regels die nodig zijn voor de gezondheid van de leerlingen daarom ook heel goed kaderen en uitleggen, op een wijze die aangepast is aan hun leeftijd en bevattingvermogen. Om zo te vermijden dat die vele extra regels bij de kinderen en jongeren bedreigend overkomen en hun 'mentale veiligheid' aantasten.
8. Verleng de extra ondersteuningsmaatregelen naar volgend schooljaar om te compenseren voor de Mattheuseffecten van preteaching en de extra achterstand die sommige kansarme leerlingen (ondanks alle extra inspanningen) door de extra moeilijke omstandigheden dit schooljaar opgelopen zullen hebben.
9. Zorg dat zo snel als mogelijk de ondersteuning in het kader van inclusief onderwijs (m-decreet & ondersteuningsmodel) waar nodig aan huis komt. In de 'aanlooplessen' (preteaching) en de bijbehorende afstandsonderwijsactiviteiten dienen voor leerlingen met beperkingen de redelijke aanpassingen (met inbegrip van remediërende, compenserende en dispenserende maatregelen) die voor hen op school voorzien waren, opgenomen te worden.
10. Zet mensen vanuit BuO en MFC's extra in voor ondersteuning van kinderen met een handicap in de thuissituatie. Voeg aan deze equipemensen vanuit revalidatiecentra toe.
11. Voorzie voor scholen buitengewoon onderwijs ook een snellere opstart. Maar vooral geef ouders het signaal dat ook kinderen met een handicap de nodige zorg/aandacht verdienen en alle leerkansen 'op maat' moeten krijgen. Draag speciale zorg voor stages.

Relevante actoren

- koepels/netten
- scholen/schoolbesturen
- lokale besturen
- CLB's
- PBD's
- externe begeleidingsorganisaties als groep Intro, Time-out organisaties, JAC, Tejo...

Bevoegdheid

- Minister Ben Weyts (Onderwijs)
- Minister Bart Somers (Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen)
- Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)
- Minister Benjamin Dalle (Brussel, Jeugd en Media)

Voor verdere informatie

Netwerk tegen Armoede, Welzijnzorg, Samenlevingsopbouw, Caritas, Noozo, Uit de Marge, Minderhedenforum, Kinderrechtencommissariaat. Contactpersoon: David de Vaal (Netwerk tegen armoede).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 4 mei 2020.

6.2. Vrijstelling van inschrijvingsgeld bij herinschrijving voor een gemiste module in een Centrum voor Basiseducatie en een Centrum voor het Volwassenenonderwijs

Problematiek

Cursussen in CVO's en CBE's gaan online door. Docenten geven aan dat heel wat cursisten niet bereikt worden door de online lessen.

De redenen waarom cursisten niet bereikt worden, hebben te maken met de digitale kloof die bestaat voor laaggeletterde en/of laaggeschoolde cursisten, begeleiding van kinderen bij schoolwerk die prioriteit krijgt in een gezin als de online les samenvalt met een online les van een kind, werken in de zorgsector of andere essentiële beroepen en gezondheidsredenen.

Op de website van het Ministerie van Onderwijs staat er:

“Als een cursist een module herhaalt, dan betaalt hij terug inschrijvingsgeld. Vanaf zijn 4de inschrijving betaalt hij verhoogd inschrijvingsgeld. We verwachten van de centra een grote mate van flexibiliteit en creativiteit om de cursisten de lopende modules zoveel als mogelijk te laten afwerken zodat een herinschrijving vermeden wordt.”

Er is op dit moment geen garantie voor cursisten dat het centrum waar ze een module aan het volgen waren, de flexibiliteit en de creativiteit aan de dag zal leggen om ervoor te zorgen dat de cursisten zich niet zullen moeten herinschrijven. Er is geen garantie op een aanbod in de zomer, het aanbod digitale vaardigheden van CBE's kan nog versterkt worden,...

Voorgestelde maatregel

Een cursist met een beperkt inkomen moet geen inschrijvingsgeld betalen bij herinschrijving voor een module bij een CBE of CVO die hij gemist heeft door de covid-19 maatregelen. Deze vrijstelling van inschrijvingsgeld wordt niet beperkt in tijd.

Het aanbod digitale vaardigheden van de Centra voor Basiseducatie wordt uitgebreid. Er wordt aanbod voorzien tijdens juli en augustus.

Relevante actoren

Centra voor Volwassenenonderwijs, Centra voor Basiseducatie, Agentschap Integratie en Inburgering, Atlas, In-Gent, Huis van het Nederlands Brussel (wat de cursussen NT2 betreft).

Bevoegdheid

- Minister Ben Weyts (Onderwijs)
- Minister Bart Somers (Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen)

Voor verdere informatie

Minderhedenforum, Netwerk tegen Armoede, Welzijnszorg. Contactpersoon: Sanghmitra Bhutani (Minderhedenforum, sanghmitra.bhutani@minderhedenforum.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 11 mei 2020.

6.3. Ondersteuning studenten Hoger Onderwijs

Problematiek

In het hoger onderwijs is volledig overgeschakeld op afstandsleren en is de onduidelijkheid over hoe examens zullen verlopen nog altijd groot. De onzekerheid over stages, examens, het verloop van studietrajecten zorgt voor extra stress. (https://www.standaard.be/cnt/dmf20200422_04931570)

Door een gebrek aan leermiddelen en/ of een complexe thuiscontext is het niet voor alle studenten mogelijk om aan de vereisten van het afstandsleren te voldoen. Het is belangrijk dat deze ongelijkheden geen blijvende impact hebben op studieuitkomsten voor studenten in het Hoger Onderwijs.

Daarnaast is het belangrijk dat studenten zich kunnen focussen op hun studies zonder financiële zorgen (naar volgend academiejaren).

Het flexibel omgaan met leertrajecten door het verschuiven van stages en practica naar het najaar 2020 is positief, maar studenten mogen hierdoor niet in problemen komen met hun studievoortgang in de volgende jaren.

Voorgestelde maatregel

Sociale en psychologische dienstverlening aan studenten

- Om de diensten studentenvoorzieningen van de onderwijsinstellingen in staat te stellen om tegemoet te komen aan de extra noden van studenten, vragen we om bijkomende sociale toelagen toe te kennen aan het onderwijsinstellingen. (financieringsdecreet).
- Het opzetten van Open Leercentra²⁷ (OLC) voor studenten in hoger onderwijs. De coördinatie daarvan wordt best opgenomen vanuit het beleidsdomein onderwijs om een zo groot mogelijk verspreiding te garanderen: in kaart brengen toegankelijkheid bestaand aanbod en extra vraag als ondersteuning van dat nieuw aanbod.

Studievoortgang en studietoelage

- Om te zorgen dat de moeilijke omstandigheden geen financiële impact hebben op de verdere studies stellen we voor om dit academiejaar geen leerkrediet in mindering brengen voor niet-geslaagde opleidingsonderdelen.
- Om te voorkomen dat studenten uitgesloten worden als gevolg van deze uitzonderlijke situatie, stellen we voor om studenten dit academiejaar vrij te stellen van studievoortgangsbewakingsmaatregelen.

In overleg met de onderwijsinstellingen is het belangrijk om volgende zaken te benadrukken:

- Het belang van maatregelen voor redelijke aanpassingen bij online examens.
- Het belang van goede informatie aan studenten over examens en evaluaties, over (extra) studentenvoorzieningen dit academiejaar en over studietoelage en voorzieningen voor volgend academiejaar.
- Daarnaast is het ook belangrijk om samen met de onderwijsinstellingen de gevolgen van de (mogelijke) verlenging van het academiejaar 2019-2020 op bijvoorbeeld studiepuntgrenzen voor

studietoelage in kaart te brengen en te bekijken of de onderwijsinstellingen zelf oplossingen kunnen bieden.

Relevante actoren

VLIR, VLHORA en VVS

Bevoegdheid

Minister Ben Weyts (Onderwijs)

Voor verdere informatie

Welzijnszorg, Netwerk Tegen Armoede, Minderhedenforum. Contactpersoon: Annabel Cardoen (Welzijnszorg, annabel.cardoen@welzijnszorg.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 18 mei 2020.

6.4. Gerustgesteld terug naar school en kinderopvang

Problematiek

Het jeugdwerk signaleert een grote terughoudendheid bij kinderen en jongeren in een kwetsbare situatie en hun ouders om op 15 mei terug naar school te gaan. Ook de kinderopvang geeft aan dat dat mensen uit kansengroepen hun kinderen nog niet willen/kunnen laten terugkeren naar de opvang. De coronacrisis is voor heel wat kwetsbare gezinnen, die vaak niet kunnen beschikken over krachtige hulpbronnen en –netwerken, een zeer stresserende en zelfs traumatische periode. Sommige gezinnen zijn sinds de lockdown amper het huis uit geweest. Er is sprake van veel angst en basiswantrouwen, niet alleen angst om ziek te worden maar ook angst voor de toekomst. Ook het omgaan met de informatie van buitenaf vormt een uitdaging. De communicatie vanuit de overheid wordt doorkruist door fake news dat circuleert. Ondanks de inspanningen rond meertalige en laagdrempelige communicatie blijft het moeilijk om de kwetsbare gezinnen te bereiken (o.a. kanalen). Voor wat betreft de kinderopvang spelen ook financiële drempels een rol (o.a. verlies van inkomen). De angst voor het virus komt soms ook voort uit het feit dat er oudere mensen met vaak ook nog ‘onderliggende aandoeningen zoals diabetes (veel voorkomend bij ouderen met een migratie-achtergrond) inwonen bij deze gezinnen.

Al deze factoren maken dat een significante groep van kinderen opnieuw uit de boot dreigt te vallen en riskeert moeilijker te kunnen aansluiten bij de heropstart van het maatschappelijk leven. De aanwezigheid op het terrein (o.a. van jeugdwerkers, welzijnswerkers) is momenteel bovendien nog steeds beperkt, waardoor er minder mogelijkheden zijn rond het zo noodzakelijke nabijheidswerk.

Voorgestelde maatregel

De bovengeschetste problematiek vergt een multi-level aanpak en doorgedreven nabijheidswerk in de komende maanden/jaren. We willen in deze fase vooral enkele concrete voorstellen formuleren:

Doelgerichte informatieverstrekking naar de bevolking met specifieke aandacht voor gezinnen in een kwetsbare situatie over terugkeer naar school of initiatief kinderopvang en veiligheidsmaatregelen

- Voorstel 1: samen met relevante partners die nu reeds een rol als brugfiguur opnemen aan de slag gaan om mensen te informeren rond de heropstart van de scholen en de mogelijkheden rond kinderopvang en de veiligheidsmaatregelen die hierbij in acht worden genomen. Dit kan deels lokaal, deels gecoördineerd op Vlaams niveau. De campagnes moeten worden uitgewerkt op maat van de doelgroepen; er moet goed nagedacht worden over kanalen en bereik. De boodschap mag niet stigmatiserend of culpabiliserend overkomen. Daarnaast kunnen ook ouderraden een rol opnemen in het leggen van bruggen naar ouders.
- Voorstel 2: inschakelen van (preventieve) gezondheidsactoren (zoals bijvoorbeeld wijkgezondheidscentra) voor het verstrekken van informatie maar ook in het begeleiden bij het nemen van voorzorgsmaatregelen en het omgaan met het risico. Hierbij ook aandacht geven aan welke voorzorgsmaatregelen men bijvoorbeeld kan treffen wanneer het kind terug thuis komt na een dag op school of kinderdagverblijf.
- Voorstel 3: specifieke communicatie en informatie vanuit de experts over de terugkeer naar school. Deze informatie wordt best zo ruim mogelijk verspreid via kanalen die ouders bereiken (bijvoorbeeld Klasse voor Ouders).

Voorstel tot acties in de omgeving van de school/kinderdagverblijf en brug met het lokale welzijnsnetwerk:

- Voorstel 1: laagdrempelige en meertalige werkvormen rond omgaan met stress en angst door ontwikkelen en breder inzetten via samenwerking tussen welzijnswerk en brugfiguren (o.a. groepswerking CAW rond psycho-sociale begeleiding uitbreiden)
- Voorstel 2: verlagen van de drempels in communicatie door de inzet van gratis telefoontolken binnen onderwijs, welzijn en gezondheid mogelijk te maken tot minstens eind december 2020 (tussenkost Vlaamse overheid voor de gebruikersorganisaties).
- Voorstel 3 : Bij de heropstart van lessen in de scholen wordt laagdrempelige en meertalige communicatie vanuit de scholen zelf voorzien. Daartoe wordt gesensibiliseerd en goede praktijken gedeeld. Er wordt psychosociale ondersteuning in samenwerking met de CLB's voorzien.
- Voorstel 8: Indien kinderen en jongeren niet op school raken wordt maximaal ingezet op online hulp bij huiswerk en taken. Zo kan een online buddy een grote hulp zijn bij het huiswerk en het online huiswerkplatform. Daarnaast worden de huistaken zoveel mogelijk gericht op zelfstandig werk.

Voor het departement onderwijs en de onderwijskoepels:

- Voorstel 1: monitoring op Vlaams en lokaal niveau van de situatie in onderwijs en kinderopvang
- Voorstel 2: Vraag om duidelijkheid te scheppen over op welke manier afwezigheden worden geregistreerd. Hoe gaat de overheid om met de naleving van de leerplicht. Kan er bijvoorbeeld een code in gevoerd worden waarbij kinderen in plaats van ongewettigd afwezig geregistreerd, afwezig worden gemeld persoonlijke redenen?

Relevante actoren

- Minderhedenforum, etnisch-culturele federaties en zelforganisaties
- Verenigingen waar armen het woord nemen en Samenlevingsopbouw
- Trajectbegeleiders Agentschap Integratie en Inburgering, Roma-stewards, toeliders in diversiteit, lokale integratiediensten, aanbod sociaal vertalen en tolken
- Volwassenenonderwijs: Centra Basiseducatie
- Kind en Gezin: gezinsondersteuners
- Lokaal Loket Kinderopvang
- Bredeschool-coördinatoren,
- Welzijn: Centra Algemeen Welzijnswerk, jeugd welzijnswerkers
- Gezondheid: actoren preventieve gezondheidszorg
- Onderwijs: leerkrachten, schooldirecteurs, zorgleerkrachten, CLB-medewerkers, LOP's, OCB, Connect

Bevoegdheid

- Ministers Sven Gatz, Elke Van den Brandt, Pascal Smet (VGC-Collegeleden)
- Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)
- Minister Ben Weyts (Onderwijs)
- Minister Bart Somers (Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen)

Voor verdere informatie

Vlaamse Gemeenschapscommissie, Minderhedenforum, Caritas, Kinderrechtencommissariaat, Uit de Marge, ATD Vierde wereld. Contactpersoon: Saskia Glorieux (saskia.glorieux@vgc.be, Vlaamse Gemeenschapscommissie).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 18 mei 2020.

6.5. Mobiliseer pedagogische en sociale kwaliteiten van studenten voor jongeren en volwassenen met een handicap

Problematiek

- Kinderen en jongeren met een handicap lopen door de Covid-19 situatie achterstand op in hun ontwikkeling. Sommige volwassenen met een handicap kennen een terugval door het wegvallen van extra stimulansen in passende dagbesteding en onderhoudstherapieën.
- Gezinnen geraken overbelast door extra zorgtaken.
- Ondersteuners in het onderwijs zijn beperkt in de inzet voor verschillende bubbels. Zij kunnen ondersteuning gebruiken zodat ondersteuners maximaal aan één of enkele bubbels verbonden worden.

Extra inzet van menskracht om hieraan te remediëren is wenselijk. De fiche “ondersteuning personen met een handicap met erkende nood”, bevat een voorstel om hiervoor middelen vrij te maken voor wat betreft de thuissituaties.

Tegelijkertijd komt de voorgestelde maatregel tegemoet aan volgende zaken:

- Een aantal paramedische, sociale en pedagogische opleidingen kijken uit naar andere stagemogelijkheden dan de klassieke.
- Er zijn precedenten van huiswerkbegeleiding door studenten die een plek krijgt in het curriculum naar begeleiding en studiepunten.

Voorgestelde maatregel

Maak het mogelijk dat situaties van preteaching, begeleiding in het onderwijs, huiswerkbegeleiding, thuistherapie en oppas voor jongeren met een erkende handicap ook stageplaatsen kunnen zijn voor studenten in sociale, pedagogische en para-medische opleidingen.

Relevante actoren

- Beleidsveld werk
- Vaph

Bevoegdheid

- Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)
- Minister Ben Weyts (Onderwijs)

Voor verdere informatie

NOOZO, Unia. Contactpersonen: Johan Vermeiren (NOOZO, johan@noozo.be, 02/274.00.34), Linde Van Ishoven (Unia, 02/212.31.08).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 8 juni 2020.

6.6. Naar een relance van het onderwijs vanaf het schooljaar 2020-2021. Nota van het stakeholdersoverleg Taskforce kwetsbare gezinnen

Inleiding

De Covid-19-pandemie noodzaakte de overheid ook in onderwijs tot een reeks zeer drastische maatregelen. De grote impact daarvan op hoe de kinderen en jongeren dat beleefden, is ondertussen duidelijk. Vooral voor kwetsbare kinderen en jongeren is dit een moeilijke tijd geweest, zo bleek uit onder meer de bevraging door het Kinderrechtencommissariaat, signalen bij CLB Chat en bij armoedeorganisaties. Welke impact dat zal hebben op het verdere verloop van hun school- en studieloopbaan is voorlopig nog afwachten. Vele experts en onderwijsbetrokkenen vrezen een verscherping van de al bestaande onderwijskloof tussen kansarme en kansrijkere leerlingen. Uitgerekend de kinderen en jongeren die het al moeilijker hadden op school, bleken ook moeilijker te kunnen aanknopen met het afstandslernen dat vanaf half maart 2020 voor minstens twee maanden de nieuwe norm werd en voor sommige groepen nog tot het einde van het schooljaar de norm zal blijven. Sommige leerlingen verdwenen in die periode grotendeels of volledig van de radar. En dat ondanks de vele inspanningen die onderwijsinstellingen, onderwijzend personeel en andere (lokale) actoren zich getroostten om met alle leerlingen en studenten contact te blijven houden en zo goed mogelijk onderwijs te blijven organiseren. En ondanks de inspanningen van het beleid en van ondersteunende diensten om scholen en leraren daarbij te ondersteunen.

In deze nota schetst de stakeholdersgroep welke maatregelen vanaf de start van het nieuwe schooljaar genomen zouden moeten worden om tot een succesvolle relance van het onderwijs te komen. De nota vertrekt van wat scholen en andere onderwijsinstellingen vanaf september eerst op zouden moeten focussen om de (eventuele) schade of tekorten die leerlingen en studenten de voorbije periode opliepen te herstellen en/of de negatieve impact ervan op hun verdere school- en studieloopbaan tot een minimum te beperken. Vervolgens gaan we in op de meer structurele initiatieven die o.i. nodig zijn voor een succesvolle relance. We gaan daarbij – net als de OESO – uit van een worst-case-scenario waarbij we mogen verwachten dat er in de komende jaren nog Covid-19-golven of soortgelijke fenomenen op ons af zullen komen. Het antwoord daarop, zo lezen en horen we bij experts, is een flexibele combinatie van contactonderwijs en afstandslernen. Onze ambitie daarbij moet zijn om dat op een kwaliteitsvolle manier te realiseren waarbij geen enkel kind en geen enkele jongere uit de boot valt. Iedereen moet mee kunnen. Vervolgens gaan we in op enkele specifieke aandachtspunten en specifieke groepen van leerlingen en studenten.

In verband met onze eerste focus, het remediëren van de tekorten die leerlingen de voorbije maanden opliepen, gaan we niet in op de zomerschoolinitiatieven. De oproepen daartoe zijn al gelanceerd, initiatieven staan in de steigers. Voor de leerlingen die erop intekenen, zal dat ongetwijfeld helpen om bij te benen wat ze de afgelopen periode misten. Maar we mogen er niet van uit gaan dat die zomerschoolinitiatieven alle leerlingen zullen bereiken die daar hun voordeel mee zouden kunnen doen. Zelfs niet alle leerlingen die er het meeste nood aan hebben.

Ongetwijfeld behoren een aantal van de maatregelen die we voorstellen tot de 'vrijheid van de scholen'. Of hoort het initiatief ertoe bij lokale actoren. Maar dat belet niet dat de Vlaamse regering ze – zelf of via ondersteunende diensten, Klasse, e.a. kanalen – bij scholen en andere onderwijsinstellingen onder de aandacht kan (helpen) brengen.

1. Wegwerken van opgelopen tekorten en werken aan positief zelfbeeld

Scholen moeten in september 2020 allereerst focussen op

- Vaststellen **hoever elke leerling gevorderd is in het curriculum**
- **Achterstanden remediëren en verder werken op wat bereikt is.** Scholen maken best zoveel mogelijk gebruik van de mogelijkheden die vandaag al in de regelgeving bestaan, zoals flexibele leerwegen of begeleide uitstroom, waarbij leerlingen specifieke tekorten kunnen wegwerken via een individueel remediëringsplan zonder het leerjaar helemaal over te moeten doen. We dringen aan op de nodige alertheid bij scholen om te vermijden dat bestaande structurele uitsluitingsmechanismen nog versterkt worden (cf. pygmalioneffecten en de ‘waterval’ in het secundair onderwijs). Maatwerk zal meer dan ooit nodig zijn. Het bereikte individuele leerniveau kan immers per vak verschillen. Voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften moeten de beschikbare hulpmiddelen voor het realiseren van redelijke aanpassingen ingezet worden. Leerkrachten kunnen hierin o.m. door hun pedagogische begeleidingsdienst en hun ondersteuningsnetwerk ondersteund worden.
- Ook bij leerlingen die normaliter zouden uitstromen en leerlingen die hun kansen (op de arbeidsmarkt) sterk halen uit praktijkstages die ze in de afgelopen periode gemist hebben, zijn remediërende trajecten belangrijk. We vragen dat scholen secundair onderwijs **ongekwalificeerde uitstromers** opvolgen i.s.m. VDAB e.a. en met hen bekijken of er alsnog een kwalificerend traject mogelijk is.
- De socialiserende functie van onderwijs en het **welbevinden** van leerlingen mogen daarbij niet vergeten worden. Leerlingen (en ouders) lopen het risico om de in de voorbije periode opgelopen achterstand te beschouwen als persoonlijk falen of een gebrek aan schoolse vaardigheden bij de heropstart van het onderwijs in september. Blijven **inzetten op het zorgbeleid op school** is daarom van even groot belang.
- Leerlingen **de weg tonen naar laagdrempelige externe hulpverlening**, waaronder de site WATWAT, noknok.be, AWEL, CLBch@t en JAConline is daarbij zeer aangewezen. Scholen kunnen dat doen via hun digitale onderwijstools, maar om zeker te zijn dat alle leerlingen die informatie krijgen, is een gesprek in de klas – of een simpel aftoetsen ‘Kennen jullie...?’ – zeker ook nuttig.
- Er moet hierin ook aandacht zijn voor **hoger onderwijs en de noden van studenten**. De kans op uitval van deze studenten is groot bij de overgang secundair naar hoger onderwijs, en de verderzetting van studies na het eerste jaar hoger onderwijs. Zelfstandig ontwikkelen en afstandsleren zijn vaardigheden die tijd en ruimte vragen. Ook hier lopen jongeren het risico om moeilijkheden te wijten aan persoonlijk falen. Daarbovenop laten sociaal kwetsbare gezinssituaties het jongeren niet altijd toe om zich te ontwikkelen op deze gebieden.
- Voor veel kinderen met bijzondere onderwijsnoden was afstandsleren niet haalbaar. Ook de vaak inbegrepen revalidatie en therapie (kine, logo, ...) viel voor veel kinderen en jongeren lange tijd weg – zeker bij leerlingen met een lage SES. Zij zullen extra zorg nodig hebben om achterstanden terug in te halen.

Leerlingen moeten hierbij kunnen rekenen op voldoende extra begeleiding (naast de begeleiding die ze van hun leraren krijgen). CLB's en brugfiguren kunnen scholen helpen om zicht te krijgen op de noden van hun leerlingen. Daarnaast zijn er organisaties en campagnes die zich in het bijzonder richten op kwetsbare jongeren en gezinnen (Zorgen voor Morgen, campagnes op school; CAW, JAC, e.a.). De

school vormt voor hen een belangrijke – en soms enige - toegangspoort naar gezinnen in sociaal kwetsbare situaties.

Daarom vraagt de stakeholdersgroep aan de Vlaamse regering te zorgen voor:

- Ondersteuning en professionalisering van leraren in het vaststellen van leerachterstand, remediëring en het inzetten op flexibele leerwegen;
- Extra investeringen in brugfiguren en leerlingenbegeleiding. De capaciteit van CLB, ondersteuners, buitenschoolse begeleiding... moet op punt staan. Roep lokale actoren op om op lokaal niveau een overzicht van de ondersteuningsmogelijkheden;
- Het bevorderen van de samenwerking tussen scholen en organisaties/diensten die zich richten op kwetsbare gezinnen en jongeren;
- Continu overleg met scholieren- en studentenvertegenwoordigers, en middenveldorganisaties;
- Samenwerking tussen beleidsdomeinen Werk, Welzijn en Onderwijs;
- Voldoende kanalen voor ondersteuning en sensibilisering van scholen om ‘redelijke aanpassingen’ in te voeren voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. En er blijvend op toe te zien dat ‘draagkracht’ van de school geen drijfveer vormt voor doorverwijzing naar het buitengewoon onderwijs.

2. Structurele voorbereiding op flexibele combinatie contactonderwijs – afstandsleren.

Op structurele en flexibele wijze omschakelen naar afstandsleren in periodes waarin de fysieke aanwezigheid van grote groepen leerlingen op scholen (om redenen van volksgezondheid) niet aangewezen is, is **pas een mogelijkheid wanneer IEDEREEN ‘mee’ is/kan**. Op dit moment zijn er nog steeds te veel gezinnen waar digitaal materiaal en digitale vaardigheden onvoldoende toereikend aanwezig zijn of waar de nodige rust en ruimte ontbreekt om goed te kunnen participeren aan afstandsleren. Daar moet preventief aan gewerkt worden.

Ondersteund door het beleid en andere betrokken (lokale) actoren, zoals de lokale besturen, de Huizen van het Kind, de Lokale Overlegplatformen (LOP's), armoedeorganisaties... dienen scholen en andere onderwijsinstellingen zich daar planmatig op voor te bereiden door:

- vanaf september preventief **na te gaan voor welke leerlingen en ouders**, welke studenten en welke cursisten in het volwassenenonderwijs, **welk (ict-)materiaal, met welke begeleiding nodig is**. Ze moeten een duidelijk beeld hebben welke leerlingen, studenten of cursisten bij een volgende periode van (overwegend) afstandsleren uit de boot dreigen te vallen
  - Voorafgaand (niet wachten op volgende besmettingsgolf of beperking van het contactonderwijs) en systematisch updaten (bij instroom nieuwe leerlingen, ...)
  - Via bevraging van leerlingen, ouders, studenten, cursisten evt. met inzet van brugfiguren en lokale organisaties van of voor kwetsbare gezinnen, sociale diensten, ... en door overleg met internaten, jeugdvoorzieningen, (asiel-) opvangcentra, LOI, ...
  - Met bijzondere aandacht voor leerlingen met beperkingen voor wie redelijke aanpassingen of een individueel aangepast curriculum (IAC) geldt.

- te plannen voor welke leerlingen/cursisten welk (ict-)materiaal, in welke ruimtes/ locaties op welke momenten **beschikbaar** gesteld kan worden, met welke begeleiding
  - materiaal laagdrempelig ter beschikking stellen of houden voor leerlingen die dat nodig hebben: cursussen maar ook computers/laptops en een goede internetverbinding, printers, inkt, papier... (**zie ook nota digitalisering**), erover wakend dat de computers en laptops compatibel zijn met recente stuurprogramma's en vlot toegang bieden tot de digitale platforms die de school in het kader van afstandsleren aanwendt,
  - met toegang tot de geschikte leerhulpmiddelen (zowel thuis als op school of andere locatie) voor leerlingen voor wie redelijke aanpassingen of een IAC van toepassing is,
  - ruimtes: naast lokalen in de school kunnen dat ook openbare ruimtes zijn zoals bibliotheken, kerken,... voor kinderen die thuis niet rustig kunnen studeren omdat ze bv geen eigen studeerplek hebben, het digitale materiaal moeten delen met andere leden van het gezin... Te plannen i.s.m. bibliotheken, gemeenschapscentra, e.a. die buitenschoolse locaties ter beschikking kunnen stellen,
- te **evalueren** hoe ze vorige periode van afstandsleren en 'aanloperen' hebben aangepakt, hoe leerkrachten, leerlingen, ouders, ... dat hebben ervaren en waar dient bijgestuurd of aangepast te worden.
  - In het secundair onderwijs dient hierbij ook bijzondere aandacht te gaan naar beroepsgerichte en technische studierichtingen waarbij leerlingen meer in de praktijk leren (ateliers, bedrijfsbezoeken, stages, duaal leren), wat niet eenvoudig te vertalen is in afstandsleren.
  - Speciale aandacht dient ook te gaan naar onderwijsvormen 1 en 2 (OV1 en OV2) in het Buitengewoon Secundair onderwijs. Het gaat om jongeren met heel grote noden, o.a. om leerlingen met een ernstige verstandelijke beperking, die permanent in een rolstoel zitten.... En wiens vorming grotendeels bestaat uit zelfredzaamheidstraining: leren boodschappen doen, leren het openbaar vervoer nemen.
  - Bevragen van leerlingen en ouders kan helpen om hiaten in de evaluatie naar boven te krijgen.
- te voorzien in de **professionalisering (bijscholing) van het onderwijzend personeel in** nieuwe ontwikkelingen op het vlak van **methodieken en leermateriaal voor afstandsleren**
  - voor welke curriculumonderdelen?
  - m.i.v. aangepaste evaluatiemethoden
 en aandacht voor
  - de implementatie van redelijke aanpassingen (met inbegrip van remediërende, compenserende en dispenserende maatregelen) en IAC's voor leerlingen met beperkingen,
  - specifieke materialen en methodieken voor onthaalonderwijs op afstand voor anderstalige nieuwkomers (indien mogelijk via afstandsleren),
- leerlingen 'preventief' op **school leren werken met materiaal voor afstandsleren**
  - zodat leerlingen minder afhankelijk zijn van begeleiding door ouders
  - hierbij ook aandacht voor de nodige ICT-vaardigheden
  - Ook hier: bijzondere aandacht voor leerlingen met beperkingen en anderstalige nieuwkomers/TNN, kinderen van woonwagenbewoners

- ook **ouders preventief kansen bieden** om hun kinderen hierin te leren begeleiden
  - o.m. door de nodige ICT-vaardigheden te leren – via samenwerkingen met CVO, Basiseducatie,...
  - ‘hulplijnen’ voorzien wanneer thuis de ondersteuning niet kan geboden worden of ouders hulp nodig hebben en ouders informeren bij wie en hoe ze die hulp kunnen krijgen,
- te investeren in een plan (werkwijzen en middelen) om tijdens periodes zonder of beperkt contactonderwijs **contact te kunnen blijven houden** met ouders en leerlingen/ cursisten thuis:
  - met aandacht voor communicatie naar leerlingen én naar ouders. De voordelen van een goede ouderbetrokkenheid kwamen duidelijk naar voor tijdens de voorbije periode – daarop moet sterk ingezet worden.
  - door goed communiceren over een aanspreekpunt (binnen of buiten de school/vertrouwenspersoon) waar ouders en leerlingen terecht kunnen wanneer het thuis moeilijk loopt, bv. met het thuisleren, wanneer ze ondersteuning of tips nodig hebben,
  - ook via één-op-één contact, niet enkel via ‘groepsessies’,
  - met bijzondere aandacht voor kansarme gezinnen, via verenigingen, organisaties die hen kennen en bereiken,
  - met aandacht voor anderstalige gezinnen, zonodig met inzet van tolken,
  - ook via structurele investering in brugfiguren, schoolopbouwwerkers, voor gezinnen en/of leerlingen die moeilijk bereikbaar zijn,
  - via ondersteuning aan huis vanuit de ondersteuningsnetwerken in het kader van inclusief onderwijs tijdens periodes waarin (meer) op afstandslernen wordt overgeschakeld,
  - via (afspraken rond) ondersteuning aan huis vanuit BuO en MFC, aangevuld met personeel uit revalidatiecentra (ook voor leerlingen met een aangepast traject in het gewone onderwijs),
  - met voldoende begeleiding door maatschappelijke werkers op terreinen van woonwagewoners zodat deze zeer kwetsbare kinderen niet in de kou blijven staan,
  - en aandacht voor kleuters. Het is niet omdat er niet echt ‘leerstof’ moet overgebracht worden, dat gezinnen met kleuters geen nood hebben aan aandacht van de school – zeker kwetsbare gezinnen maar ook degenen zonder Nederlandstalige thuissituatie
  - door nascholing voor leraren in communicatiestrategieën, omgaan met armoede...
- af te spreken hoe in periodes zonder of met sterk beperkt contactonderwijs de continuering van de **samenwerking** met CLB’s, ondersteuningsnetwerken, BuO, revalidatiecentra, ... **voor één-op-één-begeleiding van leerlingen**, de ondersteuning van leerkrachten en voor multidisciplinair overleg gecontinueerd kan worden,
  - Voorzie voor kinderen en jongeren met beperkingen voldoende mogelijkheden voor revalidatie en therapie (logo, kine) dicht bij huis, zowel voor leerlingen in het buitengewoon onderwijs als voor leerlingen die inclusief onderwijs volgen.
- Dat alles vast te leggen in een lokaal ‘**noodplan**’ per school/CLB/OND-netwerk/... dat regelmatig getest en bijgestuurd wordt, o.m. op basis van het delen van goede praktijken.

De stakeholdersgroep verwacht van de Vlaamse Regering dat ze

- de opmaak van zulke lokale noodplannen voor het onderwijs coördineert, door in samenwerking met onderwijs- en welzijnsactoren een generiek plan op te stellen om de flexibele combinatie van contactonderwijs met afstandslernen mogelijk te maken op een wijze dat geen enkel kind of jongere uit de boot valt en de onderwijskloof tussen kansarme en kansrijkere leerlingen niet vergroot - en vervolgens aan scholen en lokale actoren vraagt om dat plan concreet te vertalen en in te vullen naar de eigen lokale situatie,
- investeert in de digitale omkadering van scholen en gezinnen,
- investeert in de ontwikkeling van materialen en methodieken voor kwaliteitsvol afstandslernen, mét aandacht voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, anderstalige leerlingen (nieuwkomers) en kinderen van woonwagendwoneers,
- de efficiënte ontsluiting van beschikbaar materiaal (methodieken, programma's, didactische kaders...) voor leraren faciliteert,
- investeert in de nodige professionalisering en nascholing van leerkrachten,
- de nodige investeringen doet om scholen de mogelijkheid te bieden om in periodes zonder of beperkt contactonderwijs contact te blijven houden met alle leerlingen en ouders, studenten en cursisten, o.m. via de inzet van brugfiguren en tolken,
- het mogelijk maakt dat dat in periodes zonder of sterk beperkt contactonderwijs de één-op-één-begeleiding van leerlingen (door ondersteuners uit ondersteuningsnetwerken, vanuit het buitengewoon onderwijs, multifunctionele centra, revalidatiecentra) mogelijk blijft.

3. Onderwijsregelgeving met structureel voorziene uitzonderingsregels

Op structurele en flexibele wijze omschakelen naar afstandslernen in periodes waarin de fysieke aanwezigheid van grote groepen leerlingen op scholen (om redenen van volksgezondheid) niet aangewezen is, vergt een aangepaste onderwijsregelgeving. De Vlaamse regering en het Vlaamse parlement losten dat nu op met het nooddecreet van 6 mei 2020. Moeten wachten op zo'n nooddecreet is niet bevorderlijk voor de rechtszekerheid van scholen, ouders en leerlingen/studenten/cursisten. Kort op de bal spelende richtlijnen vanuit de overheid dreigen een periode zonder decreetale basis te blijven. Dat kan in de toekomst vermeden worden. Het nooddecreet van 6 mei bevat nu tal van bepalingen met een einddatum. Lerend uit die ervaring lijkt het ons mogelijk dat verschillende van die nu tijdelijke bepalingen als structureel voorziene uitzonderingsregels in de onderwijsregelgeving ingebouwd worden. Daarvoor moet uiteraard bepaald worden onder welke voorwaarden (bv. een besluit van de minister van onderwijs dat contactonderwijs opschort of reduceert) die uitzonderingsregels van toepassing worden.

De stakeholdersgroep vraagt dat de Vlaamse regering het initiatief neemt om in de onderwijsregelgeving op structurele wijze uitzonderingsregels te voorzien voor periodes waarin contactonderwijs niet of slechts heel beperkt mogelijk is, onder meer op het vlak van:

- de noodopvang, onder meer van bijzonder kwetsbare leerlingen,
- de ondersteuning van afstandslernen (op locatie vanuit de school, thuis of één-op-één op locatie door medewerkers van ondersteuningsnetwerken e.a.),

- de evaluatie van leerlingen,
- het aanmelden en inschrijven van leerlingen,
- definitieve uitsluitingen en ontbinding van inschrijvingen wegens disproportionaliteit van de gevraagde aanpassingen,

4. Specifieke aandachtspunten voor relance Buitengewoon Onderwijs

In verband met het buitengewoon onderwijs noteren we nog twee specifieke aandachtspunten:

- Het collectief leerlingenvervoer naar de BuO-scholen:
 Door de afstandsregels werd de capaciteit van het collectief leerlingenvervoer in de voorbije maanden ernstig beperkt. Veel leerlingen uit het buitengewoon onderwijs raakten daardoor niet op school. Voor periodes waarin zulke beperkingen gelden, zouden extra bussen of ritten ingelegd moeten kunnen worden.
- In het BuSO geldt, net als in het gewoon secundair onderwijs, sedert de vorige legislatuur een besparingsmaatregel waardoor afwezige leerkrachten niet vervangen mogen worden in een periode van 14 kalenderdagen vóór elke vakantieperiode en gedurende de ganse maand juni. Voor het BuSO, dat met individuele handelingsplannen werkt en voor de leerlingen die vaste begeleiders nodig hebben, leidt dat tot onhoudbare toestanden. Anders dan in het gewoon SO krijgen die leerlingen tot de laatste schooldag voor elke vakantie gewoon les: er zijn geen examens en geen lesvrije dagen wegens deliberaties. Voor een goede heropstart van het BuSO zou die maatregel vanaf volgend schooljaar voor het BuSO ingetrokken moeten worden.

De stakeholdersgroep vraagt aan de Vlaamse regering om:

- Voldoende middelen te voorzien voor collectief leerlingenvervoer
- De besparingsmaatregel uit de vorige legislatuur, waardoor in het secundair onderwijs afwezige leerkrachten in bepaalde periodes niet vervangen kunnen worden, vanaf volgend schooljaar in te trekken voor het Buitengewoon Secundair Onderwijs.

5. Specifieke aandachtspunten voor onderwijs aan anderstalige nieuwkomers

- Lokale ondersteuningsnetwerken voor kwetsbare gezinnen
 Aanzetten van lokale besturen om meer in te zetten op een multidisciplinair lokaal netwerk voor de ondersteuning van kwetsbare gezinnen, op basis van vrijwilligheid en via samenwerking met Huizen van het Kind. Deze ondersteuning laten doorlopen tijdens kleutertijd en vervolg van de schoolloopbaan. Hierdoor zorgen voor een minder belaste schoolgang van het kind en minder druk op de ondersteuning van scholen.
- Duidelijke afspraken maken met federaal niveau over de bewaking van de continuïteit van de schoolloopbaan van anderstalige nieuwkomers.

Wanneer gezinnen met schoolgaande kinderen of niet begeleide minderjarigen een opvang toegewezen krijgen moet men absoluut rekening houden met de mogelijkheid om ook op die plaats te kunnen blijven gedurende de hele asielpcedure om schoolwissels zowel binnen de taalgemeenschap als over de taalgrens te vermijden. Dit is vandaag vaak een probleem voor

anderstalige nieuwkomers. Zeker in het kader van komende periodes met afstandsonderwijs is die continuïteit zeer belangrijk.

- Meer vervolgcoachuren in het regulier onderwijs

Er is voor volgend schooljaar zeker nood aan meer vervolgcoachuren voor de ex-okanners die dan in het regulier onderwijs instromen. Deze leerlingen zullen na de coronacrisis wat extra ondersteuning heel hard nodig hebben. Dit biedt ook het leerkrachtenteam extra ademruimte.

- Inzetten op uitbreiding van en snellere trauma-sensitieve psychosociale zorg

Na deze crisis is duidelijk dat de trauma-sensitieve psychosociale ondersteuning van de kinderen met een vluchtverhaal zal moeten versterkt worden. Velen hebben tijdens de coronacrisis hun trauma's zien opflakkeren of trauma op trauma beleefd door de problematische context op materieel en /of psychosociaal vlak.

Er moet ook zeker werk gemaakt worden van snellere opstart van de nodige begeleiding via het CLB.

- Vernoem expliciet OKAN in maatregelen (of voorzie specifieke steunmaatregelen) zodat ook aan hen gedacht wordt bij de uitwerking. Zij worden te vaak vergeten als regelgeving en steunmaatregelen algemeen geformuleerd worden.

Voor verdere informatie

Netwerk tegen Armoede, Kinderrechtencommissariaat, Minderhedenforum, ATD-Vierde Wereld, de Link, Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Unia, RIMO, Welzijnsschakels, Welzijnszorg. Contactpersonen : Nele Schroyen (Netwerk tegen Armoede, nele.schroyen@netwerktegenarmoede.be), Jean Pierre Verhaeghe (Kinderrechtencommissariaat, JeanPierre.Verhaeghe@vlaamsparlement.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 22 juni 2020.

7. Schulden en belastingen

7.1. Extra inzet op budget- en schuldhulpverlening binnen een integrale begeleiding ter preventie van de escalatie van financiële problemen als gevolg van de coronacrisis

Problematiek

Financiële problemen kunnen tot armoede leiden. De coronacrisis legt extra druk op de financiële draagkracht van mensen. Een kwetsbare financiële situatie leidt tot spanningen in relaties, in moeilijke gezinsafwegingen, daling van het welbevinden van individuele gezinsleden en het heeft een sterke psychosociale impact. Het leidt net tot een schaarste aan datgene wat in onze samenleving nodig is op verschillende levensdomeinen: 'Geld'. Het beperkt hierdoor sterk de mogelijkheden van mensen op veel andere domeinen (tewerkstelling, opleiding, woning, vrije tijd...). Wij zijn ervan overtuigd dat financieel kwetsbare gezinnen zowel ondersteuning nodig hebben op vlak van het verhogen van hun inkomen (zie eerder ingediende fiches), als in het beheren van hun budget en schulden.

De coronacrisis legt een vergrootglas op deze problematiek.²⁸ Sociaal werkers in de erkende diensten schuldbemiddeling geven aan dat de druk op gezinnen in begeleiding toeneemt. Een integrale aanpak in begeleidingen vraagt nu nog meer een creatieve, maar tijdsintensieve aanpak.

Er is nood aan ruime rechtendetectie: o.a. hulp bij vragen om betalingsuitstel, regeling van afbetalingsplannen, vermijden van bijkomende kosten die de financiële situatie nog sterker zouden bemoeilijken. Mensen die nu net rond komen, zullen in de armoede geduwd worden als er niet snel en efficiënt kan ingegrepen worden. Rechtendetectie speelt zich nu ook op een ander vlak af dan in normale omstandigheden en ook dit willen we niet uit het oog verliezen.

Tegelijkertijd weten we dat mensen die in een kwetsbare positie zitten of er nu door verlies van inkomen in terecht komen, nog niet gekend zijn binnen de erkende diensten. We krijgen wel indicaties rond een toename van financiële problemen. Zo gaf de Federatie van Energieleveranciers aan dat het aantal aangevraagde afbetalingsplannen voor energie evolueerde van 29 894 op 15/4/2020 naar 47 521 op 15/5/2020. Bij de OCMW is er reeds verschillende weken een ernstige toename van het aantal mensen dat financiële steun aanvraagt. De wachttijden zullen toenemen door het stijgend aantal vragen.

We voorspellen hierin een sneeuwbal effect dat reeds aan het rollen ging: de reeds gekende kwetsbare gezinnen worden nog kwetsbaarder en er ontstaat een toenemende groep "nieuwe armen". Met deze laatste groep denken we aan mensen die meer tijd thuis doorbrengen (waardoor er hogere uitgaven zijn voor water, energie e.a.), terwijl hun inkomen daalt of tijdelijk wegvalt (tijdelijke werkloosheid, ontslag, faillissement, ziekte,...) en andere kosten blijven (huurlasten, hypothecair krediet,...), waardoor zij in de problemen terecht komen wanneer zij geen financiële buffer hebben. Dit moet in een vroegtijdig stadium kunnen worden opgenomen om te voorkomen dat financiële problemen groter worden en een hypotheek leggen op de toekomst van mensen.

Het bestaand aanbod aan budget- en schuldhulpverlening is ontoereikend om vroegtijdig in te grijpen om een escalatie van financiële moeilijkheden te voorkomen. Op lange termijn heeft dit nefaste gevolgen voor mensen op verschillende levensdomeinen.

De toeleiding vanuit andere hulp- en zorgverleners is in deze crisis belangrijk, daarom zijn bestaande en nieuwe samenwerkingen belangrijk. Budget- en schuldhulpverleners kunnen op hun vraag ingeschakeld worden of mensen worden via hen naar de erkende diensten doorverwezen.

Voorgestelde maatregel

Meer middelen voor gespecialiseerde integrale budget- en schuldhulpverlening in de erkende instellingen voor schuldbemiddeling zijn nodig. Budget- en schuldhulpverleners hebben tijd en mensen nodig om flexibel en kwalitatief te kunnen inspelen op de noden die zich vandaag de dag stellen en enorm toenemen.

Een bijkomende inzet van **12 VTE voor Vlaanderen en Brussel**, regionaal gespreid volgens kwetsbaarheidsindicatoren zou tegemoet komen aan de toenemende noden. Dit impliceert een kostprijs van 851.994,96 euro voor 1 jaar. We kunnen dit extra engagement opsplitsen in 2 fasen (2 keer 6 maanden) waarbij we eind 2020 het resultaat van de extra inzet evalueren via monitoring. De overheid kan op basis van deze evaluatie beslissen om deze uitbreiding al dan niet te continueren.

Relevante actoren

CAW Groep, SAM vzw, VVSG en erkende diensten voor schuldbemiddeling (OCMW 's en de CAW 's).

Bevoegdheid

Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)

Voor verdere informatie

CAW Groep, SAM vzw en VVSG. Contactpersoon: Marleen Verhees (CAW, marleen.verhees@cawlimburg.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 8 juni 2020.

7.2. Inzet op ondersteuning van intermediairs om het ontstaan & de escalatie van financiële problemen als gevolg van de coronacrisis aan te pakken

Problematiek

Heel wat mensen worden in deze crisisperiode geconfronteerd met een daling van hun inkomen. Sommigen onder hen kunnen een aangelegde spaarbuffer aanspreken, maar velen kunnen hierop geen beroep doen en komen in een kwetsbare financiële positie terecht. Wie voorheen al financiële problemen had, dreigt bovendien nog verder weg te glijden.

Die financiële zorgen en problemen zetten het denken en doen van mensen onder druk. Hun cognitieve capaciteit wordt volledig in beslag genomen door het overleven op korte termijn: Hoe moet ik alle rekeningen betalen? Waar haal ik geld vandaan om de rest van de week te kunnen eten? Zo verliest men het overzicht op langere termijn alsook de grip op andere levensdomeinen die elkaar wederzijds beïnvloeden: onzekere toekomstperspectieven op vlak van tewerkstelling, verminderde fysieke en mentale gezondheid, moeilijkheden bij het onderhouden en behouden van de huisvesting, ... De aanhoudende geldschaarste heeft bovendien een negatieve impact op het psychosociaal welbevinden en leidt vaak tot spanningen in relaties, moeilijke gezinsafwegingen, een deuk in de eigenwaarde, ...

We stellen vast dat mensen in een kwetsbare financiële positie niet altijd de weg vinden naar de erkende diensten voor schuldbemiddeling, zijnde de OCMW en de CAW. Diverse redenen liggen hiervan aan de basis: men kent het aanbod van budget- & schuldhulpverlening niet of onvoldoende, men ervaart schaamte om hulp te zoeken en te vragen, men probeert eerst zelf het hoofd boven water te houden, ... Eens men toch de weg heeft gevonden, zijn de problemen vaak al geëscaleerd en is meer ingrijpende hulpverlening aan de orde dan oorspronkelijk nodig was geweest.

Voorgestelde maatregel

We streven er vanuit BIZ (www.budgetinzicht.be) naar dat financiële problemen in een zo vroeg mogelijk stadium kunnen worden aangepakt om te voorkomen dat deze groter worden en een hypotheek leggen op de toekomst van mensen. Vroegtijdige detectie en eerste hulp zijn hierin cruciaal.

Veel intermediairs die zorg en hulp aan huis bieden zijn nauw betrokken bij deze kwetsbare individuen en gezinnen: huisartsen, thuisverpleging, verzorgenden, CLB's en zorgcoördinatoren maar ook vakbonden, dienstenchequebedrijven e.a komen – zeker in coronatijden - in contact met financieel kwetsbare personen.

We willen deze intermediairs de nodige houvast aanreiken om financiële kwetsbaarheid bij hun cliënten/patiënten/ouders/leden/werknemers te herkennen en bespreekbaar te maken. Met een basiskennis over financiële hulpverlening kunnen zij gericht oog hebben voor de signalen van financiële moeilijkheden, waar mogelijk eerste hulp bieden en vooral gericht en warm doorverwijzen naar de bevoegde instanties. Voor dit laatste verwijzen we naar de fiche "Extra inzet budget- en schuldhulpverlening" die eveneens werd ingediend.

De BIZ-samenwerkingsverbanden kunnen hier vanuit hun expertise en kernopdracht inzake preventie van schuldoverlast en een toegankelijke budget- & schuldhulpverlening gericht op inzetten. Om dit te kunnen realiseren, zijn echter bijkomende middelen nodig.

Concreet stellen we het volgende aanbod voor:

1. De ontwikkeling van een digitale toolkit waarin we concrete informatie en handvaten aanreiken op maat van de verschillende groepen intermediairs (o.a. zorgverstrekkers aan huis, onderwijsondersteunend personeel, vakbonden). We denken alvast aan deze tools: een signaalkaart rond financiële kwetsbaarheid en een brochure met info in klare taal over de budget- & schuldhulpverlening.
  - ➔ Raming kostenplaatje: € 500
2. De organisatie van een digitale infosessie in de vorm van een webinar (live en achteraf te beluisteren via een opname) waarin we ingaan op volgende aspecten:
  - a. Sensibiliseren: Hoe kan je financiële kwetsbaarheid herkennen bij een klant/cliënt? Voor welke signalen dien je extra alert te zijn?
  - b. Faciliteren van overleg: Hoe kan je dit vermoeden bespreekbaar maken op een constructieve manier? Wat zijn do's en don'ts?
  - c. Informeren: Naar welke diensten kan je de cliënt warm toeleiden en begeleiden? Welke info kan je de cliënt/klant bij voorkeur meegeven?
  - ➔ Raming kostenplaatje: € 500
3. De organisatie van vorming voor groepen van +- 15 intermediairs waarin de info die in de toolkit en de webinar worden aangereikt, op een methodische manier wordt besproken met ruimte voor uitwisseling van ervaringen. We streven naar de realisatie van een reeks van 30 vormingen van een halve dag (5 per Vlaamse provincie en in regio Brussel).
  - ➔ Raming kostenplaatje:
    - Ontwikkeling draaiboek vorming: € 500
    - Begeleiding vorming door deskundig personeel: € 350 per sessie van 3u excl. verplaatsingskosten = € 10.500

Het totale kostenplaatje voor deze maatregel zou dus € 12.000 bedragen.

Relevante actoren

Intermediairs uit diverse sectoren (eerstelijnsgezondheidszorg, onderwijs, vakbonden, ...), CAW Groep, SAM vzw, BIZ-werkingen in Vlaanderen en Brussel

Bevoegdheid

Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)

Voor verdere informatie

BudgetInZicht (BIZ) in Vlaanderen & Brussel, SAM vzw en CAW Groep. Contactpersoon: Ken Sandeman (CAW, ken.sandeman@cawlimburg.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 8 juni 2020.

7.3. Inzet op een digitale preventieve tool om maximaal te anticiperen op financiële problemen als gevolg van de coronacrisis

Problematiek

De BIZ-samenwerkingsverbanden (www.budgetinzicht.be) zetten vanuit hun preventieve werking sterk in op financiële educatie van kinderen, jongeren en jongvolwassenen. Wie van jongs af aan leert om goed met geld om te gaan, loopt immers beduidend minder kans om later in financiële problemen terecht te komen. Die aandacht voor financiële competenties is cruciaal: zowel OCMW als CAW rapporteren immers een grote instroom van jongvolwassenen (zowel alleenstaanden, koppels als gezinnen) die na de eerste stappen in het zelfstandig functioneren terecht komen in financiële problemen en/of schulden. Door de coronacrisis en de impact ervan op het inkomen van veel mensen, dreigt die instroom alleen maar toe te nemen. Dat jongeren die financiële gevolgen voelen én nood hebben aan ondersteuning bij het leren beheeren van hun geld, komt duidelijk naar voor in dit recent onderzoek van Febelfin: <https://www.febelfin.be/nl/consumenten/artikel/jong-zijn-tijdens-corona-deze-impact-heeft-de-crisis-op-je-geld>. We verwijzen hierbij ook naar de fiche “Extra inzet budget- en schuldhulpverlening” die werd ingediend op hetzelfde terrein, hetzij in de curatie.

Elke BIZ-regio heeft doorheen de jaren een gedifferentieerd aanbod ontwikkeld van interactieve budgettools o.a. de budgetbeurs en de bijhorende [WAKOSTA?!-app](#). Hierop kunnen scholen secundair onderwijs, jeugdorganisaties, OCMW, CAW, armoedeverenigingen, organisaties die werken met anderstalige nieuwkomers, ... gratis beroep doen om hun leerlingen/cliënten op een interactieve manier te laten ervaren welke kosten, financiële en andere uitdagingen bij een leven op eigen benen horen.

Naar het najaar van 2020 toe, houden we echter sterk rekening met de realiteit dat er sowieso nog een nasleep van de huidige coronacrisis voelbaar zal zijn alsook met een eventuele tweede piek, waardoor social distancing en online lesgeven mogelijks nog even de norm blijven. Concreet wat de reservatie van de budgetbeurs betreft, zien we nu reeds dat sessies die dit najaar gepland stonden, geannuleerd worden (de budgetbeurs staat doorgaans opgesteld op een externe locatie bv. in het OCMW waar BIZ de leerlingen/cliënten doorheen dit ervaringsparcours begeleidt). Hiermee dreigt de aandacht rond het thema financiële educatie in het gedrang te komen, en net in tijden van crisis is het beschikken over financiële competenties erg belangrijk.

Voorgestelde maatregel

We willen vanuit BIZ niet bij de pakken blijven zitten en hierop anticiperen door een digitaal alternatief uit te werken voor de budgetbeurs als preventieve tool. Concreet willen we per thema dat aan bod komt binnen de budgetbeurs (wonen, energie, voeding, mobiliteit, media, vrije tijd, ...) een vlog opnemen waarbij leerlingen/cliënten de beurs virtueel i.p.v. fysiek doorlopen. Zo kunnen we hen de nodige info, tips en tricks meegeven en dit koppelen aan een opdracht, stellingen of een quiz. Die digitale toepassing kan binnen een onderwijscontext, maar ook binnen een hulpverleningscontext worden aangewend.

Vanuit BIZ beschikken we over de inhoudelijke kennis en methodieken rond financiële educatie, maar niet over de middelen om die in een digitaal jasje te gieten. Voor het digitaliseren van de budgetbeurs tot een kwalitatieve en gebruiksvriendelijke tool, rekent BIZ dan ook graag op extra financiële steun.

Na consultatie van de art director die mee onze WAKOSTA?!-app ontwikkelde, menen we dat hiervoor een bedrag van € 20.000 nodig zal zijn. Daarin zitten volgende aspecten vervat:

- Vertaling van het concept van de fysieke budgetbeurs naar een digitaal concept, inclusief inhoudelijke en lay-outmatige aanpassingen
- Opnemen van diverse filmpjes/vlogs per inhoudelijk thema op een professionele manier
- Ontwikkeling van interactieve online werkvormen zijnde puzzels, quiz, stellingenreeks, ... die tussen de filmpjes door kunnen geprojecteerd worden
- De tool zal voldoen aan de normen van WCAG 2 niveau AA, opdat ze ook bruikbaar zou zijn voor personen met een handicap.

Die investering zou ook lonen op langere termijn, aangezien deze digitale variant complementair aan het huidig aanbod blijvend ter beschikking zou kunnen gesteld worden.

Relevante actoren

- Actoren die werken met (kwetsbare) jongeren & cliënten: onderwijs, jeugdorganisaties, OCMW, CAW, VAPH-voorzieningen,...
- Actoren met expertise in het ontwikkelen van digitale toepassingen.

Bevoegdheid

Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)

Voor verdere informatie

BudgetInZicht (BIZ) in Vlaanderen & Brussel, SAM vzw en CAW Groep. Contactpersoon: Eveline Bohez (CAW, eveline.bohez@cawcentraalwestvlaanderen.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 8 juni 2020.

8. Sociale bescherming

8.1. Drie maatregelen om de inkomenssituatie te verbeteren

Problematiek

Op het terrein en in eerste wetenschappelijke studies, zien we een bijzondere financiële kwetsbaarheid bij groepen die het voor de COVID-19-impact al moeilijk hadden. Deze groep wordt geconfronteerd met een inkomensverlies en/of met een stijgende kost van het normale levensonderhoud.

Zo worden ook zij geraakt door de COVID-19-impact, die resulteren in een daling van het inkomen. Dit kan gaan over tijdelijke werkloosheid, maar ook over wegvallen van bijzondere premies en vergoedingen zoals nachtwerk, het wegvallen van een vrijwilligersvergoeding of flexwerk, etc. Ook wie een uitkering krijgt, wordt op die wijze getroffen door een lager beschikbaar inkomen.

De stijging van kosten voor het normale levensonderhoud is een feitelijk gegeven. Ook de meerkost in de uitgaven in energie en water door het thuis-zijn zijn reëel. Bovendien vallen goedkope oplossingen, zoals sociale restaurants of promoties in winkels, geheel of gedeeltelijk weg.

Die signalen zien we het duidelijkst in het aantal aanvragen bij OCMW's, waar nieuwe cliënten aangemeld worden en gekende cliënten bijkomende steun vragen, en in een stijging in aanmeldingen bij de lokale Voedselbanken. We baseren ons daarvoor op ervaringen van onze organisaties op het terrein, op academisch onderzoek en inzichten van onder meer Wim Van Lancker, Koen Hermans, Bea Cantillon, Marjolijn Dewilde, Karen Hermans en Sarah Marchal.

Voorgestelde maatregel

Om mensen in een kwetsbare situatie te versterken op het vlak van hun inkomen, stelt het Stakeholdersoverleg drie ingrepen voor binnen drie domeinen. Deze ingrepen zijn gespreid over diverse groepen, telkens gerelateerd aan de COVID-19-impact en in tijd beperkt. We geven hier duidelijk geen keuzemenu, maar een wel overwogen strategie om de meest kwetsbaren snel en efficiënt bij te staan. Om verschillende doelgroepen te bereiken, zijn maatregelen nodig op verschillende domeinen. Daarbij hebben we getracht om overlap tussen doelgroepen en maatregelen te vermijden en waar nodig afbakening in te bouwen. De gevolgen van een sociale crisis binnen deze groep zijn, indien er geen actie ondernomen wordt, hard en niet meer op te vangen.

FICHE INKOMEN: ENERGIE EN WATER stelt een uitbreiding voor van de energiepemie die aan tijdelijk werklozen toegekend wordt. Hiermee richten we ons tot mensen in energiearmoede. FICHE INKOMEN: GROEIPAKKET stelt een betere toegankelijkheid van de sociale toeslag en een tijdelijke verhoging van die toeslag voor. Hiermee richten we ons tot (jonge) gezinnen met een financiële kwetsbaarheid. FICHE INKOMEN: HUURPREMIE stelt een tijdelijke uitbreiding van de doelgroep voor. Hiermee richten we ons naar alleenstaanden en gezinnen die een te groot maandelijks bedrag aan huishuur moeten betalen.

Belangrijk is dat de financiële tegemoetkomingen die op die wijze toegekend worden, belastingvrij worden gehouden en dat ze expliciet worden opgenomen in de regelgeving m.b.t. Maatschappelijke Integratie, als niet te verrekenen bij berekening van het leefloon.

Relevante actoren

Zie aparte fiches.

Bevoegdheid

Zie aparte fiches.

Voor verdere informatie

Zie aparte fiches.

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 18 mei 2020.

8.2. Inkomen: Maatregelen binnen het Groeipakket

Problematiek

We verwijzen hier naar de fiche *Drie maatregelen om de inkomenssituatie te verbeteren*. In het kader van inkomensverlies van kwetsbare groepen ten gevolge van de COVID-19-impact, bijvoorbeeld omwille van een tijdelijke werkloosheid of het wegvallen van premies of een vrijwilligersvergoeding en in het kader van een stijgende kost voor het normale levensonderhoud ten gevolge van de COVID-19-impact, door bijvoorbeeld het wegvallen van sociale restaurants, het tijdelijk verdwijnen van promoties, een meerkost in nutsvoorzieningen door thuis te zijn, etc. zijn er meer en meer mensen die financieel in de problemen komen.

Die signalen zien we het duidelijkst in het aantal aanvragen bij OCMW's, waar nieuwe cliënten aangemeld worden en gekende cliënten bijkomende steun vragen, en in een stijging in aanmeldingen bij de lokale Voedselbanken. We baseren ons daarvoor op ervaringen van onze organisaties op het terrein, op academisch onderzoek en inzichten van onder meer Wim Van Lancker, Koen Hermans, Bea Cantillon, Marjolijn Dewilde, Karen Hermans en Sarah Marchal.

Voorgestelde maatregel

Om kwetsbare gezinnen met (jonge) kinderen snel een financiële duw te kunnen geven, vragen we om de Sociale Toeslag binnen het groeipakket tijdelijk toegankelijker te maken.

Daartoe moet de Vlaamse Regering:

- de alarmbelprocedure voor het verkrijgen van de Sociale Toeslag verkorten naar 1 maand inkomensverlies;
- de alarmbelprocedure tijdelijk vereenvoudigen door gebruik te maken van bestaande fluxen (zoals de RVA-gegevens naar analogie met de energiepremie tijdelijke werkloosheid), in combinatie met gegevens vanuit het gezin (zoals het manueel binnenbrengen van twee loonfiches of het overbruggingsrecht zelfstandige).

Daarnaast kan de Vlaamse Regering het bereik en de impact van de Sociale Toeslag verhogen door:

- de inkomensgrens voor de hoogste toeslagen (dus voor de gezinnen met het laagste inkomen) tijdelijk te verhogen tot 38.500 euro bruto belastbaar inkomen;
- het bedrag van de Sociale Toeslag tijdelijk te verhogen met 25 %.

Deze beslissing word automatisch herzien bij de start van het volgende toekenningsjaar (30 september van het volgende jaar). Op dat moment worden ook het bedrag en de inkomensgrens teruggebracht naar de normale regelgeving.

Relevante actoren

Vlaams Regering, Agentschap Uitbetaling Groeipakket, Uitbetalingsinstellingen Groeipakket

Bevoegdheid

Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)

Voor verdere informatie

Contactpersoon: Thijs Smeyers (Caritas, thijs.smeyers@caritas.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 18 mei 2020.

8.3. Bevriezen link afwezigheid op school en ontvangen Participatietoeslag

Problematiek

Bepaalde kwetsbare groepen kunnen vandaag rekenen op een participatietoeslag binnen het Groeipakket. Dit kan onder de vorm van een Kinderopvangtoeslag, een Kleutertoeslag of een Schooltoeslag. De Kleutertoeslag en Schooltoeslag hebben een sterke link met de aanwezigheid op school en voor de Schooltoeslag is thuisonderwijs zelfs uitgesloten tot verkrijgen van deze toeslag.

Het is vandaag nog onduidelijk of kinderen die afwezig zijn van school wanneer de lessen in hun klas hervat worden, onwettig afwezig zijn. Die afwezigheid kan te verklaren zijn door angst bij de ouders of het kind zelf voor COVID-19 of door een ouder die behoort tot de risicogroep. In die gevallen is het goed dat de school en het CLB de afwezigheid noteert en opvolgt. Maar, tot vandaag heeft dat ook gevolgen voor de uitbetaling van de Kleutertoeslag en de Schooltoeslag voor deze ouders.

Het verliezen van die toeslagen ten gevolge van de afwezigheid op school zou voor deze financieel kwetsbare gezinnen geen goede zaak zijn.

Voorgestelde maatregel

De Vlaamse Regering beslist om

- eventuele afwezigheden van 01/05/2020 tot 30/06/2020 niet mee te tellen voor het uitbetalen van de Kleutertoeslag;
- eventuele afwezigheden van 01/05/2020 tot 30/06/2020 niet mee te tellen voor het uitbetalen van de Schooltoeslag.

Relevante actoren

Vlaamse Regering, Agentschap Uitbetaling Groeipakket, Uitbetalingsinstellingen Groeipakket.

Bevoegdheid

Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)

Voor verdere informatie

Caritas. Contactpersoon: Thijs Smeyers (Caritas, thijs.smeyers@caritas.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 18 mei 2020.

8.4. Groeipakket jongeren in voorzieningen doorstorten naar ouders

Problematiek

Tijdens Corona werden wij geconfronteerd met kinderen die vanuit een instelling (VAPH of jeugdhulp) naar huis werden gestuurd. Het is ons niet duidelijk hoe groot deze groep is, maar we gaan er van uit dat de paar ervaringen die wij capteerden geen alleenstaande gevallen waren.

De kinderen die in een voorziening van VAPH verblijven: 2/3 van het groeipakket gaat naar de voorziening. De verrekening gebeurt later en wordt meestal met een vertraging van 2 maand terug gestort naar de ouders. Deze problematiek werd reeds aangekaart in fiche 15.4. Recht op groeipakket en zorgtoelage tijdens covidperiode.

Voor de ouders is dit nu een zware financiële last. Deze last kunnen ouders die van een uitkering leven niet dragen. Non-take-up van rechten is een groot probleem bij mensen in armoede. Om diverse redenen zullen veel ouders die in armoede leven aan het MFC niet vragen om 2/3 van het groeipakket versneld naar hun door te storten (voorgesteld als maatregel in 15.4.)

De kinderen die in een voorziening van jeugdhulp verblijven: een aantal kinderen woont nu tijdelijk terug bij de ouders. De voorziening voorziet hiervoor een financiële tegemoetkoming. Deze tegemoetkoming is niet overal gelijk.

Voorgestelde maatregel

Het VPAH vraagt aan de MFC's om het groeipakket versneld aan de ouders, die financiële problemen hebben door te storten. Het inschakelen van de sociale dienst van het MFC is daarom nodig. Het is belangrijk dat het initiatief vanuit de MFC's genomen wordt om te vermijden dat ouders die om diverse redenen de versnelde verrekening niet durven vragen uit de boot vallen.

Het agentschap Opgroeien vraagt aan alle voorzieningen om het integrale groeipakket van de jongeren die nu thuis wonen aan de ouders door te storten. Dit gebeurt op volgende manier :

Een eerste helft van het groeipakket wordt gestort bij het begin van de maand. Een tweede helft van het groeipakket wordt in de tweede helft van de maand gestort. Het kan immers dat de jongeren om diverse redenen terug naar de voorziening gaat wonen. We willen op die manier vermijden dat ouders geld moeten terugstorten.

Relevante actoren

VAPH en Agentschap Opgroeien

Bevoegdheid

Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)

Voor verdere informatie

ATD Vierde Wereld, Netwerk tegen armoede. Contactpersonen:

Marijke Decuypere (ATD Vierde Wereld, marijke.decuypere@atd-vierdewereld.be), Arne Proesmans (Netwerk tegen Armoede, arne.proesmans@netwerktegenarmoede.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 18 mei 2020.

8.5. Ondersteuning voor personen met een handicap met erkende nood

Problematiek

De situatie was heel acuut, blijft aanslepen en er is een inhaalbeweging nodig.²⁹

- Gezinnen met kinderen met een beperking en een aantal volwassenen personen met een handicap, hebben het extra moeilijk in deze crisissituatie. De situatie was en blijft heel acuut voor de gezinnen die een kind of volwassene door Corona voltijds thuis opvangen in de plaats van een MFC, woonvoorziening of dagbesteding.
- De situatie is evenzeer extra zwaar voor mensen die door de lange wachtlijsten voor handicap-specifieke zorg niet kunnen rekenen op noodzakelijke ondersteuning. Deze situatie laat zich extra zwaar voelen in momenten van crisis en onzekerheid
- Hulp op afstand boodt vaak halve oplossingen. Therapieën en gepaste dagactiviteiten vielen weg en werden zo goed als mogelijk door het gezin overgenomen.
- Er ontstaan stresssituaties waardoor personen met een handicap extra zorg nodig hebben.
- Door deze situaties liepen kinderen achterstand op in hun ontwikkeling. Volwassenen gingen er op achteruit. Hun gezinsleden geraken overbelast.
- Zolang het onderwijs (inclusief en buitengewoon), de revalidatiesector en de rechtstreeks toegankelijke hulp niet op volle kracht en zonder restricties terug operationeel zijn, blijft het probleem voor de jongeren, volwassenen en hun gezin bestaan. Daarna moet er voor vele mensen nog een inhaalbeweging gebeuren.

Het vraagt extra inzet, tijd en energie om deze situaties recht te trekken.

Al te vaak ontbreken hier de middelen voor.

- Voor de personen met een persoonsvolgend budget (PVB) of persoonlijk assistentiebudget (PAB) werden oplossingen uitgewerkt om onder voorwaarden extra middelen te voorzien: 8,5% toeslag op het budget is mogelijk. Voor al de andere situaties zijn er tot op heden geen financiële tegemoetkomingen.
- De zorgtoeslag voor kinderen met een uitzonderlijke ondersteuningsbehoefte schiet te kort voor het inkopen van extra therapie, preteaching, oppas, enz.
- De groepen die toegang hebben tot een Zorgbudget voor personen met een handicap (BOB) hebben hier iets meer ruimte.

Voorgestelde maatregel

Ken het zorgbudget voor personen met een handicap tijdelijk toe voor onderstaande doelgroepen.

Doelgroepen:

- Meerderjarigen met een handicap die op de wachtlijst staan voor PVB en geen BOB hebben.
- Minderjarigen die op de wachtlijst staan voor PAB of MFC en geen BOB hebben.

Tijdelijk: vanaf 13 maart tot en met de reguliere werking van de diensten rechtstreeks toegankelijke hulp, het buitengewoon onderwijs, inclusief onderwijs en de revalidatiesector volledig operationeel is.

Relevante actoren

- VAPH
- Agentschap Vlaamse Sociale Bescherming
- Agentschap Opgroeien

Bevoegdheid

Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)

Voor verdere informatie

NOOZO, Unia. Contactpersonen: Johan Vermeiren (NOOZO, johan@noozo.be, 02/274.00.34), Linde Van Ishoven (Unia, 02/212.31.08).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 8 juni 2020.

9. Voedselhulp

9.1. Noodhulp blijft noodzakelijk

Problematiek

De prijzen in de supermarkten zijn gestegen met gemiddeld 8 tot 10% en van een effectieve daling is voorlopig geen sprake. Tegelijk zijn vooral de ‘witte’ producten verdwenen uit het aanbod. Tegelijk stellen we vast dat het aanbod aan overschotten waarmee de voedselbanken en verschillende voedselinitiatieven werden bevoorrad serieus zijn gekrompen. Goedkope voedselinitiatieven als volkskeukens, buurt- en dorpsrestaurants blijven gesloten en lang niet overal zijn er alternatieven via thuislevering voorhanden.

Heel wat vervangingsinkomens zijn niet opgetrokken. Heel wat aanvullende inkomens via o.a. interim-arbeid en dienstencheques zijn weggevallen.

Het aantal mensen dat beroep doet op deze initiatieven is gestegen; openingsmomenten van verschillende voedselinitiatieven zijn afgebouwd; coördinatie op het terrein is vaak afwezig.

Voorgestelde maatregel

1. De Vlaamse regering stelt de kernsteden binnen zorgregio's aan om op het terrein, in samenwerking met de lokale besturen, de coördinatie op te nemen zodat de toegang tot voedsel als noodhulp voor de groeiende groep mensen in armoede zo maximaal mogelijk gebiedsdekkend wordt.
2. Financiële ondersteuning van lokale initiatieven zodat zowel het aanbod aan goederen/ producten kan aangevuld worden en opnieuw een evenwichtig basispakket (inclusief dieetvoeding zoals lactose- en glutenvrij) kan samengesteld worden maar ook de toelevering, de bewaring en beschermende veiligheidsmaatregelen kunnen gerealiseerd worden.
3. Versterking van de inzet van tijdelijke landbouwoverschotten (direct of na verwerking) ter versterking van het aanbod gratis/goedkope producten
4. Partners van het lokaal sociaal beleid krijgen in samenwerking met de lokale initiatieven de opdracht in te zetten op meertalige informatieverstrekking en het aanbod van hulp- en dienstverlening te faciliteren.

Relevante actoren

Voedselbanken, Welzijnsschakels, Buurtrestaurants/ Volkskeukens, Sociale kruideniers, lokale besturen en bovenlokale samenwerkingen, Samenlevingsopbouw.

Bevoegdheid

- Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)
- Minister Hilde Crevits (Landbouw en sociale economie)

Voor verdere informatie

Samenlevingsopbouw, Welzijnsschakels, Armen Tekort, SAM vzw, Netwerk tegen Armoede.
Contactpersoon: Kristel De Vos (Samenlevingsopbouw, kristel.de.vos@samenlevingsopbouw.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 18 mei 2020.

10. Vrijetijdsbesteding en gebruik publieke ruimte

10.1. Meer dan ooit is er nood aan ontspanning en vrije tijd

Problematiek

Iedereen moet in zijn kot blijven. We merken dat dit steeds moeilijker is voor mensen die: klein behuisd zijn, geen tuin hebben, geen netwerk hebben, angst hebben om in het ziekenhuis te belanden. De mentale druk en stress die altijd al zeer groot is bij mensen in armoede is groter dan ooit. Dit geldt voor alle leeftijden en types van gezinnen. Vrijetijd was in het verleden dan vaak de enige hefboom om: sociaal contact te hebben, de stress de baas te kunnen, je te ontspannen - zeker nu, in tijden van angst. Net nu kan er geen georganiseerd aanbod cultuur, sport, jeugd of vrijetijdsbesteding beleefd worden, mogen mensen niet op een daguitstap. Het online aanbod dat binnen sommige sectoren werd uitgebouwd, is zelden toegankelijk voor mensen in een kwetsbare positie, ook omdat er geen vorm van toeleiding is voorzien. Vrije tijds mogelijkheden die bij de versoepeling van de maatregelen wel weer mogen opgenomen worden (tennis, paardrijden,...), sluit helemaal niet aan bij de mogelijkheden of wensen van mensen in armoede. Verder is het bang afwachten wat mogelijk zal zijn in de zomer en of net de meest kwetsbaren toegang zullen hebben tot al het binnenlands aanbod. Daar zal nu door veel meer mensen op beroep gedaan worden, met stijgende prijzen als gevolg. Daarnaast beloven signalen dat enkel hotelgasten en tweedeverblijvers welkom zijn aan de kust niet veel goeds. Ook de onduidelijkheid over jeugdkampen en speelpleinwerkingen weegt. We stellen daarom acties voor op 3 vlakken:

1. Toeleiding naar vrijetijdsaanbod
2. Bijzondere aandacht voor kinderen en jongeren
3. Zomervakanties

Voorgestelde maatregel

1. Toeleiding naar het vrijetijdsaanbod

- Ontwikkeling toeleiding naar het digitaal vrijetijdsaanbod en hou daarbij rekening met het bestaan van de digitale kloof.
- Zet extra in op alle vormen van georganiseerde of informele toeleiding, van vrijetijdslokketten tot rap op stap kantoren tot kleine informele pretlokketten.
- Zet extra in op het ontsluiten van en toeleiding naar fysiek aanbod op maat, binnen de mogelijkheden die de richtlijnen toelaten.

2. Jeugd

- Besteed in de volgende stappen van de exit-strategie bijzondere aandacht aan het ontsluiten van vrije tijdsaanbod van jongeren en in het bijzonder kwetsbare jongeren.
- Zorg ook voor aanbod voor kinderen en jongeren in maatschappelijk kwetsbare posities om op uitstap te kunnen.

- Zet in op lokale netwerken vrijetijdsparticipatie. Moedig de partners aan om samen te komen en nu al na te denken over bijzonder maatregelen tijdens de zomervakantie en maatregelen voor een eventuele tweede piek.

3. Vakantie in de zomer

- Verzeker de toeleiding naar vakantieparticipatie, inclusief vakantiecampen voor kinderen en jongeren.
- Zet extra in op de lokale vakantiemogelijkheden, zowel binnen als buiten de eigen buurt, en stimuleer lokale besturen een lokaal en toegankelijk aanbod uit te bouwen voor kwetsbare jongeren.
- Houd extra plaatsen vrij in het stadsaanbod tijdens de zomer. Het is belangrijk dat deze plaatsen betaalbaar zijn. Voorzie een kansentarium via b.v. de uit-pas. Zet extra in op het fysiek of telefonisch inschrijven voor het aanbod via brugfiguren en vertrouwenspersonen.

Relevante actoren

Vrijuit, publiq, Steunpunt vakantieparticipatie (netwerk iedereen verdient vakantie), toeristische aanbieders, vrijetijdssector, Ambrassade, ISB, Demos, lokale besturen.

Bevoegdheid

- Minister Jan Jambon (Cultuur)
- Minister Ben Weyts (Sport)
- Minister Benjamin Dalle (Brussel, Jeugd en Media)
- Minister Zuhair Demir (Toerisme)
- Minister Bart Somers (Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen)

Voor verdere informatie

Netwerk tegen Armoede, ATD, Uit de Marge, Samenlevingsopbouw, Welzijnsschakels.
Contactpersoon: Licorice Leroy (Netwerk tegen armoede).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 18 mei 2020.

10.2. Toegankelijke publieke ruimte

Problematiek

De nieuwe maatregelen van lokale overheden rond social distancing houden onvoldoende rekening met toegankelijkheid.

Voorbeelden:

- Te overbruggen afstanden worden groter voor wie minder mobiel is.
- Gidslijnen en tactiele aanwijzingen voor mensen met een visuele handicap komen op de verkeerde plek te liggen en op andere plaatsen zijn er geen.
- Er ontstaan nieuwe obstakels door het verleggen van looproutes.
- Zitbankjes zijn soms nog onbruikbaar gemaakt.
- De inzichtelijkheid van het gebruik van de ruimte verandert en wekt verwarring. Het wordt zo moeilijker te bepalen via welke weg men ergens komt.
- Auditieve boodschappen en tijdelijke visuele aanwijzingen missen hun doel bij mensen met een sensoriele handicap.
- Toegankelijk publiek sanitair is algemeen beperkt of niet beschikbaar. De beschikbare capaciteit moet daarom zo snel als mogelijk weer (veilig) beschikbaar zijn.
- ...

We beseffen dat er niet voor alles een pasklare oplossing is.

Dialogo en communicatie tussen deskundigen, ervaringsdeskundigen en lokale overheden en dienstverleners kunnen de problemen verkleinen.

Het Agentschap Toegankelijk Vlaanderen - Inter heeft een set aanbevelingen in voorbereiding.

Voorgestelde maatregel

1. Breng de aanbevelingen van Inter over toegankelijkheid onder de aandacht van lokale overheden. Benadruk het belang ervan.
2. Lokale overheden gaan in overleg met hun adviesraden en verenigingen van personen met een handicap en ouderen om tot de beste praktisch haalbare oplossingen te komen op het terrein.
3. Zorg voor voldoende toegankelijk sanitair in de publieke ruimte.
4. Geplande ingrepen in het publieke domein worden gescreend op de effecten voor toegankelijkheid en in de mate van het haalbare hierop aangepast.
5. Ingrepen in het publieke domein worden toegankelijk uitgelegd **en** gevisualiseerd op de website van de lokale overheid. Maak dit ook auditief toegankelijk via een info-lijn (auditief en chat).
6. Ingrepen in de publieke dienstverlening worden toegankelijk uitgelegd **en** gevisualiseerd op de website van de lokale overheid.

7. De Vlaamse overheid informeert diensten, bedrijven en organisaties op het recht van personen met een handicap op redelijke aanpassingen. Deze niet voorzien is discriminerend volgens de Belgische non-discriminatiewetgeving. Dit geldt ook in crisistijd.

Relevante actoren

- Agentschap Binnenlands Bestuur
- VVSG
- Inter

Bevoegdheid

Minister Bart Somers (Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen)

Voor verdere informatie

NOOZO, Unia. Contactpersonen: Johan Vermeiren (NOOZO, johan@noozo.be, 02/274.00.34), Linde Van Ishoven (Unia, 02/212.31.08).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 8 juni 2020.

11. Werk en (sociale) economie

11.1. Inzet van Vlaamse aanmoedigingspremie voor corona-ouderschapsverlof bij éénoudergezinnen

Problematiek

De lockdown door de coronacrisis heeft geleid tot de bijna onmogelijke combi van telewerken en preteaching/ zorg voor kinderen door de ouders. Er is ook een gestegen zorgbehoefte van de oudere generatie (grootouders: boodschappen brengen, poetsen....) waarbij ook diezelfde ouders moeten bijspringen. De spanning tussen arbeid en (zorg voor het) gezin was pre-corona als een uitdaging maar is nu nog veel moeilijker geworden, voor sommige gezinsvormen zelfs defacto 'onmogelijk', zeker voor éénoudergezinnen (nu al een armoederisico hebben van 41% tov 10% tweeloudergezinnen).

De Vlaamse aanmoedigingspremie is broodnodig om het armoederisico van eenoudergezinnen (die in 80% van de gevallen ook vrouwen zijn) niet verder te doen stijgen. Een gedifferentieerde inzet kan het verschil maken in de preventie van kinderarmoede en de promotie van gendergelijkheid in Coronatijden .

Voorgestelde maatregel

Vlaamse aanmoedigingspremie moet eenoudergezinnen boven de armoederisicogrens heffen: verdubbel de premie voor alleenstaanden van 45,2 euro naar 90 euro.

We pleiten voor een toegankelijk corona-zorgverlof (ouderschapsverlof) met een billijke vergoeding ter preventie van stijgende (kinder)armoede en stijgende genderongelijkheid (ten nadele van vrouwen/moeders). De Vlaamse aanmoedigingspremie kan substantieel bijdragen aan de preventie van kinder(armoede) indien deze de kwetsbare groep van eenoudergezinnen boven de armoederisicogrens tilt wanneer zij het corona-ouderschapsverlof opnemen.

Op basis van de huidige info op 3/5/20 komen we aan de volgende bedragen voor alleenstaande ouders :

- Van F/T naar P/T (halftijds): 579 euro federaal +122,18 euro VI aanmoedigingspremie+ 45,2 euro extra (alleenstaande ouder) = 746,8 euro
- Van F/T naar 4/5: 161 (federaal)+ 61,09 (VI) + 45,2 = 267,29 euro

In combinatie met een netto halftijds loon komen (stel zelfs gemiddeld 1000 euro wat veel kortgeschoolde moeders helemaal NIET hebben) zitten zij nog ONDER de armoederisicogrens die op 1823 euro ligt voor een alleenstaande ouder met twee kinderen.

Relevante actoren

Sociale partners.

Bevoegdheid

Minster Hilde Crevits (Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw)

Voor verdere informatie

Vrouwenraad. Contactpersoon: Magda De Meyer (Vrouwenraad).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 4 mei 2020.

11.2. Automatische en snelle toekenning van Vlaamse aanmoedigingspremie bij ingaan van het corona-ouderschapsverlof én verhoging van het extra supplement bij éénoudergezinnen

Problematiek

De spanning tussen arbeid en (zorg voor het) gezin was pre-corona als een uitdaging maar is nu door de coronacrisis nog veel moeilijker geworden, voor sommige gezinsvormen zelfs de facto 'onmogelijk'.³⁰ We denken hierbij aan de kwetsbare groep van éénoudergezinnen die bovendien net door die combi van werk en zorg ook vaak geen voltijdse job aankunnen. Het armoederisico is voor eenoudergezinnen het allerhoogste van alle mogelijke doelgroepen: 41 % leeft op of onder de armoedegrens t.o.v. 10 % bij tweeoudergezinnen (www.armoedebestrijding.be).

De Vlaamse aanmoedigingspremie (én het extra supplement voor alleenstaande ouders!) is dus broodnodig om het armoederisico van eenoudergezinnen (die in 80 % van de gevallen ook vrouwen zijn) en de stijgende genderongelijkheid te doen afnemen.

- Defacto was het pre-corona zo dat ouders pas de Vlaamse aanmoedigingspremie konden aanvragen nadat het ouderschapsverlofdossier federaal volledig was afgehandeld met de werkgever, dan moest er gestart worden met een nieuwe aanvraagprocedure op Vlaams niveau. Daardoor zit er tot op vandaag in het gewone systeem van ouderschapsverlof maanden vertraging op aanvraag en uitbetaling van de Vlaamse aanmoedigingspremie. Dit is onaanvaardbaar op dit moment, de nood is erg hoog voor gezinnen – en al zeker eenoudergezinnen – om de komende weken te kunnen voorzien in hun basisbehoeften.
- Normaal heb je gedurende je gehele loopbaan maximum 12 maanden recht op een Vlaamse aanmoedigingspremie i.h.k.v. het zorgkrediet. Aangezien het corona-ouderschapsverlof bovenop het gewone ouderschapsverlof komt lijkt het ons logisch dat de aanmoedigingspremie i.h.k.v. het corona-ouderschapsverlof niet in mindering wordt gebracht van de 12 maanden waar men in normale omstandigheden recht zou op hebben.
- Niet alleen de Vlaamse aanmoedigingspremie maar ook het **extra supplement voor alleenstaande ouders** is cruciaal om (kinder)armoede te bestrijden. Eenoudergezinnen zijn een zeer kwetsbare doelgroep omdat zij (noodgedwongen) reeds voor aanvang van ouderschapsverlof deeltijds werken, bijvoorbeeld 4/5den. Zodoende lopen zij een veel groter risico op armoede. Hun deeltijdse tewerkstellingspercentage in combinatie met er alleen voor te staan in de zorg voor kinderen treft hen nu, tijdens corona, eens zo hard: enerzijds zullen zij prioritair 'gedwongen' gebruik maken van het corona-ouderschapsverlof – anderzijds worden zij verhoudingsgewijs niet maximaal gesteund omdat de (corona)ouderschapsverlof - uitkeringen verhoudingsgewijs lager liggen aangezien die berekend worden op basis van het initiële tewerkstellingspercentage (dat dus niet voltijds was). Dit is een perverse paradox die eenoudergezinnen helaas vaak gevangen houdt in armoede. De Vlaamse regering kan hier het verschil maken door het extra supplement voor deze kwetsbare doelgroep minstens te verdubbelen.

Voorgestelde maatregel

1. Vlaamse aanmoedigingspremie moet **automatisch én snel** toegekend worden in het kader van corona-ouderschapsverlof voor alle ouders.
2. De Vlaamse aanmoedigingspremie i.h.k.v. het corona-ouderschapsverlof **mag niet in mindering wordt gebracht van de 12 maanden** waar men in normale omstandigheden recht zou op hebben.
3. Het extra supplement voor alleenstaande ouders moet eenoudergezinnen boven de armoederisicogrens heffen: **verdubbel het supplement voor alleenstaande ouders van 45,2 euro naar 90 euro** (en bestrijd zo kinderarmoede en genderongelijkheid in één beweging).

We pleiten voor een toegankelijk corona-zorgverlof (ouderschapsverlof) met een billijke vergoeding ter preventie van stijgende (kinder)armoede en stijgende genderongelijkheid (ten nadele van vrouwen/moeders). De Vlaamse aanmoedigingspremie en het extra supplement voor alleenstaande ouders kan substantieel bijdragen aan de preventie van kinder(armoede) in Vlaanderen indien deze de kwetsbare groep van eenoudergezinnen boven de armoederisicogrens tilt wanneer zij het corona-ouderschapsverlof (noodgedwongen) opnemen. Vandaag ligt armoederisicogrens op 1.979 euro voor een alleenstaande ouder met twee kinderen. ([welzijnsbarometer 2019](#), p. 17).

Relevante actoren

Sociale partners.

Bevoegdheid

Minister Hilde Crevits (Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw)

Voor verdere informatie

Vrouwenraad. Contactpersonen: Magda De Meyer (Vrouwenraad, magda.demeyer@skynet.be), Heidi Degerickx (Vrouwenraad, nvr.hdegerickx@amazone.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 11 mei 2020.

11.3. Een arbeidsmarkt met iedereen aan boord

Problematiek

Het recente advies 'Vlaams Relancebeleid³¹' van de SERV stelt terecht dat de Covid-19 crisis een grote impact heeft op onze arbeidsmarkt. De crisis hertekent de economie en de arbeidsmarkt.

'België telt intussen meer dan één miljoen werklozen. Het aantal niet-werkende werkzoekenden neemt sinds lang terug toe. In Vlaanderen werd de kaap van 200.000 werkzoekenden intussen bereikt. VDAB ontvangt opmerkelijk minder vacatures dan een jaar geleden en ook de uitstroom naar werk kent een sterk dalende trend. De effecten van de crisis zijn voelbaar in alle sectoren, regio's en beroepsgroepen, maar niet overal op dezelfde wijze en in dezelfde mate', aldus het advies. Vooral vele kwetsbare groepen zijn hard getroffen stelt COVIVAT³² in haar derde beleidsnota: kortgeschoolden, jongeren, alleenstaanden, huurders, etnisch culturele minderheden, mensen met een arbeidshandicap, mensen die deeltijds werken vaak met tijdelijke contracten en zelfstandigen met oproepcontracten, ... net die mensen die werken in sectoren die vandaag het hardst getroffen worden. De Covid19-crisis maakt dan ook pijnlijk duidelijk dat heel wat mensen in bijzonder precaire statuten tewerkgesteld worden, statuten die ver afstaan van kwalitatieve, duurzame tewerkstelling. Mensen die voor de crisis al geconfronteerd werden met drempels naar de arbeidsmarkt, mogen niet over het hoofd gezien worden in de opportuniteiten die deze crisis wellicht ook biedt. Nu de economische activiteit stilaan terug opstart is het daarom van cruciaal belang hen mee te nemen in een krachtig relancebeleid dat structurele werkloosheid vermijdt en maximale kwalitatieve tewerkstelling realiseert.

Voorgestelde maatregel

Om sociale impact te realiseren en mensen in een kwetsbare situatie verhoogde kansen op de arbeidsmarkt te bieden dringen we, net zoals de SERV, aan op een relancebeleid dat daarom tegelijk moet inspelen op acute noden én op structurele arbeidsmarktproblemen die er blijvend zijn in Vlaanderen. Meer dan ooit dient er worden ingezet op een inclusieve arbeidsmarkt waar de tewerkstelling van iedere werknemer passend, kwaliteitsvol en duurzaam is. Waardig werk en een toereikend inkomen zijn essentieel in de strijd tegen armoede.

We stellen nu al enkele ondersteunende werkwijzen voor die passen in een wel overwogen strategie om 'Iedereen aan boord' te krijgen op de arbeidsmarkt.³³

- FICHE Jobatelier: VDAB biedt Jobatelier aan in alle werkingen aan in steden die een centrumfunctie hebben.
- FICHE Actief competenties toetsen voor arbeidsbemiddelaars en werkgevers.

Voorstellen van maatregelen die de relance ook voor kwetsbare gezinnen succesvol maken, mogen de komende weken worden verwacht.

Relevante actoren

Bevoegdheid

Minister Hilde Crevits (Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw)

Voor verdere informatie

Samenlevingsopbouw, Netwerk tegen armoede, Welzijnszorg, Caritas Vlaanderen, ATD Vierde Wereld, Welzijnsschakels, Vluchtelingenwerk, Uit de Marge. Contactpersoon: Kristel De Vos (Samenlevingsopbouw).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 25 mei 2020.

11.4. Uitrol Jobatelier, meer digitale sollicitatiekansen voor kort- en ongeschoolde werkzoekenden in VDAB-werking in centrumsteden

Problematiek

Door de COVID-19 crisis heeft de economie alsook de arbeidsmarkt rake klappen gekregen.

Daarom is het belangrijk om de komende weken en maanden sterk in te zetten op het verbeteren van de sollicitatiekansen van werkzoekenden. Daarbij is inzetten op de digitale sollicitatiekansen voor wie niet over de juiste digitale vaardigheden beschikt of thuis niet de apparaten of verbindingen heeft dan ook cruciaal.

Rekening houdend met de te nemen veiligheidsmaatregelen in het kader van COVID-19 vergroot de beschikbaarheid van de arbeidsbemiddelaar in de werkwijze van Jobatelier de mogelijkheden op ondersteuning bij digitaal solliciteren van meerdere sollicitanten. Deze optimale en creatieve inzet van de arbeidsbemiddelaar in Jobatelier laat bij een stijgende vraag naar arbeidsbemiddeling de kansen op tewerkstelling niet onbenut.

Voorgestelde maatregel

We stellen voor dat VDAB Jobatelier organiseert in alle VDAB-werkingen in steden die een centrumfunctie vervullen. Dit vraagt slechts een kleine aanpassing van het takenpakket van de dienst intensieve dienstverlening van VDAB. Jobatelier heeft in de werking van VDAB Mechelen haar waarde getoond. Deze ervaringen kunnen ingezet worden om in andere werkingen snel op te starten. Samenlevingsopbouw kan hierbij eveneens haar expertise delen.³⁴

Jobatelier biedt :

- Vrijblijvende dagdagelijkse ondersteuning van een arbeidsbemiddelaar bij het digitaal solliciteren voor wie dit moeilijk zelfstandig kan.
- Werkzoekenden onmiddellijk ondersteuning op het moment dat ze die nodig hebben (zonder wachttijden, onbeperkt in de tijd).
- VDAB-bemiddelaars de mogelijkheid om op een efficiënte en klantvriendelijke wijze een grote groep werkzoekenden op weg te helpen naar de arbeidsmarkt.
- VDAB-bemiddelaars een uitgelezen kans om een vertrouwensrelatie uit te bouwen met werkzoekenden die ze anders moeilijk bereiken.
- VDAB de mogelijkheid mensen te detecteren die in aanmerking komen voor indicering én reeds materiaal voor deze indicering te verzamelen.
- Werkzoekenden die moeilijk zelfstandig kunnen solliciteren een hogere kans op tewerkstelling.

Relevante actoren

VDAB, Samenlevingsopbouw.

Bevoegdheid

Minister Hilde Crevits (Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw)

Voor verdere informatie

Samenlevingsopbouw. Contactpersoon: Lieve Lambrechts (Samenlevingsopbouw,
lieve.lambrechts@samenvlevingsopbouw.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 25 mei 2020.

11.5. Promotie van taalarme competentietoetsing, ACT, voor kort- en ongeschoolde jobs bij arbeidsbemiddelaars VDAB en werkgevers

Problematiek

Door de coronacrisis staat onze arbeidsmarkt meer dan ooit voor grote uitdagingen. Heel wat sectoren waar kort – en ongeschoolde werknemers tewerkgesteld zijn krijgen zware klappen. Andere sectoren hebben net een groot tekort aan deze werkkrachten. Het is belangrijk om alle kansen op een goede match tussen vraag en aanbod te grijpen door in te zetten op een correcte inschatting van competenties.

Bij aanwervingsprocedures ligt de focus veelal op een goede kennis van het Nederlands (bv. een test lezen, grammatica, algemene kennis van het Nederlands), op ervaring verworven in België en op digitale vaardigheden (bv. een test logisch denken afgenomen met de computer). Ook wanneer men bij het uitvoeren van de beoogde job noch moet lezen, schrijven of met een computer moet werken. Deze aanwervingsprocedure vermindert de kansen van de werkzoekende om aan de slag te gaan in een job waarvoor men in wezen wel bekwaam zijn of/ en die men in het verleden reeds uitvoerde in binnen- of buitenland.

Ervaren uitzendconsulenten getuigen dat ze regelmatig de indruk hebben de geschikte kandidaat te kunnen aanbevelen maar met de gebruikelijke selectieprocedures geen argumenten hebben om dit te staven tegenover hun klanten. Uitzendconsulenten missen een objectief assessment.

Nu de economie nood heeft aan bepaalde kort- en ongeschoolde arbeidskrachten biedt deze taalarme toets een belangrijke meerwaarde zowel voor de werkgever als de kandidaat.

Voorgestelde maatregel

De overheid promoot bij arbeidsbemiddelaars en werkgevers, het gebruik van [ACT](#), een competentietoets die niet beïnvloed wordt door een goede kennis van het Nederlands of door digitale vaardigheden. Deze toets is zeer geschikt voor kort- en ongeschoolde jobs en verhoogt de kans om aangeworven te worden voor jobs waar men lichamelijk, technisch of cognitief wel bekwaam voor is (al dan niet door ervaringen in binnen – of buitenland) maar waarbij taalbarrières of digitale vaardigheden de toetsing van de jobspecifieke competenties zelf zou verstoren.

ACT is een gevalideerd assessment dat bestaat uit 6 praktische deeltesten die elk een aantal algemene competenties meten die belangrijk zijn om te functioneren op de werkvloer. Via doe-opdrachten wordt gedrag aan de hand van vastgelegde indicatoren gescreend. Op deze manier komt men voor elk van de competenties aan een score. De competenties die gemeten worden zijn plannen en organiseren, inzicht, flexibiliteit, nauwkeurigheid, handelingsnelheid, verwerkingsnelheid, samenwerken, initiatief nemen, probleemoplossend vermogen, omgaan met feedback en kritiek, planmatig werken, communicatie, motivatie / inzet en betrouwbaarheid. (Er wordt dus gekeken naar de communicatieve vaardigheden van de kandidaat, niet naar de kennis van het Nederlands.)

De ACT-tool geeft de uitzendconsulenten een objectief instrument om competenties te toetsen. Het versterkt een objectieve argumentatie naar de klanten van uitzendbureaus toe. Dit wordt nu door de consulenten vaak ervaren als een gemis.

Voor VDAB Deze geeft deze screening ook een goed beeld over de werkelijke competenties van werkzoekenden en welke toegang bieden tot de VDAB-opleidingen.

Relevante actoren

- VFU (Vormingsfonds voor Uitzendkrachten), VDAB-sectorteam
- Werkgeversorganisaties, sector-organisaties zoals Federgon, Voka, VBO, ...
- Tenderorganisaties

Bevoegdheid

Minister Hilde Crevits (Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw)

Voor verdere informatie

Samenlevingsopbouw. Contactpersonen: Oussama Kasmi (Samenlevingsopbouw,
oussama.kasmi@samenlevingsopbouw.be), Lieve Lambrechts (Samenlevingsopbouw,
lieve.lambrechts@samenlevingsopbouw.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 25 mei 2020.

11.6. Mobiliseer pedagogische en sociale kwaliteiten van jobstudenten voor jongeren en volwassenen met een handicap

Problematiek

- Kinderen en jongeren met een handicap lopen door de Covid-19 situatie achterstand op in hun ontwikkeling. Sommige volwassenen met een handicap kennen een terugval door het wegvallen van extra stimulansen in passende dagbesteding en onderhoudstherapieën.
- Gezinnen geraken overbelast door extra zorgtaken.
- Ondersteuners in het onderwijs zijn beperkt in de inzet voor verschillende bubbels. Zij kunnen ondersteuning gebruiken zodat ondersteuners maximaal aan één of enkele bubbels verbonden worden.

Extra inzet van menskracht om hieraan te remediëren is wenselijk. De fiche “ondersteuning personen met een handicap met erkende nood”, bevat een voorstel om hiervoor middelen vrij te maken voor wat betreft de thuissituaties.

Tegelijkertijd komt de voorgestelde maatregel tegemoet aan volgende zaken: Jongeren die nood hebben aan een studentenjob kunnen nu niet en in de nabije toekomst moeilijker terecht in de horeca.

Voorgestelde maatregel

1. Activeer de interimsector als matchingorganisaties voor studentenarbeid in thuissituaties en scholen met ondersteuningsnood.
2. Schakel de bijstandorganisaties in als begeleidingsorganisaties voor de gezinnen met een handicap die tijdelijk studentenarbeid inschakelen. Ook voor wie normaal geen PVB gebruikt en geen lid is.

Relevante actoren

- Beleidsveld werk
- VAPH

Bevoegdheid

Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)

Minster Hilde Crevits (Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw)

Voor verdere informatie

NOOZO, Unia. Contactpersonen: Johan Vermeiren (NOOZO, johan@noozo.be, 02/274.00.34), Linde Van Ishoven (Unia, 02/212.31.08).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 8 juni 2020.

11.7. Stimulanspremie in opleidingstrajecten naar werk

Problematiek

De economische gevolgen van COVID-19 worden steeds meer zichtbaar. Heel wat sectoren, bedrijven, werknemers zijn zwaar getroffen. Zeker de meest kwetsbare mensen op onze arbeidsmarkt, van werknemers met onzekere jobs tot langdurige werkzoekenden, hebben het heel hard te verduren.

- Kwetsbare profielen zitten in vaak preciaire jobs (tijdelijke banen, interim jobs, dagcontracten, ea.) die nu ook als eerste verdwijnen.
- De groeiende werkloosheid kan leiden tot verdringing van de reeds kwetsbare profielen op de arbeidsmarkt.
- Werkzoekenden, die al geen job vonden in tijden van arbeidskrapte, zullen volledig achteraan belanden met geen enkel vooruitzicht naar werk, laat staan duurzaam werk.

Volgens experts is het duidelijk in welke richting de arbeidsmarkt evolueert. De gevolgen van COVID-19 op onze economie zullen nog jaren aanslepen. De grootste negatieve impact zal liggen bij kortgeschoolden en jongeren, die nog moeilijker een job zullen vinden dan voordien. Zoals Pr. Stijn Baert aangaf zal discriminatie toenemen. Ook is het nieuwe mantra volgens hem ipv 'jobs, jobs, jobs' eerder 'opleiding, opleiding, opleiding'. De meest kwetsbaren zullen een lange tijd (misschien wel jaren) geen job vinden. Er is gewoonweg geen werk voor hen. Jan Denys geeft een gelijkaardige redenering. De inzet van opleidingen is nodig, zodat mensen technisch en professioneel versterkt worden in hun competenties. Vanaf het moment dat de economie weer kansen voorziet, zijn ze inzetbaar. Anders zijn ze een vogel voor de kat. Het past bovendien in de noodzaak om in te zetten op levenslang leren, waar Europa ook op wil inzetten. De redenering binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (Actiris) gaat ook die richting uit.

De stimulanspremie voor werkzoekenden in opleiding werd afgeschaft bij werkzoekenden met een werkloosheidsuitkering.

Voorgestelde maatregel

- We stellen voor om de stimulanspremie voor werkzoekenden in opleiding terug in te voeren omwille van bovenstaande redenen en te verbreden onder een nieuwe vorm.
- De premie wordt opgetrokken en toegekend aan kansengroepen (los van hun bijstand werkloosheidsuitkering, leefloon, geen overheidsbijstand). De specificering van de kwetsbare groepen kan gelinkt worden aan bv. gezinshoofd, krijgt leefloon of werkloosheidsuitkering of geen enkele vorm van bijstand.
- De premie is niet belastbaar. Het ongewenste effect van een verhoging van de belastingdruk voor werkzoekenden die over een beperkt inkomen beschikken, kan zo vermeden worden.

Hiermee moeten we voorkomen dat de meest kwetsbare werkzoekenden niet uit de boot vallen en een prioritaire groep worden. We stimuleren hen en versterken hen tijdens een periode van grote onzekerheid, ondersteunen hen financieel en bieden kansen richting een dynamische arbeidsmarkt.

Relevante actoren

VDAB

Bevoegdheid

Minster Hilde Crevits (Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw)

Voor verdere informatie

Minderhedenforum.

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 8 juni 2020.

11.8. Verduidelijking eenvoudigere toegang tot werk voor asielzoekers

Problematiek

Gezien de huidige crisissituatie, het gebrek aan arbeiders in sommige sectoren door het sluiten van de grenzen en door de lockdown omwille van de coronamaatregelen is er een zeer grote nood aan bijkomende werkkrachten in België. Om dit tekort op te vangen voorziet het bijzondere-machtenbesluit nr. 14 van 27 april 2020 tot het tijdelijk versoepelen van de voorwaarden waaronder buitenlandse onderdanen in een specifieke verblijfssituatie kunnen worden tewerkgesteld. We stellen jammer genoeg vast dat ondanks de totstandkoming van dit bijzondere machtenbesluit er nog maar een 50-tal asielzoekers gebruik hebben gemaakt van de huidige regeling rond de versoepelde voorwaarden voor tewerkstelling. Dit is volgens ons te wijten aan de ongelijke regeling die er bestaat rond onder ander huisvesting en de mogelijkheid tot terugkeer naar het centrum na het beëindigen van de arbeidsovereenkomst van de asielzoeker. Er is bijgevolg nood aan een duidelijke en bijkomende kader dat het recht op tewerkstelling voor asielzoekers in tijden van pandemie verduidelijkt.

Voorgestelde maatregel

1. We stellen voor om een duidelijke en bijkomende kader uit te werken rond het recht op tewerkstelling en toegang tot de arbeidsmarkt voor asielzoekers tijdens de COVID 19 pandemie. Om de continuïteit van bepaalde essentiële sectoren, zoals bijvoorbeeld land en tuinbouw, dat normaal hard steunt op buitenlandse arbeidskrachten die wegens corona moeilijk tot in Vlaanderen geraken te waarborgen is er nood aan een duidelijke regelgevend kader dat rekening houdt met de rechten en plichten voor zowel werkgever als werknemer:
2. Daar werknemers van buitenlandse origine in dit geval asielzoekers, de Belgische arbeidswetgeving niet kennen, is een informatiesessie over de Belgische arbeidsvoorwaarden, de specifieke job en het afsprakenkader noodzakelijk. VDAB al dan niet in samenwerking met het Agentschap Integratie en inburgering kan hiervoor ingezet worden. Tijdens deze informatiesessie zullen de toekomstige werknemers worden geïnformeerd over de arbeidswetgeving en waar ze bij problemen terecht kunnen. Bovendien zou er iemand bij de vakbonden een Single Point of Contact moeten zijn voor de mensen die in de centra werken en gebeld worden door mensen die met een probleem zitten.
3. Bij seizoenarbeiders is er een hele reglementering rond huisvesting voorzien. Zorg ervoor dat dezelfde reglementering rond huisvesting bij seizoenarbeiders toegepast wordt voor arbeiders uit andere sectoren die gebruik willen maken van de voorwaarde van het bijzondere-machtenbesluit nr. 14 van 27 april 2020.
4. Sinds 18 mei 2020 zijn er terug inspecties rond de woonsituaties van seizoenarbeiders. Noodzaak om controle uit te oefenen op de huisvesting van arbeiders van andere sectoren die tewerkgesteld worden in tijden van pandemie. Zorg er bovendien voor dat er duidelijke afspraken gemaakt wordt rond bezoek in die huisvesting.
5. Waak erop dat zowel seizoenarbeiders als arbeiders van andere sectoren die tewerkgesteld worden in tijden van pandemie een goede huisvesting krijgen. Zorg er bovendien voor dat er

duidelijke afspraken gemaakt wordt rond bezoek in die huisvesting. Schakel hiervoor de inspectiediensten in om controle uit te oefenen op de arbeid en op de bijhorende huisvesting.

6. Geef garanties dat mensen terug kunnen worden opgevangen in opvangcentrums op het einde van hun arbeidsovereenkomst. De VDAB, het agentschap en Fedasil moeten hierin een coördinerende rol in opnemen.
7. Na 30 juni 2020 gelden opnieuw de gewone regels inzake de tewerkstelling voor asielzoekers. Noodzaak tot verlenging van de huidige maatregelen tot oktober 2020 aangezien de gevolgen van de crisis nog lang zullen duren en er nog geen zekerheid is of er binnenkort intra-Europese mobiliteit mogelijk zou zijn.

Relevante actoren

VDAB, het Agentschap Integratie en Inburgering, en Fedasil.

Bevoegdheid

- Minister Hilde Crevits (Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw)
- Minister Bart Somers (Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen)

Voor verdere informatie

Vluchtelingenwerk Vlaanderen, ACV, Orbit vzw, FAIRWORK Belgium vzw. Contactpersoon: Sandrine Ekofo (Vluchtelingenwerk Vlaanderen).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 8 juni 2020.

11.9. Een arbeidsmarkt met en voor iedereen. Nota van het stakeholdersoverleg Taskforce Kwetsbare gezinnen met aanbevelingen voor de aanpak van de impact van de Covid-19 crisis op de arbeidsmarkt, in het kader van de relance

Lessen uit de Covid-19 crisis

De Covid19-crisis maakt pijnlijk duidelijk dat

- heel wat mensen in bijzonder precare statuten tewerkgesteld worden in sectoren met lage loonbema's zoals horeca en evenementen, statuten die ver afstaan van kwalitatieve, duurzame tewerkstelling.
- mensen vaak verschillende precare jobs en statuten combineren zoals flexijobs om een inkomen te genereren, maar er niet in slagen om daarmee ook sociale bescherming op te bouwen.
- nogmaals is gebleken dat vele mensen om te overleven hun toevlucht zoeken tot de informele economie.
- ook vrijwilligerswerk voor vele mensen een manier is om hun lage inkomen leefbaar te maken. Wanneer deze middelen wegvallen, zijn mensen al snel aangewezen op voedsel- en/of andere materiële noodhulp.

Het bleek de voorbije crisis dat vele van deze mensen geen beroep konden doen op de ondersteuningsmaatregelen omdat ze niet konden terugvallen op tijdelijke werkloosheid. De gestegen vraag bij OCMW's en hulporganisaties toont hun precare situatie, ook van zij die wel werkten.

Vrees voor zware economische gevolgen voor kwetsbare groepen

Het recente advies 'Vlaams Relancebeleid³⁵' van de SERV stelt terecht dat de Covid-19 crisis een grote impact heeft op onze arbeidsmarkt. De crisis hertekent de economie en de arbeidsmarkt.

'Het aantal niet-werkende werkzoekenden neemt sinds lang terug toe. In Vlaanderen werd de kaap van 200.000 werkzoekenden intussen bereikt³⁶. VDAB ontvangt opmerkelijk minder vacatures dan een jaar geleden en ook de uitstroom naar werk kent een sterk dalende trend. De effecten van de crisis zijn voelbaar in alle sectoren, regio's en beroepsgroepen, maar niet overal op dezelfde wijze en in dezelfde mate', aldus het advies.

Voorale vele kwetsbare groepen zijn hard getroffen stelt COVIVAT³⁷ in haar beleidsnota's: kortgeschoolden, jongeren, alleenstaanden, huurders, etnisch culturele minderheden, mensen met een arbeidshandicap, mensen die deeltijds werken vaak met tijdelijke contracten en zelfstandigen met oproepcontracten, ... waren voor de Covid-19 crisis vaak tewerkgesteld in sectoren die vandaag het hardst getroffen worden. We denken hierbij aan horeca, recreatie, evenementen, luchtvaarthandling, ... Alsmear meer bedrijven kondigen herstructureringen aan met ontslagen tot gevolg.

In een arbeidsmarkt waar opnieuw minder vacatures en meer werkzoekenden zijn, bestaat de vrees dat kwetsbare groepen niet alleen de eerste slachtoffers van deze crisis zijn, maar ook het grootste risico lopen om in langdurige werkloosheid vast te komen zitten. Eens in die situatie dreigt de degressiviteit van de werkloosheidsuitkeringen hun levensomstandigheden nog precairder te maken.

Met een toevloed aan nieuwe werkzoekenden is de kans reëel dat mensen die voor de crisis al ver van de arbeidsmarkt stonden opnieuw en nog verdrongen zullen worden. Ook de doelgroep van de arbeidsmigranten mogen niet uit het oog worden verloren. Door de krapte op de Belgische arbeidsmarkt gaat deze groep moeilijkheden ondervinden om arbeid te vinden, en daardoor hun gecombineerde vergunning te laten verlengen.

Naar een inclusieve arbeidsmarkt, waar recht op passend, kwaliteitsvol en duurzaam werken centraal staat.

Het is van cruciaal belang iedereen mee te nemen in een krachtig relancebeleid dat structurele werkloosheid vermijdt en een inclusieve arbeidsmarkt realiseert.

Om sociale impact te realiseren en mensen in een kwetsbare situatie verhoogde kansen op de arbeidsmarkt te bieden dringen we, net zoals de SERV38, aan op een relancebeleid dat tegelijk inspeelt op acute noden én op structurele arbeidsmarktproblemen. Meer dan ooit dient er worden ingezet op een inclusieve arbeidsmarkt waar de tewerkstelling van iedere persoon passend, kwaliteitsvol en duurzaam is. Waardig werk en een toereikend inkomen zijn essentieel voor een menswaardig leven.

Hiertoe doet het stakeholdersoverleg alvast enkele aanbevelingen.

Aanbevelingen

1. Begeleiding naar werk in een inclusieve arbeidsmarkt

Een versterkte VDAB biedt toegankelijke en kwaliteitsvolle begeleiding en dienstverlening aan alle werkzoekenden aan met als doel een langdurige periode van werkloosheid te voorkomen.

De instroom van nieuwe werkzoekenden mag niet tot gevolg hebben dat er geen ruimte of aandacht meer gaat naar de begeleiding van kwetsbare doelgroepen. Net meer inzetten op begeleiding veeleer dan te controleren en te sanctioneren zal mensen makkelijker naar een tewerkstelling leiden.

VDAB moet daarom voldoende capaciteit ontwikkelen om mensen te begeleiden en te heroriënteren; met bijzondere aandacht voor de meest kwetsbare werkzoekenden in bestaande begeleidingen én die nieuw instromen. Want ook bij begeleidingsmaatregelen dreigen er anders Mattheüseffecten. Als arbeidsmarktregisseur neemt VDAB daarenboven haar verantwoordelijkheid op om discriminatie aan te pakken.

Een kwaliteitsvolle en toegankelijke dienstverlening bestaat minimaal uit volgende elementen:

- Voldoende individuele jobcoaching op maat³⁹.
- Betere digitale dienstverlening (eenvoudige, gebruiksvriendelijke en toegankelijke website, ondersteuning digitale vaardigheden).
- Consulents met de nodige kennis van de context van kwetsbare groepen.
- Een duidelijk doelgroepenbeleid om samen met de tenderpartners een passend aanbod te doen naar kwetsbare werkzoekenden.
- Focus op talent waar wordt ingezet op innovatief competentietoetsen⁴⁰ en elders verworven competenties worden erkend.

- De “jongerengarantie” versterken en het principe van snel een passend aanbod doen (opleiding, werkervaring, job) toepassen op alle kwetsbare doelgroepen.
- Een betere samenwerking met OCMW en welzijnspartners (voorbeelden als MIRIAM- methodiek, en W2-trajecten). De Vlaamse overheid kan incentives geven aan lokale besturen om OCMW en VDAB beter te doen samenwerken. (Voorbeelden kunnen zijn: zitdagen in OCMW of sociaal huis, niet-lineaire samenwerking waar werk en welzijnstrajecten gelijktijdig lopen.)
- Een nauwere samenwerking van VDAB met Fedasil en het Agentschap Integratie en Inburgering moet het mogelijk maken ook de kansen van asielzoekers op de arbeidsmarkt te verbeteren.⁴¹
- Voldoende nazorg bij alle begeleiding –en werkervaringstrajecten.

2. Een inclusieve arbeidsmarkt werkt drempels naar werk weg

Drempels naar en op de arbeidsmarkt moeten weggewerkt worden. Elk talent is belangrijk om de relance te doen slagen. Een inclusieve arbeidsmarkt is een arbeidsmarkt, die bewust vorm krijgt door uitsluitingsmechanismen te detecteren en te verwijderen en door expliciet te kiezen om achtergestelde groepen in te sluiten. Een evenredige en evenwaardige arbeidsparticipatie staat hierbij centraal.

Wil de Vlaamse overheid iedereen aan boord in de arbeidsmarkt dan is het aangewezen dat ze over de beleidsdomeinen heen inzet op een aantal essentiële voorwaarden die de drempels naar werk wegwerken. Alsmear meer gaat de zoektocht naar een job via de digitale weg. Hiervoor heb je de tools en de vaardigheden nodig. Nog te veel mensen kunnen niet aan de slag omdat de kinderen niet opgevangen kunnen worden of het openbaar vervoer ontoereikend of onhaalbaar is. Discriminatie op basis van afkomst, leeftijd, handicap, gender, ... is helaas de realiteit voor velen en ontnemt hen de kans op tewerkstelling.

We hebben volgende aanbevelingen voor de Vlaamse regering om de drempels naar werk weg te werken:

- Kinderopvang is van economisch en maatschappelijk belang en verdient daarom bij de relance bijzondere aandacht. Het is essentieel de toegang tot betaalbare opvang voor lage inkomensgroepen te vergroten en voor preciaire alleenstaande ouders gratis te voorzien. Tijdens periodes van lockdown is kinderopvang onontbeerlijk, ook voor eenoudergezinnen die thuiswerken. Naast economische ondersteuning, nadat de tijdelijke compensatiemaatregelen wegvallen, is het aangewezen in te zetten op een substantieel groeipad voor zowel de plaatsen als de subsidievoorwaarden om de toegankelijkheid en kwaliteit (o.a. arbeidsvoorwaarden) te versterken. De beslissing om het subsidiegroeipad te vertragen wordt dan ook best herbekeken.
- Het uitbreiden van het aanbod openbaar vervoer, en het stimuleren van uitleen- en aankoopdiensten van (aangepaste) fietsen.
- Investeren in E-inclusie. Het dichten van de digitale kloof vraagt toegang tot digitale tools en investeringen in digitale vaardigheden. De overheid moet voorttrekkersrol spelen in toegankelijkheid van de onlinedienstverlening. Websites en digitale tools moeten toegankelijker gemaakt worden, conform de wet van 18 juli 2019.

- Een non-discriminatiebeleid bestaat uit een overheidsbeleid dat aandacht heeft voor intersectionaliteit, een benadering die de samenloop van discriminatiegronden en de dynamiek die daaruit vloeit zichtbaar maakt. De overheid hanteert het principe van nultolerantie.

De overheid geeft zelf het goede voorbeeld en spoort bedrijven en organisaties actief aan om non-discriminatie op te nemen in hun strategisch beleid.

Concreet betekent dit:

- screening van bedrijfsprocessen op mogelijke structurele drempels en ongelijkheden.
  - opleiding (bv kosteloze en toegankelijk e-learning eDiv voor diensthoofden en HR), incl. informatie over [disciplinaire maatregelen](#) als er ondanks het beleid toch zaken fout lopen
  - meldingsprocedure voor discriminatie
- De Vlaamse sociale inspectie moet praktijktesten en gerichte controles kunnen uitvoeren op basis van statistische gegevens die structurele vormen van discriminatie blootleggen. Ook de lokale besturen moeten aangemoedigd worden om discriminatie actief op te sporen en aan te pakken.
  - De Vlaamse overheid moedigt het gebruik van bestaande overheidssteun aan om iedereen in de samenleving maximale kansen te geven.
  - Sociale voordelen worden, naast het statuut, verder inkomensafhankelijk gemaakt om inactiviteitsvallen te voorkomen.

3. Iedereen de gepaste opleiding, omscholing en toegang tot levenslang leren

Zowel op het vlak van initieel onderwijs als op het vlak van bij- en herscholing zijn bijkomende inspanningen nodig om talenten levenslang te ontwikkelen en inzetbaar te houden.

De overheid nam noodzakelijke maatregelen om de gezondheidscrisis van de afgelopen werken aan te pakken. Helaas zijn de aangepaste onderwijs- en opleidingsomstandigheden van de laatste maanden voor velen verre van ideaal geweest. Het is belangrijk de nadelige gevolgen snel en grondig weg te werken en in te zetten op maatregelen die de schokken van een volgende crisis goed kunnen opvangen:

- Een schoolverlatersplan, opgemaakt door de beleidsdomeinen onderwijs en arbeid, moet de toenemende ongekwalificeerde uitstroom aanpakken.
- De opleidingsdeelname in Vlaanderen is nog steeds onderhevig aan Mattheus-effecten. Nog te weinig opleidingen bereiken kwetsbare groepen. Ondanks de toegenomen aandacht voor opleiding op de werkvloer en het creëren van een leercultuur die niet stopt na het onderwijs, is deze transformatie nog niet voldoende doorgedrongen in een effectieve opleidingsdeelname. Daarom stellen we voor om het Vlaams Opleidingsverlof (VOV) te stimuleren voor economisch kwetsbare werknemers om in een technologische en digitale voortdurende veranderende arbeidsmarkt snel te kunnen schakelen.
- Voor werkzoekenden is het opnieuw invoeren van de stimulanspremie⁴² belangrijk. Het belang van versterking van competenties, professionele en technische vaardigheden en daarom opleiding en levenslang leren is cruciaal in deze tijden.

- De opleidingen aangeboden door VDAB en partners moeten kunnen aangepast worden aan de huidige situatie. Vele opleidingen zijn intensief en weinig flexibel, waardoor er weinig opties zijn voor tijdelijk werklozen. Het is aangewezen de online opties te verbeteren en toegankelijker te maken zodat deze makkelijk te combineren zijn met korte werkopdrachten. Inzetten op niet-schoolse omscholing en opleidingen op de werkvloer is een belangrijke piste.
- Loopbaanbegeleiding, net zoals de deelname aan opleiding is voor kortgeschoolden nog niet ingeburgerd. De kans op een succesvolle tewerkstelling verhoogt wanneer ook kortgeschoolden eigenaar kunnen zijn van hun eigen loopbaan en niet enkel georiënteerd worden op basis van de mismatch tussen vraag en aanbod.

4. Aangepast, duurzaam en kwaliteitsvol werken

Aangepaste, duurzame en kwaliteitsvolle jobs zijn belangrijk om iedereen een plaats te kunnen geven op de arbeidsmarkt. Zowel in profit, social profit en non-profit moeten hiervoor de nodige hefboomen voorzien worden.

Werkgevers dragen uiteraard een belangrijke verantwoordelijkheid om iedereen mee te nemen in een succesvolle relance. Aangepaste, duurzame en kwaliteitsvolle tewerkstelling op hun werkvloer draagt bij tot het succes van hun onderneming.

Ook sociale economie is een belangrijke sector om specifieke groepen aangepast, duurzaam en kwaliteitsvol werk aan te bieden. Waar mogelijk biedt deze een overstap naar een gepaste tewerkstelling op de reguliere arbeidsmarkt.

Daarom bevelen we het volgende aan:

- De Vlaamse overheid sensibiliseert werkgevers uit het NEC om nieuwe werknemers lange termijnperspectieven aan te bieden. Precaire contracten bieden niet voldoende zekerheid.
- Een inclusief personeelsbeleid maakt van een aanwerving een succes. Hierbij wordt gestreefd naar een omkadering die werknemers ondersteunt en laat groeien in hun sterkte. Hierbij gaat aandacht voor het psychisch welzijn, gezondheid en werkbaarheid, en extra aandacht naar personeelsbeleid en leidinggeven op afstand. Sommige werknemers zullen door hun verhoogde fysieke kwetsbaarheid langere periodes in telewerk blijven.
- De realisatie van het decreet individueel maatwerk moet maximale kansen creëren in het NEC.
- De Vlaamse overheid ondersteunt werkgevers om mensen met een handicap of langdurige ziekte aan te werven en in dienst te houden. De ondersteuning richt zich op begeleiding, omkadering en aanpassing van de arbeidsorganisatie. Het recht op redelijke aanpassingen op de werkvloer wordt breder bekend gemaakt, bijvoorbeeld door het toe te voegen aan de aanwervingsdocumenten, die een nieuwe werknemer ontvangt. Het toegenomen thuiswerk vraagt meer aandacht voor ergonomie en het juiste werkmateriaal.
- De sociale economie, lokale diensteneconomie en de maatwerksector zijn belangrijke sectoren om personen met een arbeidshandicap of met een grote afstand tot de arbeidsmarkt evenveel kansen geven tot het ontwikkelen of versterken van competenties. We stellen dan ook een groeipad voor de sociale economie voor van 1000 extra jobs per jaar. Velen van deze bedrijven hebben in de afgelopen weken laten zien hoe snel ze konden inspelen op de noden die er waren zoals bij het maken van mondkmaskers.

- Andere bedrijven moesten echter maatregelen treffen van tijdelijke werkloosheid met nefaste gevolgen voor kwetsbare mensen. Met de sociale economie wordt bekeken hoe tijdelijke werkloosheid maximaal kan voorkomen worden.
- Binnen de sociale economie is er nood aan een realistisch doorstromingskader dat rekening houdt met competenties en de verwachtingen van de werknemer, met de sociale economiebedrijven en de situatie op de arbeidsmarkt.
- Omkaderingspersoneel in de sociale economie bedrijven worden opgeleid en begeleid om het begrip 'redelijke aanpassingen op het werk' te realiseren. Wanneer doelgroepwerknemers van maatwerkbedrijven hun recht op deze aanpassingen op de werkvloer kunnen benutten komt dit hun tewerkstelling en productiviteit ten goede.
- De Vlaamse en lokale overheid kan ook zelf optreden als werkgever voor mensen die ver van de arbeidsmarkt staan, door onder meer outsourcing terug te dringen. De overheid geeft daarbij het voorbeeld geven door een sociale clausule bij overheidsopdrachten in te voeren.
- Werkgeversgroeperingen en terbeschikkingstelling winnen aan populariteit. Ze kunnen een oplossing bieden om mensen een meer duurzame tewerkstelling te bieden. Wanneer daarbij extra aandacht gegeven wordt aan de context van maatschappelijk kwetsbare profielen, dan zitten ook daar heel veel mogelijkheden.

5. Een duurzaam arbeidsmarktbeleid voor iedereen.

Als men iedereen aan boord wil krijgen en houden, zal men bij de beleidsvorming bijzondere aandacht moeten hebben voor de groepen die kwetsbaar zijn op de arbeidsmarkt. Zo vermijdt men achteraf het beleid te moeten bijsturen of remediërend te moeten optreden.

De Covid19 heeft een aantal pijnpunten op onze arbeidsmarkt extra zichtbaar gemaakt. Daarnaast geraken een aantal evoluties, zoals thuiswerk, digitalisering en automatisering, online opleidingen in een stroomversnelling.

We vragen daarom aan de Vlaamse regering om

- Bij relancemaatregelen en het daarbij ontwikkelen van transitie in te zetten op groepen die kwetsbaar zijn gebleken tijdens de coronacrisis.
- Bij nieuwe arbeidsmarktmaatregelen een uitgebreide impactanalyse voor deze groepen te doen zoals een armoedetoets.
- Onderzoek te faciliteren om de effecten digitalisering, automatisering en thuiswerk op de sociaal-economische situatie van maatschappelijke kwetsbare groepen op te volgen.
- Te investeren in proefprojecten en regelluwe zone om na te gaan welke werkzame elementen kunnen meegenomen worden in het beleid.

Interessante projecten

Metal en Wood, projectwerking NEET-jongeren

<https://www.youtube.com/watch?v=LD8hnA1KxJ8>

Ouders in Actie, werking met werkarme gezinnen

<https://www.youtube.com/watch?v=pzXsih1r1fE>

<https://www.samenlevingsopbouwvl.be/nl/projectdetail/p/1051/ouders-in-actie-roeselare?categoryid=2>

Jobatelier

<https://www.samenlevingsopbouw.be/nieuws/246-draaiboek-jobatelier-2015>

Actief competenties toetsen (ACT)

<https://www.samenlevingsopbouw.be/arbeid/hoe-doen-we-dat-arbeid>

<https://www.actiefcompetentiestoetsen.be/>

Armoedesensitief personeelsbeleid

<https://netwerktegenarmoede.be/nl/wat-kan-je-doen/bedrijf/opleiding-over-leven-in-armoede>

Voor verdere informatie

Welzijnszorg, Samenlevingsopbouw, Vrouwenraad, Unia, Vluchtelingenwerk, Netwerk tegen Armoede. Contactpersonen: Annabel Cardoen (Welzijnszorg, annabel.cardoen@welzijnszorg.be), Kristel De Vos (Samenlevingsopbouw, kristel.de.vos@samenvlevingsopbouw.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 22 juni 2020.

12. Wonen

12.1. Een verlenging van huurcontracten op de private huurmarkt

Problematiek

Vandaag ligt de private huurmarkt volledig stil. Bezichtigingen zijn niet toegestaan en het federaal crisiscentrum raadt aan om enkel essentiële verhuizen te laten doorgaan. Dat is begrijpelijk vanuit gezondheidsoogpunt, maar brengt huurders en verhuurders in de problemen om hun huurcontracten na te leven.

Heel wat huurders hun contract loopt nu toevallig af. Bij gebrek aan alternatief, blijven heel wat huurders noodgedwongen in de woonst blijven waar ze in lockdown zitten. Die huurders kunnen een verlenging wegens buitengewone omstandigheden voorstellen aan hun verhuurder. Zo kan hij aan dezelfde voorwaarden langer in de woning of het appartement te blijven. De Vlaamse regering versoepelde dit systeem om aan de problematiek tegemoet te komen. Zo moet dit niet langer aangetekend gebeuren mag dit ook nog tijdens de laatste maand voor het contract eindigt. Bij heel wat huurders is dit systeem echter totaal onbekend.

Essentieel is echter dat huurder en verhuurder samen een akkoord bekomen. Maar niet alle verhuurders zijn happig op zo'n verlenging. Zeker niet wanneer er al een contract met een nieuwe huurder werd afgesloten. Verhuurders willen, nogal logisch, graag de relatie met hun nieuwe huurder zo optimaal mogelijk houden. Een zittende huurder die een verlenging wil, strooit dan roet in het eten.

Wil de verhuurder dus niet ingaan op de verlenging wegens buitengewone omstandigheden, dan zit de huurder met de gebakken peren en begaat hij een contractuele fout door te blijven zitten.

Nochtans is het wat het is. Als de huurder in deze tijden niet weg kan, dan is dat gewoon zo.

Dit zorgt voor heel wat stress en rechtsonzekerheid bij huurders (en verhuurders). Bovendien dreigen huurders de dupe te worden wanneer vrederechters later de verhuurder in het gelijk stellen omdat de huurders deze onvermijdbare contractuele fout begingen.

Voorgestelde maatregel

Nochtans is het perfect mogelijk dat de Vlaamse regering zelf met een oplossing komt die de nodige rechtszekerheid biedt. Dat is nodig want de juridische realiteit is niet meer geënt op de situatie op het terrein.

De meest omvattende oplossing is dat alle aflopende huurcontracten verlengd worden met drie maanden. Huurders die toch een alternatief hebben, kunnen dan met een eenvoudig schrijven aan de verhuurder laten weten dat ze de verlenging niet aanvaarden. Zo wordt eventuele dubbele huur voorkomen. Deze maatregel van een wettelijke verlenging moet dus genomen worden ter bescherming van de huurder/bewoner. Ook in Brussel werd een dergelijke maatregel genomen.

Een minder sluitende, maar niet onnuttige maatregel zou kunnen zijn om de verlenging wegens buitengewone omstandigheden in deze coronaperiode te organiseren als een recht voor de huurder. Een huurder hoeft dan geen akkoord van de verhuurder te bekomen. Blijft hij echter noodgedwongen zitten, dan doet hij dat wel via de regels.

Deze maatregelen komen geheel of gedeeltelijk tegemoet aan het recht op wonen van de huurders en aan de rechtszekerheid voor huurders én verhuurders.

Beleidsinitiatief:

1e meest omvattende oplossing: wettelijke verlenging van 3 maanden

2e oplossing: Verlenging wegens buitengewone omstandigheden als recht voor de huurder

Minimaal: Ruimere kenbaarheid systeem buitengewone verlenging

Relevante actoren

Vlaamse overheid

Bevoegdheid

Minister Matthias Diependaele (Wonen)

Voor verdere informatie

Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Caritas Vlaanderen, Vlaams Huurdersplatform, Platform Kinderen op de vlucht. Contactpersoon: Joost De Potter (Vluchtelingenwerk Vlaanderen).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 4 mei 2020.

12.2. Verleng het moratorium op uithuiszettingen tot zes maanden na het einde van de beperkende maatregelen

Problematiek

De Vlaamse Regering besloot reeds eerder om een moratorium op uithuiszetting te regelen in deze periode. Deze loopt voorlopig tot 17 juli, zijnde het einde van de beperkende maatregelen.

We weten nu reeds dat de betaalbaarheid op de huurmarkt immens onder druk staat. Door (al dan niet gedeeltelijk) inkomensverlies worden gedurende deze periode huurachterstallen opgebouwd, zeker wanneer er geen huurtoelage wordt voorzien vanuit de overheid. Het zal enige tijd kosten om opgebouwde huurachterstal opnieuw aan te zuiveren.

Het fonds ter bestrijding van uithuiszettingen komt pas tussen bij akkoord van huurder, verhuurder en OCMW. Dit betekent dat een omvattend deel van de huurders met een betaalbaarheidsprobleem hier geen gebruik van zal kunnen maken omdat hun verhuurders hier niet op willen intekenen.

Voorgestelde maatregel

Wetende dat veel huurders al aan hun maximum zitten qua huurkost, is er weinig tot geen marge om er straks afbetalingen bij te nemen. Het moratorium dient dus langer aangehouden te worden dan de beperkende maatregelen. De UN-ambassadeur voor het recht op wonen spreekt zelfs over een periode van zes maanden tot na de crisissituatie.

Zonder een verlengd moratorium zal er zonder twijfel een verhoogd aantal dak- en thuislozen opgetekend worden in de zomerperiode. Extra problematisch is dat uit onderzoek van SAM blijkt dat de opvangcapaciteit in Vlaanderen in de zomer al onder druk staat en dat een verhoogde toestroom dus niet opgevangen kan worden.

Net zoals we de beschermende maatregelen gefaseerd afbouwen om de druk op de ziekenhuizen onder controle te houden, zal het noodzakelijk zijn om het moratorium op de uithuiszettingen gefaseerd af te bouwen zodat de druk op de opvangcapaciteit voor dak- en thuislozen kan worden gehouden.

In zo'n gefaseerde afbouw verloopt de uitvoering van de vonnissen best chronologisch (oudste vonnissen eerst).

Relevante actoren

Vlaamse overheid

Bevoegdheid

Minister Matthias Diependaele (Wonen)

Voor verdere informatie

Vlaams Huurdersplatform, Platform Kinderen op de vlucht, Vluchtelingenwerk Vlaanderen, SAM vzw.

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 4 mei 2020.

12.3. Een “coronahuurtoelage”

Problematiek

De coronacrisis zorgt voor woelige tijden op de huurmarkt. Al vóór deze crisis gaf de helft van de huurders op de private huurmarkt aan te kampen te hebben met betaalbaarheidsproblemen. Nu de coronacrisis volop woedt, wordt dit probleem nog verscherpt. Huurdersbonden en de Verenigde Eigenaars vragen een gezamenlijke oplossing: een tijdelijke coronahuurtoelage.

De cijfers zijn ondertussen genoegzaam bekend. Eén derde van de private huurders houdt na het betalen van de huur te weinig over om menswaardig te leven. De helft van de private huurders betaalt meer dan één derde van zijn inkomen aan huur. Nu de inkomsten van heel wat mensen nog meer onder druk staan, is huurachterstal het onvermijdelijke gevolg, zelfs bij huurders die tot nu toe altijd op tijd de huur konden betalen. De kwetsbare positie van huurders raakt op die manier dus ook de verhuurders.

Vanaf juni kan het ‘fonds ter preventie tot uithuiszettingen’ aangesproken worden. Dat fonds ‘beheert’ huurachterstal, maar grijpt niet in op de betaalbaarheid. De minister van Wonen rekent op solidariteit van verhuurders, maar dit zal altijd onvoldoende zijn. Ook de overheid moet haar verantwoordelijkheid nemen.

Voorgestelde maatregel

De huurdersbonden en de Verenigde Eigenaars vragen een maandelijkse huurtoeslag voor huurders die aan de inkomens- en bezitsvoorwaarde voldoen voor sociale huur maar ondertussen op de private huurmarkt huren. Het gaat over zowat 240.000 huishoudens. We vragen dat huurders die aan de voorwaarden voldoen een bedrag krijgen gelijk aan dat van de huurpremie voor zolang de beschermende crisismaatregelen duren. Iedereen die nu reeds is ingeschreven bij een sociale huisvestingsmaatschappij zou het bedrag automatisch moeten ontvangen, aangezien zij al zeker aan de voorwaarden voldoen. Andere huurders die tevens tot de doelgroep behoren, maar niet ingeschreven zijn voor een sociale huurwoning kunnen zelf een aanvraag indienen, eventueel met ondersteuning van een woonwinkel of het OCMW.

Deze toelage is uiterst sociaal en doelgericht, omdat het bij die huurders terecht komt die het moeilijk hebben op de private huurmarkt en die nu al met een betaalbaarheidsprobleem kampen. Op korte termijn kan deze maatregel echt het verschil maken. De huurdersbonden en de Verenigde Eigenaars rekenen erop dat de overheid de private huurmarkt niet in de steek laat.

Relevante actoren

Vlaamse overheid

Bevoegdheid

Minister Matthias Diependaele (Wonen)

Voor verdere informatie

Vluchtelingenwerk Vlaanderen, Platform Kinderen op de vlucht.

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 4 mei 2020.

12.4. Verlenging melding 'tijdelijk wonen'

Problematiek

In september 2016 creëerde de Vlaamse overheid de stedenbouwkundige melding 'tijdelijk wonen' die huiseigenaars toelaat een deel van hun woning in te zetten als huisvesting voor asielzoekers, erkende vluchtelingen, en burgers wiens woning onbewoonbaar is geworden door onvoorziene omstandigheden. ORBIT vzw begeleidt eigenaars in het kader van het project 'Woning Gezocht, Buren Gevonden' met het indienen van deze melding bij hun gemeente en koppelt hen aan LOI's en lokale burgerinitiatieven om samen met hen een geschikte kandidaat-inwoner te vinden. Heel wat melders kozen er voor om deze ondergeschikte wooneenheid te verhuren, rekening houdend met alle woonkwaliteitsvoorschriften en de huurwetgeving.

De melding is echter beperkt in tijd en is op dit moment niét verlengbaar of vernieuwbaar:

Artikel 5/1 van het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de meldingsplichtige handelingen ter uitvoering van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening stelt het volgende:

1. Voor het opsplitsen van een woning of voor het wijzigen in een gebouw van het aantal woonegelegenheden die hoofdzakelijk bestemd zijn voor de huisvesting van een gezin of een alleenstaande, ongeacht of het gaat om een eengezinswoning, een etagewoning, een flatgebouw, een studio of een al dan niet gemeubileerde kamer, wordt de vergunningsplicht vervangen door een verplichte melding als aan al de volgende voorwaarden voldaan is:

1° in een bestaande woning wordt één ondergeschikte wooneenheid gecreëerd;

2° de ondergeschikte wooneenheid vormt één fysiek geheel met de hoofdwooneenheid;

3° de ondergeschikte wooneenheid, daaronder niet begrepen de met de hoofdwooneenheid gedeelde ruimten, maakt maximaal één derde uit van het bouwvolume van de volledige woning;

4° de creatie van de ondergeschikte wooneenheid gebeurt met het oog op het huisvesten van:

a) hetzij asielzoekers en vluchtelingen die op grond van artikel 6, § 1, vierde lid, en artikel 8, § 1, van de wet betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen van 12 januari 2007 de opvang van Fedasil moeten verlaten;

b) hetzij burgers wiens woning onbewoonbaar is geworden door onvoorziene omstandigheden;

5° de huisvesting is tijdelijk voor een totale duur van **maximaal drie jaar** per goed;

6° de eigendom, of ten minste de blote eigendom, op de hoofd- en de ondergeschikte wooneenheid berust bij dezelfde titularis of titularissen.

§ 2. Het beëindigen van het opsplitsen van een woning of het wijzigen in een gebouw van het aantal woonegelegenheden, bedoeld in paragraaf 1, is eveneens meldingsplichtig.

Als gevolg krijgen sommige 'melders' nu iets meer dan drie jaar sinds de creatie van deze melding de boodschap van hun lokale besturen dat hun woning niet (lees: nooit) meer gebruikt kan worden voor de opvang. De vraag om de melding alsnog te verlengen of opnieuw in te dienen werd negatief onthaald. Hun huidige inwoners bewonen dus van de ene dag op de andere in principe irregulier de woning.

Het Departement Omgeving argumenteert dat drie jaar voldoende tijd is om de woning met een vergunning op te splitsen. In heel wat steden en gemeenten waar melders wonen is er echter een

lokaal verbod op het opsplitsen van woningen en kan de melding dus nooit evolueren tot een vergunning.

Voorgestelde maatregel

We vragen de mogelijkheid om de meldingen die in 2020 aflopen met 1 jaar te verlengen, zodat de huidige irreguliere woonsituatie van enkele melders opgelost wordt. Zo niet staan zij onder druk om hun inwoners uit huis te zetten, terwijl de Vlaamse huurmarkt nog niet actief is en ook bij de reactivatie niet onmiddellijk zal herstellen.

We vragen in tweede fase dat de Vlaamse overheid een analyse maakt van de huidige melding 'tijdelijk wonen' regeling en openstaat om deze vorm van efficiënt woonruimtegebruik in de toekomst te laten evolueren naar een onbeperkt hernieuwbaar of verlengbaar instrument en dit ook uit te breiden naar andere doelgroepen. Om het 'tijdelijke' aspect te bewaren kan men in plaats daarvan een maximale bewoning van 3 jaar per gezinseenheid vragen. Men kan ook bijkomende voorwaarden inbouwen om de woonkwaliteit sterker te bewaken. Zo behouden we een kwalitatief woonpotentieel én bieden we deze kwetsbare doelgroepen nog steeds voldoende tijd om zich te stabiliseren en door te stromen naar een langdurigere woonoplossing. We wijzen er eveneens op dat deze vorm van samenhuizen het woonaanbod voor grote gezinnen niet verkleint. De meeste melders zijn ouderen wiens kinderen het huis uit zijn en die op deze manier de Vlaamse woonruimte efficiënter inzetten. Voor het indienen van een melding zijn ook geen structurele aanpassingen nodig aan de woning. Wanneer het pand weer op de markt komt, zal de woonruimte dus ongewijzigd zijn.

De nood aan tijdelijke opvang voor kwetsbare doelgroepen is hoger dan ooit. Fedasil promoot het vroegtijdig verlaten van de asielopvang dmv maaltijdcheques om meer ruimte te creëren voor social distancing. De Vlaamse wooncrisis blijft aanhouden en dreigt naar een ongezien hoogtepunt te reiken door de trage heropstart van de huurmarkt bij het versoepelen van de coronamaatregelen. Daarbuiten past de melding tijdelijk wonen in de Vlaamse strategie van kwalitatieve verdichtingen van het bestaand ruimtebeslag zoals vastgelegd in het regeerakkoord.

De huidige meldingen tijdelijk wonen nu laten uitdoven is des te meer een pijnlijk permanent en vooral nodeloos verlies van woonpotentieel voor kwetsbare doelgroepen.

Relevante actoren

Vlaamse overheid en lokale besturen

Bevoegdheid

Minister Matthias Diependaele (Wonen)

Voor verdere informatie

Vluchtelingenwerk Vlaanderen, ORBIT vzw, Vlaams Huurdersplatform.

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 4 mei 2020.

12.5. Inkomen: Maatregelen binnen de Vlaamse Huurpremie

Problematiek

We verwijzen hier naar de fiche *Drie maatregelen om de inkomenssituatie te verbeteren*. In het kader van inkomensverlies van kwetsbare groepen ten gevolge van de COVID-19-impact, bijvoorbeeld omwille van een tijdelijke werkloosheid of het wegvallen van premies of een vrijwilligersvergoeding en in het kader van een stijgende kost voor het normale levensonderhoud ten gevolge van de COVID-19-impact, door bijvoorbeeld het wegvallen van sociale restaurants, het tijdelijk verdwijnen van promoties, een meerkost in nutsvoorzieningen door thuis te zijn, etc. zijn er meer en meer mensen die financieel in de problemen komen.

Die signalen zien we het duidelijkst in het aantal aanvragen bij OCMW's, waar nieuwe cliënten aangemeld worden en gekende cliënten bijkomende steun vragen, en in een stijging in aanmeldingen bij de lokale Voedselbanken. We baseren ons daarvoor op ervaringen van onze organisaties op het terrein, op academisch onderzoek en inzichten van onder meer Wim Van Lancker, Koen Hermans, Bea Cantillon, Marjolijn Dewilde, Karen Hermans en Sarah Marchal.

Voorgestelde maatregel

Voor al wie op de private markt huurt is de huurprijs van hun woning de grootste maandelijkse kost. Zeker voor wie recht heeft op een sociale woning is de huurprijs op de private markt een (te) grote last. Om alleenstaanden en gezinnen met een laag inkomen tijdens de COVID-19-maatregelen extra te ondersteunen, beslist de Vlaamse Regering:

- de Vlaamse Huurpremie vanaf 1/04/2020 gedurende 6 maanden toe te kennen aan iedereen die vandaag op de wachtlijst voor een sociale woning staat;
- de termijn voor de goedkeuring van aanvragen voor de Huurpremie te verkorten tot 1 maand en daartoe de nodige ondersteuning van de Cel Huurpremie voor te voorzien;
- de Huurpremie voor deze aanvragen retroactief uit te betalen vanaf 1/04/2020;
- de Huurpremie voor deze aanvragen in één betaling uit te betalen aan de rechthebbende;
- de Huurpremie belastingvrij te houden en expliciet te laten opnemen in de regelgeving m.b.t. Maatschappelijke Integratie, als niet te verrekenen bij berekening van het leefloon.

Relevante actoren

Vlaamse Regering, sociale huisvestingsmaatschappijen, Agentschap Wonen Vlaanderen (Cel Huurpremie).

Bevoegdheid

Minister Matthias Diependaele (Wonen)

Voor verdere informatie

Contactpersoon: Thijs Smeyers (Caritas, thijs.smeyers@caritas.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 18 mei 2020.

12.6. Lokale woonoplossingen voor dringende huisvestingsproblemen

Problematiek

Wie vandaag dak- en thuisloos is, denk aan langdurig daklozen, sofa-slapers, mensen in irregulier verblijf, ... wordt door de corona-maatregelen hard getroffen. De angst voor COVID-19 en het gebrek aan beschermende maatregelen maakt hun situatie eens zo kwetsbaar. De gezondheidsrisico's voor zichzelf en anderen zijn groot. Daarenboven maken we ons zorgen om een groep die vandaag nog een woning heeft, maar op het punt staat deze te verliezen. De huidige woningmarkt heeft hierop geen degelijk en betaalbaar antwoord. Er is daarom nood aan bijkomende lokale, duurzame en individuele woonoplossingen. Om bij een nieuwe besmettingsgolf oplossingen te kunnen bieden, zijn ook tijdelijke maar dringende woonoplossingen op lokaal niveau noodzakelijk.

Voorgestelde maatregel

Er is op korte termijn, naast de reeds voorgestelde noodmaatregelen, nood aan extra aandacht voor mensen in dak- en thuisloosheid. Lokale besturen hebben daarbij nood aan ondersteuning in het voorzien van lokale woonoplossingen. Daarom moet:

1. De Vlaamse Regering sterker inzetten op woongerichte oplossingen voor personen in dak- en thuisloosheid.
2. Het Departement Welzijn & Samenleving binnen de bovenlokale netwerken het bestaande aanbod noodwoningen in kaart brengen zodat deze op bovenlokaal niveau ingezet kunnen worden.
3. De Vlaamse Regering de lokale besturen specifiek ondersteunen om snel meer noodwoningen in lokale context uit te bouwen.
4. Het Departement Welzijn & Samenleving en het Agentschap Wonen lokale besturen sensibiliseren en ondersteunen om lokale woonoplossingen te zoeken, bij aanvragen van nieuwe personen in dakloosheid. Doorsturen naar noodopvang kan pas een laatste oplossing zijn.
5. De Vlaamse Regering in de regelgeving de mogelijkheid (regelluwte of aanpassing) voorzien om met het Woonbox-systeem snel, betaalbare en kwaliteitsvolle woningen te bouwen. Dit systeem laat toe om leegstaande terreinen of gebouwen, tijdelijk of permanent te herbestemmen naar woningen. De woningen zijn modulair, energiezuinig, duurzaam (herbruikbaar) en voldoen aan alle normen.

Relevante actoren

Samenlevingsopbouw, VVSG, lokale besturen, ...

Bevoegdheid

- Minister Matthias Diependaele (Wonen)
- Minister Zuhail Demir (Ruimtelijke ordening)
- Minister Bart Somers (Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen)

Voor verdere informatie

Samenlevingsopbouw, Martin Vandereyt Groep, Caritas Vlaanderen. Contactpersoon: Stijn Beeckman (Samenlevingsopbouw, Stijn.beeckman@samenlevingsopbouw.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 18 mei 2020.

12.7. Uitbreiding aanbod SVK-woningen

Problematiek

De Vlaamse nota “Beëindiging coronamaatregelen - invloed op private en sociale huurmarkt” verwijst expliciet naar SVK’s die dankzij het puntensysteem een oplossing kunnen bieden voor uit huis gezette gezinnen. Dat kan echter niet zonder een uitbreiding van het aanbod SVK-woningen.

Uithuiszettingen in huurzaken blijven in het kader van de corona maatregelen opgeschort tot en met 17 juli 2020. Er wordt bovendien bekeken of een verlenging van deze maatregel in functie van de evolutie van de gezondheids crisis is aangewezen, dan wel dat deze maatregel gefaseerd zal losgelaten worden. Allicht zal er na 17 juli een piek aan uithuiszettingen voorkomen.

In het beste geval (bij gefaseerde aanpak) zullen de uithuiszettingen gespreid zijn in de tijd.

Door een gerichte aanpak en de verwachte spreiding van uithuiszettingen is er enkele maanden tijd om het SVK patrimonium uit te breiden. Dat is nodig, want de druk op de huurmarkt stijgt omwille van:

- Verhuuractiviteiten en renovatieprojecten stonden de laatste maanden op een lager pitje.
- Verschillende huurdersgroepen zijn tegelijk op zoek naar een nieuwe woonst:
  - Huurders wiens opzeg verlengd werd door verhuurder.
  - Huurders die noodgedwongen hun woning bleven bezetten bij gebrek aan alternatief.
  - Huurders die door betalingsproblemen vrijwillig of noodgedwongen een andere woning zoeken.
- De koopmarkt is terug in bedrijf. Nieuwe eigenaars zullen mogelijk huurders opzeggen om de woning te renoveren of zelf te betrekken.

De toegenomen verhuisdruk valt samen met:

- Een kleiner aanbod toewijzingen in SVK patrimonium door minder en tragere toewijzingen, de vertraging in de uitvoering van herstellings- en renovatiewerken tussen verhuringen en een lager aantal prospecties en inhuurnames tijdens de coronacrisis.
- toename van het aantal dak- en thuislozen zoals onder meer blijkt uit de registratiegegevens van de Limburgse OCMW’s en cijfers van Limburgs Steunpunt Lokaal Sociaal Beleid.

Voorgestelde maatregel

Toekenning impuls subsidie

De Vlaamse overheid realiseert een uitbreiding van het aanbod aan betaalbare en kwaliteitsvolle woningen in Vlaanderen door de Sociaal Verhuurkantoren te ondersteunen om een snellere aangroei van patrimonium te realiseren, en zo het aanbod aan sociaal verhuurbare woningen structureel te doen stijgen. Elke nieuwe SVK-woning resulteert op korte termijn in een toewijzing.

In 2020 kunnen met een extra impuls subsidie van 650.000 Euro 10 prospectiemedewerkers gedurende één jaar worden ingezet (2 per provincie). Met eenzelfde subsidie in 2021 kan het aanbod SVK woningen op hetzelfde tempo verder groeien.

Vanaf 2022 kunnen de SVK's het nieuwe patrimonium dankzij groeisubsidies blijven beheren zonder impulsbetoelaging. De prospectiemedewerkers kunnen dan verder ingezet worden om het SVK-aanbod te vergroten. Het rendement van deze impuls subsidie rijkt daarmee een stuk verder dan 2021.

Aanbeveling voor lokale besturen

Aangezien de SVK's afhankelijk zijn van lokale beleidsintenties zullen ze focussen op de gemeenten en steden waar het lokaal overleg en de lokale beleidsplannen de intentie bevat om verder te groeien. De SVK's vragen daarom aan de Vlaamse overheid om de lokale besturen aan te bevelen om in te zetten op het verstevigen van het aanbod van sociale huurwoningen.

Relevante actoren

Vlaamse overheid en lokale besturen

Bevoegdheid

Minister Matthias Diependaele (Wonen)

Voor verdere informatie

Huurpunt vzw en SAM vzw. Contactpersoon: Huurpunt vzw.

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 8 juni 2020.

12.8. Het beleidsdomein ‘wonen’ in het kader van de relance. Nota van het stakeholdersoverleg Taskforce Kwetsbare gezinnen

Situering

De coronacrisis heeft een grote impact gehad op de Vlaamse woonmarkt, die op vele vlakken al onder druk stond. Bestaande ongelijkheden werden verder uitvergroot, en kwetsbare gezinnen die het al heel moeilijk hadden op de private woonmarkt hebben het zwaar te verduren gehad. In een situatie waarin iedereen ‘in zijn kot’ moest blijven hoeft het weinig betoog dat dit voor kwetsbare gezinnen in een te kleine woning zonder tuin, een studio of appartement met schimmel op de muren, verre van evident was. Het inkomensverlies als gevolg van o.a. tijdelijke werkloosheid, het wegvallen van interimwerk, het wegvallen van premies en andere inkomensondersteunende maatregelen (gratis maaltijden, vrijwilligersvergoedingen...) zette de reeds bestaande betaalbaarheidsproblematiek bovendien nog verder op scherp. Het valt te verwachten dat deze effecten nog geruime tijd zullen spelen in de nasleep van de coronacrisis. We staan mogelijk ook aan de drempel van een economische crisis, die gepaard zal gaan met faillissementen, ontslagen en financiële onzekerheid. Een mogelijk nieuwe besmettingsgolf en lockdown kan tot heel wat menselijke drama's leiden. We verwachten van de Vlaamse regering dan ook voldoende oog voor curatieve én preventieve maatregelen op korte termijn, in combinatie met maatregelen die effect hebben op middellange en lange termijn in het kader van de relance.

Uit een studie van COVIVAT⁴³ blijkt dat tijdens de lockdown – voor gezinnen die moeten rondkomen met een sociaal minimum - de huisvestingssituatie een sterk determinerende factor was om menswaardig te kunnen leven. Zeker eenoudergezinnen en alleenstaanden, die huren op de private huurmarkt, blijken uiterst kwetsbare doelgroepen te zijn. Het armoederisico op de private huurmarkt is natuurlijk niet nieuw. Er is op dit segment al jarenlang een sterke oververtegenwoordiging van mensen in een maatschappelijk kwetsbare positie. Daar staat tegenover dat de sociale huurmarkt, wegens inkomensafhankelijke huurprijzen, altijd al een sterke dam tegen armoede heeft gevormd. We volgen dan ook volledig de aanbeveling van COVIVAT om in het kader van de relance volop in te zetten op **betaalbare huisvesting**, zeker omdat we weten dat de heropleving van de arbeidsmarkt tijd zal vergen.

Naast maatregelen die heel specifiek op de gevolgen van de coronacrisis zijn gericht, is er meer dan ooit nood aan structurele maatregelen op de woonmarkt. De relance na Covid19 kan hiervoor kansen bieden. We zien drie belangrijke sleutels:

1. **Een pakket aan ondersteunende maatregelen op de private huurmarkt.**
2. Het **gevoelig uitbreiden van het aanbod sociale woningen (SHM's en SVK's).**
3. Er moet ingezet worden op de **preventie van dak- en thuisloosheid, in combinatie met woongerichte oplossingen.**

Investeren in goed (sociaal) wonen heeft bovendien tal van voordelen. We denken hierbij aan de economische multiplicatoreffecten (niet onbelangrijk in het kader van de relance), de winst die geboekt wordt door besparingen op andere beleidsdomeinen, zoals gezondheidszorg, én aan de mogelijkheid om dergelijke investeringen te koppelen aan een betere stedenbouw en ruimtelijke ordening met voldoende aandacht voor openbaar groen en kwaliteitsvolle publieke ruimte. Dit brengt op zijn beurt ecologische winsten⁴⁴ met zich mee, zeker in combinatie met investeringen in de energiezuinigheid van het Vlaams woonpatrimonium. Bovendien staan de rentes heel laag, waardoor

het bouwen van (sociale) woningen momenteel relatief goedkoop is. Tenslotte wordt de toegang tot de sociale huisvesting op een objectieve manier geregeld, waardoor meer sociale woningen ook minder discriminatie op de woonmarkt zou betekenen. We zijn in ieder geval blij met de impulssubsidie die onlangs werd toegekend aan de SVK's, en hopen dat de Vlaamse Regering hetzelfde pad blijft bewandelen en verder blijft investeren in sociale huisvesting.

We willen hier tenslotte ook nog het grote potentieel van alternatieve woonvormen aanstippen. Het traditionele woonmodel in Vlaanderen botst op zijn grenzen, zowel op ruimtelijk als op sociaal vlak, en heeft daarom nood aan transitie. Verwacht wordt dat toekomstige demografische evoluties (zoals gezinsverdunding, vergrijzing en migratie), in combinatie met groeiende eisen op het vlak van duurzaamheid aan deze transitie zullen bijdragen. Met trends op de woningmarkt op het vlak van co-housing, coöperatief wonen... is het maatschappelijk draagvlak hiervoor al gestaag aan het groeien. Vele nieuwe wooninitiatieven zijn echter moeilijk toegankelijk voor kwetsbare doelgroepen, en dit terwijl collectief wonen voor hen juist veel voordelen kan bieden. De sociale huisvesting heeft ook hierin een belangrijke rol te spelen.⁴⁵

In wat volgt formuleren we enkele concrete aanbevelingen voor de Vlaamse Regering, die zowel betrekking hebben op de onmiddellijke gevolgen van de coronacrisis, als op meer structurele maatregelen. We hebben hiermee een duurzame relance voor ogen, die op lange termijn de Vlaamse woonmarkt voldoende veerkracht moet geven om toekomstige crisissen het hoofd te bieden en die voor elk gezin in Vlaanderen het recht op wonen kan waarborgen.

1. Private Huurmarkt

Er moet nog meer aandacht worden besteed aan de preciaire (woon)omstandigheden van kwetsbare gezinnen, die zich vooral op de onderste laag van de private huurmarkt bevinden. De mogelijkheid van uitstel van het hypothecair krediet voor eigenaar-bewoners is lovenswaardig, zeker ook omdat er evengoed kwetsbare eigenaar-bewoners bestaan, nl. noodkopers- en eigenaars. We kunnen er echter niet omheen dat een evenwaardige ondersteuning voor private huurders ontbreekt. De vroegere activering van het fonds ter bestrijding van uithuiszettingen en de mogelijkheid tot bemiddeling door de Vlaamse Ombudsman zijn positief, maar blijven maatregelen die op vrijwilligheid en de goodwill van verhuurders gebaseerd zijn, en die vooral inzetten op het beheer van huurachterstand, i.p.v. rechtstreeks in te grijpen op de betaalbaarheidsproblematiek. Daarnaast werd er aan de verhuurders een oproep gedaan tot solidariteit. Echter, uit de Grote Coronastudie⁴⁶ van de UA blijkt dat slechts 2% van de verhuurders hieraan gehoor gaf. Meer structurele maatregelen op de private huurmarkt dringen zich op, een standpunt dat overigens ook door eigenaar-verhuurders wordt gedeeld, die graag zekerheid hebben van vaste huurinkomsten op lange termijn.⁴⁷

Zoals gesteld komen veel kwetsbare gezinnen terecht op de onderste laag van de private huurmarkt, waar er grote problemen spelen op het vlak van betaalbaarheid, woonkwaliteit, woonzekerheid en toegankelijkheid.

De Woonsurvey 2018 toont aan dat meer dan de helft van de private huurders meer dan 30 procent besteedt aan de huur. Dat zijn ongeveer 280.000 Vlaamse huishoudens. Een klein derde, goed voor zowat 170.000 huishoudens, houdt na het betalen van de huur te weinig over om menswaardig te leven.⁴⁸

Bovendien blijft het zo dat maatschappelijk kwetsbare groepen een hoge kans hebben om in een woning van slechte kwaliteit terecht te komen. Deze woningen zijn bovendien vaak slecht geïsoleerd, of beschikken niet over een energiezuinige verwarmingsinstallatie. Dit zorgt uiteraard voor een hogere energiefactuur. Zeker in combinatie met een lockdown kan dit voor bijkomende financiële problemen zorgen. In het kader van de relance vragen we overigens bijzondere aandacht voor klanten van de **noodleverancier Fluvius** (zie fiche 4.1), aangezien zij een hoger tarief betalen dan op de commerciële markt momenteel mogelijk is.

De cijfers van het GWO 2013⁴⁹ zijn duidelijk als het gaat over de globale staat van het Vlaams woningpatrimonium. Een klein miljoen woningen (37,2 procent) is van ontoereikende kwaliteit. Mits beperkte ingrepen of herstellingen zou 65 procent van deze woningen wel toereikend zijn. Aan de overige 35 procent zijn structurele ingrepen nodig. Op de private huurmarkt liggen deze percentages nog hoger. We kijken daarom uit naar de concrete uitwerking van het voornemen van de minister om projecten van **ontzorging voor eigenaar-verhuurders** op de private huurmarkt te stimuleren. We zijn tevens vragende partij om de **renovatiepremie** onder voorwaarden inzake maximale huurprijs, minimale kwaliteit en voldoende woonzekerheid open te stellen voor verhuurders.

Ook het aanmoedigen van steden en gemeenten om **verplichte conformiteitsattesten** in te voeren kunnen we in principe onderschrijven, maar dit vergt grote inspanningen (personeelsinzet, middelen), waardoor dit momenteel niet voor elke gemeente of stad mogelijk is. We vragen daarom ondersteuning en investeringen van de Vlaamse regering om verplichte conformiteitsattesten in heel Vlaanderen mogelijk te maken.

Het beperkte aanbod aan woningen in de onderste laag van de private huurmarkt werkt ook negatieve selectie en discriminatie in de hand. We verwachten in de komende periode bovendien een verhoging van de vraag naar betaalbare woningen, waardoor bepaalde uitsluitingsmechanismen nog sterker kunnen spelen. We zijn dan ook vragende partij voor een **volwaardig antidiscriminatiebeleid**, met maatregelen op het hele spectrum van sensibilisering tot sanctionering. Dit kan enkel gebeuren op basis van objectieve en fijnmazige gegevens over de aard en mate van discriminatie op de woonmarkt.

We willen er tenslotte op wijzen dat de huurdersbonden een belangrijke toegangspoort zijn tot het uitputten van de rechten van kwetsbare huurders. Doordat fysieke contactmomenten beperkter zijn en vrije spreekuren onmogelijk, is het moeilijker om de meest kwetsbare huurders te bereiken. Om de toegang tot huuradvies te bewaren, is een **versterking van de huurdersbonden** noodzakelijk via een tijdelijke ruimere subsidie-enveloppe.

We vragen aan de Vlaamse Regering om

In het kader van de relance

- In het geval van een nieuwe lockdown (en dus stilliggen van de huurmarkt) de verlenging van huurcontracten meteen mogelijk te maken om rechtsonzekerheid bij huurders en verhuurders te voorkomen [fiche 14.1].
- De grootste aandacht te besteden aan de nakende uitvoering van uithuiszettingen na afloop van het moratorium en aan extra inspanningen om de begeleiding naar woongerichte oplossingen te kunnen waarmaken. Een gefaseerd loslaten van het moratorium kan de druk mogelijk meer spreiden.

- De subsidiëring van de huurdersbonden te verhogen zodat initiatieven kunnen opgezet worden om de meest kwetsbare huurders te blijven bereiken en de capaciteit van het huuradvies op te drijven gezien de toenemende vraag.
- De huidige huurpremie te flexibiliseren (tijdelijke verruiming, verkorten termijn goedkeuring aanvraag, retroactieve uitbetaling,...) [fiche 14.5]. Op lokaal niveau (bijv. Gent en Leuven) wordt dit soms al gedaan.

In het kader van structureel woonbeleid

- Meer gerichte begeleiding mogelijk te maken op de private huurmarkt in het kader van lokale en regionale samenwerkingen bij preventie van uithuiszettingen [fiche 3.4]
  - o Hierbij ook voldoende aandacht te besteden aan het probleem van herhuisvesting na een ongeschikt – of onbewoonbaarheidsverklaring. Dit blijkt immers een vaak voorkomende reden te zijn voor dak- en thuisloosheid.⁵⁰
- Verder in te zetten op het faciliteren van alternatieve (collectieve) woonvormen, zoals solidair wonen en samenhuizen, waarbij de eventuele uitkeringen van bewoners niet in het gedrang komen. De definitie ‘gemeenschappelijk wonen’ en de ‘proefomgeving experimentele woonvormen’ zijn alvast stappen in de goede richting, maar het statuut samenwonende blijft een obstakel voor de effectiviteit van rechten en onderlinge solidariteit van mensen in armoede. We vragen aan de Vlaamse Regering om dit probleem in overleg met het federale niveau aan te pakken.⁵¹
  - o Op korte termijn – in het kader van de relance - kan de melding ‘tijdelijk wonen’ verlengbaar worden gemaakt en uitgebreid naar alle huurders, ongeacht statuut, die via deze formule wensen samen te huizen [fiche 14.4].
- Maatregelen te nemen om de betaalbaarheid op de private huurmarkt te garanderen. Dit kan door de huursubsidie om te vormen naar een betaalbaarheidstoelage voor kwaliteitsvolle woningen, op termijn gekoppeld aan een systeem van geconventioneerd verhuren.⁵²
- Werk te maken van een volwaardig antidiscriminatiebeleid op de private huurmarkt.
- Verder te investeren in de woonkwaliteit én energiezuinigheid van woningen in het onderste segment van de private huurmarkt. Het openstellen van de Vlaamse renovatiepremie voor huurwoningen (onder bepaalde voorwaarden) zou alvast een stap in de goede richting betekenen.

2. Sociale Huurmarkt

Daarnaast heeft uiteraard ook de sociale huisvesting een cruciale rol te spelen. Deze heeft zich bijzonder wendbaar getoond in de coronacrisis, bijv. door de mogelijkheid om snel een aanpassing van de huurprijs te bekomen op basis van een plots inkomensverlies. Op het terrein hebben we ook tal van goede voorbeelden gezien van huurdersbegeleiding, flexibiliteit, ed.⁵³ Dit toont nog maar eens de grote kracht van sociale huisvesting aan. Verdere investeringen zijn nodig om het **aanbod te verruimen**. Ook moet aandacht worden besteed aan de blijvende **toegankelijkheid** voor de meest kwetsbare groepen in onze samenleving, zoals bijv. dak- en thuislozen.

Met amper 6 procent sociale woningen scoort Vlaanderen bijzonder slecht ten opzichte van de omringende buurlanden. Nochtans is de nood aan sociale woningen groot. Eind 2018 stonden er maar

liefst 153.910 kandidaat-huurders op de wachtlijst voor een sociale woning⁵⁴. Het aantal huishoudens dat wettelijk in aanmerking komt voor een sociale woning is zelfs bijna 250.000⁵⁵.

We vragen aan de Vlaamse Regering om

In het kader van structureel woonbeleid

- De toegankelijkheid tot sociale huisvesting voor de meest kwetsbare groepen in de samenleving te garanderen (in het bijzonder ook eenoudergezinnen en alleenstaanden). Het risico bestaat dat met het versterken van het criterium lokale binding en het afschaffen van het SVK-puntensysteem deze groepen uit de boot vallen. Er moeten minstens voldoende alternatieve mogelijkheden zijn om dit te ondervangen. Het groter woonaanbod dat kan toegewezen worden via een lokaal toewijzingsreglement biedt hier misschien kansen.
- In te zetten op alternatieve woonvormen (bijv. Collectief Goed in Antwerpen) in de schoot van sociale huisvesting.
- Bijkomend, bovenop de huidige inspanningen, te investeren in sociale huisvesting (SHM's en SVK's) i.f.v. aanbodverruiming en renovatie (ook in functie van energiezuinigheid) [fiche 14.7]. Evenzeer moet er voldoende geïnvesteerd worden in een kwaliteitsvolle publieke ruimte. De lockdown heeft duidelijk aangetoond dat groen in de omgeving en een kwaliteitsvolle publieke buitenruimte in de buurt positieve effecten hebben op de mentale en fysieke gezondheid.

3. Dak- en thuisloosheid

Voor dak- en thuislozen werd de situatie tijdens de coronacrisis werkelijk acuut. Het gebrek aan beschermende maatregelen voor mensen die noodgedwongen op straat moeten leven, of in de (collectieve) opvang verblijven, bracht ernstige gezondheidsrisico's met zich mee. Er valt bovendien een toename van het aantal dak- en thuislozen te vrezen. Voor veel huurders die nog net de lippen boven het water wisten te houden, loert het gevaar van uithuiszetting om de hoek. Inkomensverlies leidt in veel gevallen tot huurachterstand, zeker bij gebrek aan ondersteunende maatregelen. De vrees is dan ook dat we na de opheffing van het moratorium op uithuiszettingen een gevoelige toename mogen verwachten. België staat momenteel overigens al op de derde plaats in Europa inzake uithuiszettingen in verhouding tot de bevolking.⁵⁶

We hebben geen zicht op het exacte aantal dak- en thuislozen in Vlaanderen. Wel weten we dat in 2014, 5.458 unieke personen werden geteld die gebruik maakten van de (winter) opvang en de begeleide woonvormen van thuislozenzorg.⁵⁷ Uit een recente studie blijkt dat er alleen al in Leuven 466 dak- en thuisloze volwassenen en 90 kinderen worden geteld.⁵⁸ Elk jaar worden ongeveer 12.000 gezinnen bedreigd met uithuiszetting, waarbij geschat wordt dat 30% leidt tot een effectieve uithuiszetting en 16 % tot dak-en thuisloosheid. Het probleem van dak- en thuisloosheid is dus zeer reëel.⁵⁹

Dit wordt ook erkend door het beleid. De maatregelen die worden getroffen zijn echter niet voldoende om de dak- en thuisloosheid uit de wereld te helpen. De instroom in de sociale huisvesting (SVK's en SHM's) is eerder beperkt, en de Housing First projecten (hoewel ze hun effectiviteit reeds hebben bewezen) hebben momenteel onvoldoende capaciteit. Hetzelfde geldt voor de initiatieven gericht op preventie van uithuiszetting.

We vragen aan de Vlaamse Regering om

In het kader van de relance

- Extra beschermende maatregelen te nemen voor dak- en thuislozen, en dit preventief in het geval van een nieuwe besmettingsgolf. We denken bijv. aan het voorzien van mondklappers, en systematische testing. [fiche 3.1 + fiche 3.3].
  - o Bij een tweede golf van het coronavirus moet snel de omslag gemaakt kunnen worden van nood / nacht-opvang naar 24-uursopvang met afdoende begeleiding.
- Het fonds ter bestrijding van uithuiszettingen maximaal te stimuleren, en ook de impact ervan te monitoren [fiche 3.4].
- Meer noodwoningen te voorzien, met coördinatie op bovenlokaal niveau. We kijken in dit verband uit naar de open oproep van de minister om de noodopvangcapaciteit te vergroten. We vragen de Vlaamse regering om de invulling ervan zo divers en ruim mogelijk te houden, met aandacht voor innovatieve concepten, zoals bijv. de WoonBox [fiche 14.6].
  - o Meer specifiek kan er op korte termijn gekeken worden naar het grote potentieel van leegstaande woningen en gebouwen (o.a. in sociale huisvesting). We vragen aan de Vlaamse regering om vormen van tijdelijke bezetting en invulling te faciliteren, met voldoende bescherming voor de bewoners en aandacht voor kwetsbare groepen, maximaal gekoppeld aan sociale begeleiding.

In het kader van structureel woon- en welzijnsbeleid

- Na een voorlopige oplossing ook iedereen een aanbod tot structurele woonoplossing te bieden of indien onmogelijk een verlengd opvangaanbod. Niemand mag op straat belanden.
- Het Vlaams gemengd platform Dak- en Thuisloosheid te reactiveren in aanloop naar het nieuwe actieplan Dak- en Thuisloosheid.
- Werk te maken van een duidelijke monitoring van dak- en thuisloosheid op een wetenschappelijk onderbouwde manier.
- In overleg met de Federale overheid te bekijken hoe de regelgeving rond de toekenning van een referentieadres door OCMW's verbeterd kan worden.
  - o Daarnaast moet er worden ingezet op automatische rechtentoekening voor dak- en thuislozen.
- In overleg met de federale overheid werk te maken van voldoende opvangcapaciteit voor asielzoekers. Het opvangnetwerk voor verzoekers om internationale bescherming is immers zo goed als verzadigd. Op dit moment is er een bezettingsgraad van 90% in het opvangnetwerk van Fedasil.
- Werk te maken van een gecoördineerde strategie voor onvoorwaardelijke 24-uursopvang van alle dak- en thuisloze mensen zonder wettig verblijf, en daarbij begeleiding te voorzien naar een duurzaam toekomstperspectief.
- Gezien de impact van erkende vluchtelingen en hun gezinshereniging op de Vlaamse woonmarkt, een gecoördineerd interfederaal woonbeleid uit te werken rond deze doelgroep.

- Vooral in te zetten op woongerichte oplossingen [fiche 14.6]. Inzetten op Housing First en de reconversie maken van leefgroepgerichte, klassieke opvang naar meer studio-opvang past hierin. Dit niet enkel omdat dit meer corona-proof is, maar ook om de woonvaardigheden van cliënten te kunnen versterken. Dit verhoogt de kans op een meer duurzame woonoplossing. Bovendien is de Housing First aanpak en studio-opvang meer gezins- en kindvriendelijk.

Voor verdere informatie

Welzijnszorg, Samenlevingsopbouw, Vluchtelingenwerk Vlaanderen, VVSG, Vrouwenraad, Armen Tekort, Steunpunt tot bestrijding van armoede, Orbit, Vlaams Huurdersplatform, Huurpunt, Koen Hermans (KU Leuven, Sterk Sociaal Werk), SAM vzw. Contactpersoon: Klaas Poppe (SAM, Steunpunt Mens en Samenleving, klaas.poppe@samvzw.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 6 juli 2020.

13. Zorg en welzijn

13.1. Hygiënisch pakket voor mensen in armoede

Problematiek

De Exit-strategie legt de nadruk op afstand houden, handhygiëne én het dragen van neus-en mondbescherming vanaf 4 mei. Het dragen een mondmasker wordt aanbevolen in het openbare leven en verplicht vanaf 12 jaar bij gebruik van het openbaar vervoer. Om dat mogelijk te maken, zal iedereen een mondmasker en 2 bijhorende filters ontvangen. Die zullen bedeed worden onder de inwoners, volgens inschrijving in bevolkingsregister.

Gelet op de wasvoorschriften is één mondmasker echter te weinig. Mensen in armoede beschikken noch over het materiaal, noch over de middelen om zelf mondmaskers en handgel aan te schaffen. Bij uitstek zijn zij diegenen die het openbaar vervoer gebruiken voor verplaatsingen. Bovendien hangen zij ook vaak af van de toegang tot wassalons om hun kleding en de mond- en neusbescherming te kunnen wassen. Mensen in armoede leven zeer geïsoleerd wat hun mentale welzijn niet ten goede komt. Een gebrek aan voldoende mond- en neusbescherming zal hen weerhouden om zodra mogelijk opnieuw aan te sluiten bij buurt- en opbouwswerkingen, verenigingen waar armen het woord nemen of naar hulp- en dienstverlening te stappen.

Voorgestelde maatregel

De Vlaamse Regering zorgt voor de aankoop en het ter beschikking stellen van een hygiënekit voor deze specifieke groep. Zo een hygiënekit bestaat minimaal uit een stuk zeep, een kleine bus alcoholgel, een stoffen mondmasker en de nodige filters. Deze worden verdeeld via de steden en gemeenten, buurt- en opbouwswerkingen, verenigingen waar armen het woord nemen, welzijnsschakels en CAW's.

Om deze mensen in staat te stellen de mondmaskers adequaat te kunnen gebruiken, wordt de juiste informatie met betrekking tot het gebruik toegankelijk en in meerdere talen verspreid. Er wordt ook gezorgd dat ieder herbruikbare mondmaskers op een juiste manier kan wassen en steriliseren.

De Vlaamse Regering dringt er daarnaast op aan om, naar analogie met Italië, vanuit de federale overheid een maximale kostprijs voor niet-herbruikbare mondmaskers te voorzien. Zo worden woekerprijzen uitgesloten en kan iedereen deze maskers gebruiken.

Relevante actoren

- Vlaamse Regering
- VVSG, steden en Gemeenten, buurt-en opbouwswerkingen, verenigingen waar armen het woord nemen, welzijnsschakels, CAW's, Caritas Vlaanderen,...

Bevoegdheid

Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)

Voor verdere informatie

Samenlevingsopbouw, Netwerk tegen Armoede, Welzijnszorg, Caritas Vlaanderen. Contactpersoon: Thijs Smeyers (Caritas Vlaanderen).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 4 mei 2020.

13.2. Essentiële verplaatsingen in het kader van mantelzorg

Problematiek

We krijgen regelmatig signalen dat politiediensten bewijzen vragen van mantelzorg als een mantelzorger zich verplaatst in functie van essentiële zorgtaken. Sommigen vragen een parkeerkaart of ander bewijs van zorgbehoefte, anderen vragen een attest van de huisarts. Niet elke zorgbehoevende kan een 'alternatief' attest van zorgbehoefte voorleggen. Bovendien duren die aanvraagprocedures lang of lopen ze vanwege de crisis vertraging op. Als mensen naar de Corona- infolijn bellen krijgen zij te horen dat ze een attest van de huisarts nodig hebben. Artsen moeten we beter niet belasten met dergelijke vragen.

Daarnaast is er de onzekerheid van mantelzorgers en hun kwetsbaarheid inzake controles als ze (soms met meerdere) het huis betreden van een zorgbehoevende in functie van essentiële zorgtaken. Ook daar zit de angst er goed in om er op aangesproken te worden.

Sommige mantelzorgers nemen de zorgbehoevende in huis. Ook dat roept vaak vragen op.

Vlaanderen, noch België heeft een mantelzorgattest op dit moment.

Voorgestelde maatregel

We stellen voor om aan de lokale besturen en politiediensten te vragen om deze controles soepel te hanteren, hen te informeren over het ontbreken van een officieel mantelzorgattest. Bij twijfel desnoods de situatie bij een betrokken actor in de thuiszorg te bevragen, maar vooral geen attest als ultiem bewijs te eisen.

Ook als binnen kort een officieel mantelzorgerkenning kan gevraagd worden (vermoedelijk vanaf 1 september) zal niet elke mantelzorger meteen over een erkenning beschikken. Vooral de meest kwetsbaren zijn de laatste geïnformeerd.

Deze maatregel lijkt op dit moment zonder voorwerp als er niet langer gecontroleerd wordt op essentiële verplaatsingen, maar de vraag is wel relevant als een tweede golf in de pandemie aankomt of als de versoepelde maatregelen worden terug gedraaid.

Het gaat ook niet enkel over controle: de boodschap moet mantelzorg aanmoedigen en ondersteunen. Dus ook een aanpassing bij de Corona- infolijn van de boodschap is nodig.

Relevante actoren

- Actoren in de thuiszorg
- Politiezonechefs

Bevoegdheid

- Minister Somers (Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen)
- Minister Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)

Voor verdere informatie

Diensten Maatschappelijk Werk Ziekenfondsen. Contactpersoon: Rochtus Karine (Diensten Maatschappelijk Werk Ziekenfondsen, Karine.Rochtus@cm.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 11 mei 2020.

13.3. Herstart de eerstelijnszorg voor personen met een handicap

Problematiek

Zodra de lockdown inging, verminderde ook de zorg en dienstverlening aan personen met een handicap. Het gaat om een brede waaier aan zorg: **kinesithérapie**, **poetshulp** en hulp bij het bereiden van **maaltijden**, **psychiatrische begeleiding** en **thuisbegeleiding**.

Voor de adviezen over de herstart van de eerstelijnszorg baseerden we ons op de meer dan 500 antwoorden van personen met een handicap en hun naasten.

- Respondenten rapporteren frequent problemen door de stopzetting van hun **kinesithérapie**.
- **Poetshulp** - gestopt door het ontbreken van beschermend materiaal - creëert een **medisch risico**. "Het ontbreken aan poetshulp kan een detail lijken, maar een maand zonder poetshulp in huis is voor een persoon in een rolstoel een reëel probleem en voor een sondepatiënt een hoogrisicosituatie."
- Het stilvallen van **psychiatrische** hulp en **thuisbegeleiding** legt een **hoge druk** op gezinnen
- Het wegvallen van psychiatrisch hulp maakt de quarantaine voor deze gezinnen bijna onmogelijk. "Alle ondersteuning voor ons gezin viel van de ene op de andere dag weg. Niet essentieel. Nochtans is een gezinsdrama niet veraf en zijn 3 van de 6 suïcidaal."
- **Noodhulp** 's nachts niet toegankelijk voor **dove** personen.
- Beschermingsmateriaal voor de thuiszorg is niet opgenomen in de covid-19 barometer (=inventarisatie nood beschermingsmateriaal).

Voorgestelde maatregel

Uit de getuigenissen blijkt een **dringende vraag om de eerstelijnszorg aan personen met een handicap terug op te starten**. De meest frequent vermelde noodzakelijke hulp gaat over kinesithérapie, poets/kookhulp, psychiatrische begeleiding en thuisbegeleiding.

Deze verschillende diensten moeten contact opnemen met hun cliënten, hun **noden inventariseren en een plan opstellen** om hieraan te voldoen. Voor veel cliënten zullen er extra noden ontstaan zijn doordat ze niet de noodzakelijke zorg ontvangen hebben gedurende weken.

De **covid-19 barometer** inventariseert best ook de nood aan medisch materiaal voor de **thuiszorg** en voor **personen met een handicap thuis**, zodat men een **vollediger beeld** heeft van de nood aan medisch materiaal.

Relevante actoren

VAPH, huisartsen, kinesisten, psychologen/psychiaters, thuisbegeleidingsdiensten, MFC's, centra voor dagopvang en buitengewoon onderwijs.

Bevoegdheid

Minister Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)

Voor verdere informatie

Unia, NOOZO. Contactpersoon: Rik Reusen (Unia, rik.reusen@unia.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 11 mei 2020.

13.4. Recht op groeipakket en zorgtoelage tijdens covidperiode

Problematiek

We adviseren **2 maatregelen voor ouders** die hun kind met een **handicap thuis opvangen** tijdens de covidperiode. Ze hebben de beslissing bij het begin van de lock down snel moeten nemen zonder zicht op de consequenties en ze ervaren nu de financiële, fysieke en mentale gevolgen van hun keuze. Belangrijke opmerking: kinderen met een handicap zijn gekend bij de overheid, aangezien ze een zorgtoelage krijgen. Men kan de zorgtoelage tijdelijk verhogen en hen zo financieel ondersteunen

De financiële gevolgen van de thuisopvang zijn immers verstrekkend:

- **Tijd kost geld:**
Het boek "Armoede en handicap in België" becijfert dat mantelzorg vaak tot 40u werk per week vraagt. Voor deze ouders is het zeer **moeilijk om te telewerken thuis**. Ze zien zich vaak gedwongen om onbetaald verlof op te nemen, wat resulteert in **netto minder loon**. Ook coronaverlof zal resulteren in minder loon.
- **Veiligheid kost geld:**
Sommige kinderen met een handicap zoals downsyndroom behoren tot **risicogroepen** door diabetes, hartklachten enz. De ouders van kinderen met een zwakke gezondheid gaan in zelfquarantaine om zo weinig mogelijk risico op te lopen en vragen tijdelijke werkloosheid aan. Ze vallen terug op **70% van hun loon**. Bovendien werken heel wat ouders deeltijds om tijd te hebben voor hun kind, wat betekent dat het nettoloon bij aanvang veel **lager** is, waarop die 70% berekend wordt.
- **Extra zorg thuis kost geld:**
Ouders die gebruik maakten van rechtstreeks toegankelijke hulp kunnen hier nu niet of minder beroep op doen. De oplossingen die zij hiervoor vinden, moeten ze zelf bekostigen, net als extra therapieën, oppas, enz. Daarnaast lopen sommige ouders premies mis, zoals zelfstandigen in bijberoep zonder praktijk, ze hebben geen recht op de hinderpremie voor ondernemers.

Een andere rechtvaardige maatregel bestaat erin om het groeipakket tijdens deze periode door te storten aan de ouders. Op dit moment betaalt de overheid het groeipakket aan de MFC's (multifunctionele centra voor minderjarigen met een handicap).

Voorgestelde maatregel

Twee maatregelen zijn nodig:

1. De overheid draagt de MFC's op om het **voorstel van het VAPH** veralgemeend **uit te voeren**. Het VAPH suggereert namelijk dat ouders aan hun MFC mogen *vragen* om 2/3de van het groeipakket versneld door te storten als de ouders hun kind met een handicap opvangen tijdens de covidperiode, maar dit biedt geen garantie.
2. De overheid **verhoogt de zorgtoelage** voor ouders die hun kind met een handicap **thuis opvangen tijdens de covidperiode**.

Relevante actoren

Vlaamse overheid en MFC's

Bevoegdheid

Minister Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)

Voor verdere informatie

Unia, NOOZO. Contactpersoon: Rik Reusen (Unia, rik.reusen@unia.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 11 mei 2020.

13.5. Ontspoorde mantelzorg / ouderenmis(be)handeling

Problematiek

Door de huidige quarantainemaatregelen zijn heel wat mantelzorgers genoodzaakt 24/24 samen te leven met en te zorgen voor een zorgbehoevend persoon, zoals bijvoorbeeld een partner met dementie. Voorlopig blijven de deuren van de respijtzorg gesloten en kan er geen beroep gedaan worden op dagopvang. Ook gezinszorg, poetshulp en thuisverpleging zijn weggevallen of tot het minimum herleid. Dit zorgt ervoor dat mantelzorgers overbelast geraken, spanningen oplopen en het risico op ontspoorde mantelzorg of ouderenmis(be)handeling (OMB) stijgt.

Door de beperktere aanwezigheid van professionele zorgverleners, zijn deze bovendien minder in staat de signalen van ontspoorde zorg of mis(be)handeling te detecteren en in te grijpen waar nodig. Ook contact met familie, vrienden en burens is tot nu toe beperkt waardoor signalen onder de radar blijven. Bovendien zijn hulplijnen als 1712 doorgaans weinig bekend als kanaal in situaties van ontspoorde mantelzorg of ouderenmis(be)handeling. Al deze factoren dragen ertoe bij dat heel wat situaties van OMB en ontspoorde zorg momenteel nog meer onder de radar blijven.

Voorgestelde maatregel

Ontspoorde mantelzorg is in veel gevallen niet intentioneel bedoelt, maar ontstaat doordat mantelzorgers overbelast geraken. Door de quarantainemaatregelen krijgen vele mantelzorgers niet meer de ondersteuning die ze nodig hebben. We pleiten er daarom voor om de aandacht voor mantelzorgers mee te integreren in initiatieven die momenteel uitgewerkt worden, en gericht nieuwe initiatieven op te zetten met oog op zwaar belaste mantelzorgers, waarbij er zowel ingezet wordt op (h)erkenning en doorverwijzing als op reële ondersteuning.

- Er zijn in Vlaanderen zes erkende mantelzorgverenigingen waarbij mantelzorgers terecht kunnen voor informatie en een luisterend oor. Vanuit de verenigingen worden er tips verspreid om mantelzorgers te ondersteunen, ook in deze tijden. De Vlaamse regering moet ervoor zorgen dat meer mensen de weg vinden naar deze mantelzorgverenigingen, door bijvoorbeeld in de richtlijnen voor mantelzorgers te verwijzen naar deze zes verenigingen en door professionele zorgverleners te sensibiliseren om mantelzorgers attent te maken op dit ondersteuningsaanbod.
- Deze crisis heeft een bijzondere impact op het mentaal welbevinden van ouderen en hun mantelzorgers. Een uitbreiding van het actieplan mentaal welzijn 'Zorgen voor Morgen' naar ouderen en mantelzorgers is noodzakelijk. In het actieplan is er momenteel weinig expliciete aandacht voor deze groep.
- We sturen aan op een sensibiliseringscampagne, vanuit het Agentschap Zorg en Gezondheid en in samenspraak met het Vlaams mantelzorgplatform, gericht op mantelzorgers. Deze campagne moet inzetten op de erkenning en waardering van mantelzorg, weten waar mantelzorgers terecht kunnen voor ondersteuning, en het leren (her)kennen van overbelasting en ontspoorde zorg in de eigen situatie. Een publieke campagne, bijvoorbeeld in aanloop naar de dag van de mantelzorg, lijkt aangewezen.
- 1712 lanceerde recent een campagne rond huiselijk geweld. Het lijkt ons aangewezen om in het verlengde daarvan ook de bekendheid van 1712 als hulplijn in situaties van

ouderenmis(be)handeling te versterken. We stellen immers vast dat het aantal oproepen bij 1712 dat betrekking heeft op ouderen en ouderenmis(be)handeling, toch zeer beperkt is.

- Daarnaast is er nood aan sensibilisering en richtlijnen vanuit Agentschap Zorg en Gezondheid naar professionals, om alert te zijn voor de signalen van ontspoorde mantelzorg en OMB als vorm van familiaal geweld. Nu de hulp- en dienstverlening heropstarten, is het belangrijk dat er bijzondere aandacht besteed wordt aan het detecteren van situaties van ontspoorde zorg en OMB. Het [bestaande risicotaxatie-instrument](#) kan professionals helpen OMB te detecteren. Hulpverleners moeten ook op de hoogte zijn van de stappen die ze moeten ondernemen indien ze signalen van ontspoorde zorg of OMB opvangen.
- Tegelijk moet ook bekeken worden op welke manier nabije, laagdrempelige actoren zoals lokale dienstencentra en ouderenverenigingen op een veilige manier initiatieven kunnen opzetten om mantelzorgers te bereiken en mee te ondersteunen.

Relevante actoren

Agentschap Zorg en Gezondheid, Vlaams mantelzorgplatform, Hulplijn 1712, VLOCO, verenigingen van mantelzorgers en gebruikers, expertisecentra dementie, lokale dienstencentra.

Bevoegdheid

Minister Wouter Beke (Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding)

Voor verdere informatie

Vlaamse Ouderenraad. Contactpersoon: Nils Vandenweghe (Vlaamse Ouderenraad, nils.vandenweghe@vlaamse-ouderenraad.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 18 mei 2020.

13.6. Drie acties voor mantelzorg(ers)

Problematiek

Mantelzorgers zijn **essentieel** gebleken in de coronacrisis tot nu toe. Ze hebben hun engagement voortgezet en sprongen bij toen de formele hulpverlening wegviel. Ze blijven tot nu met veel vragen en **praktische onduidelijkheden** zitten. Uit getuigenissen blijkt dat ze **commentaar** krijgen in de publieke ruimte wanneer ze hun taak uitvoeren en ook hun gedrag aanpassen uit angst voor commentaar.

Het is belangrijk om de taak van mantelzorgers te vergemakkelijken en te erkennen, en daarbij niet alleen financiële beschermingsmaatregelen te nemen. Mantelzorgers verdienen dezelfde **toegang tot testing en beschermingsmateriaal** als professionele hulpverlening. Kwetsbare personen hebben immers veelvuldig contact met hun mantelzorger(s). Het is belangrijk om in de **communicatie** naar het grote publiek en naar mantelzorgers duidelijk te maken wat kan en wat niet kan. Supermarkten beperken bv vaak het aantal artikelen per persoon.

Voorgestelde maatregel

3 acties zijn nodig voor mantelzorg(ers):

1. De Vlaamse overheid kan best communiceren naar het grote publiek dat **mantelzorgers de nodige hulp mogen verstrekken**, dit wil zeggen:
  - binnen mogen bij hun vriend(in) of familielid om de nodige hulp te verstrekken. Het valt niet onder verboden bezoek aan familie of vrienden;
  - een persoon met een zorgbehoefte mogen begeleiden zonder de 1,5m afstand te respecteren.
2. Mantelzorgers hebben hoogwaardig beschermingsmateriaal nodig zoals een formele hulpverlener en dus ook gelijke toegang tot testing.
  - De nood aan medisch materiaal inventariseren in de thuiszorg en opnemen in de nationale inventarisatie.
  - Dit **materiaal** ter beschikking stellen.
  - Toegang geven tot **testing**.
3. Geef de opdracht aan VIVEL en de zorgraden van de eerstelijnszones om richtlijnen uit te werken en best practices uit te wisselen in het bereiken en ondersteunen van mantelzorgers in tijden van corona.

Relevante actoren

VIVEL vzw, huisartsen, communicatie Vlaamse overheid, verkoop medisch materiaal (apotheken en supermarkten).

Bevoegdheid

Minister Wouter Beke (Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding)

Voor verdere informatie

Unia, NOOZO, Vlaamse ouderenraad. Contactpersoon: Rik Reusen (Unia, rik.reusen@unia.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 18 mei 2020.

13.7. Betere registratie van kindermishandeling en seksueel kindermisbruik in coronatijd en daarna

Problematiek

Het aantal meldingen over seksueel kindermisbruik bij de federale politie is met 30% toegenomen in april 2020. De hulplijnen 1712 en nupraatikerover.be signaleren al weken een stijging van het aantal contactnames rond intrafamiliaal geweld en kindermishandeling. Sociaal isolement, frustratie en angst zijn risicofactoren voor het plegen van seksueel kindermisbruik en kindermishandeling in het algemeen en nog meer in coronatijd. Een groot probleem is een gebrek aan gepubliceerde cijfers m/v (slachtoffers en daders) en de versnippering en overlappings van de cijfers. Betere registratie en publicatie van de cijfers van kindermishandeling IFG en seksueel kindermisbruik in corona tijd, maar ook daarna om zowel preventief als curatief gepast en gecoördineerd te kunnen handelen.

Voorgestelde maatregel

Registratie van kindermishandeling (IFG en seksueel kindermisbruik) bij alle diensten (zowel justitie als welzijn) op vlak van slachtoffers en daders, naar geslacht en per leeftijdsgroep + coördinatie van de cijfers.

Concrete elementen hierin zijn:

1. Vlaanderen: het belang dat alle hulpverleningsinstanties (hulplijnen, CAW's, CGG's, Vertrouwencentra Kindermishandeling, ...) de registraties uitvoeren met in achtname van de hoger vermelde variabelen (geslacht/ leeftijd). Bevoegdheid: Welzijn.
2. Vlaanderen: het belang van het in kaart te brengen hoe vaak het parket, afdeling jeugd en gezin, in de "corona" periode een dringende "vos-maatregel" met plaatsing tot gevolg heeft genomen. De organisatie van de parketten is federale bevoegdheid maar het nemen van de vos-maatregel is Vlaamse bevoegdheid en parket wordt ook geconsulteerd door hulpverleners en jeugdconsulenten die ook tot de Vlaamse bevoegdheid horen. Bijhouden hoe het aantal cases evolueert in het kader van de ketenaanpak bij de Family Justice Centers (Vlaams), evenals bij de Zorgcentra na seksueel geweld (federaal). Bevoegdheid Justitie en Handhaving.
3. Vlaanderen: bijhouden van aanmeldingen via scholen en CLB's + wijze van afhandeling. Bevoegdheid: Onderwijs.
4. Vlaanderen: bijhouden van aanmeldingen via voor sportverenigingen en jeugdwerkingen tijdens de corona-exit en daarna. Bevoegdheden: Sport en Jeugd.
5. De klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat: krijgt geregeld meldingen over IFG
6. Deze **gegevens moeten gecentraliseerd worden om het probleem van versnippering en overlapping aan te pakken** (af te spreken tussen de Vlaamse ministers wie dit wil/ kan opnemen)

Dergelijke statistische gegevens zouden ook een aanvulling zijn (dark number) op de politionele criminaliteitstatistieken en justitiële veroordelingsstatistieken en daarom is er ook nood aan het afstemmen van registratie vanuit politie, justitie en hulpverlening (interfederale aangelegenheid).

Relevante actoren

Vlaamse regering, Vlaams Parlement/+ Kinderrechtencommissariaat, relevante Vlaamse beleidsdomeinen en hulpverleningsorganisaties (zie bevoegdheden en partners genoemd in de tekst hierboven).

Bevoegdheid

- Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)
- Minister Zuhair Demir (Justitie en Handhaving)
- Minister Ben Weyts (Onderwijs, Sport)
- Minister Benjamin Dalle (Jeugd/Kinderrechten)

Voor verdere informatie

Vrouwenraad, Kinderrechtencommissariaat, VECK, CAW Groep, De Link vzw, ATD Vierde Wereld.
Contactpersonen: Magda De Meyer (Vrouwenraad, magda.demeyer@skynet.be), Heidi Degerickx (Vrouwenraad, nvr.hdegerickx@amazone.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 18 mei 2020.

13.8. Maatregelen tegen seksueel kindermisbruik en kindermishandeling (IFG) tijdens en na corona

Problematiek

We verwijzen naar de fiche 'Betere registratie seksueel kindermisbruik en kindermishandeling (IFG)', waarbij we vaststelden dat er in coronaperiode een toename is van meldingen bij politie en hulpverlening. Betere statistieken zijn de basis voor een degelijke en gecoördineerde uitrol van maatregelen. Vermits de meldingen toenemen moeten bestaande maatregelen tijdens en na corona versterkt worden of opnieuw opgestart.

Voorgestelde maatregel

Voorgestelde maatregelen: versterken, opnieuw opstarten of intensifiëren van specifieke maatregelen zowel op vlak van preventie als curatie van kindermishandeling en/of -misbruik.

Concreet gaat het over de volgende maatregelen:

1. Uitrol van de Kindreflex

De Kindreflex wordt al toegepast door hulpverleners uit de geestelijke gezondheidszorg en zit in de startfase bij de justitieassistenten en de CAW's. We stellen voor om de Kindreflex ook uit te rollen bij andere actoren en beleidsdomeinen (ziekenhuizen, sociaal werk, huisartsen, sport, jeugd, cultuur, onderwijs, vrijetijdsbesteding, diverse relevante hulpverleningsorganisaties,...). Daarbij moet er ook oog zijn voor gendergerelateerd geweld en bepaalde kwetsbare groepen, zoals kinderen met een beperking.

2. Bestendiging noodopvang

Vlaanderen zet in deze periode in op extra noodopvanghotels voor slachtoffers van intrafamiliaal geweld en versterkt de teams van de ketenaanpak intrafamiliaal geweld. We vragen aan Vlaanderen om deze noodopvang tijdens de coronacrisis te bestendigen maar ook om duurzame oplossingen uit te werken voor de bescherming van kinderen en gezinnen tegen intrafamiliaal geweld na de coronacrisis. Er zijn ook jongeren die de thuissituaties ontvluchten en daardoor dakloos worden, zij zijn ook een doelgroep in het kader van noodopvang.

3. Verdere ondersteuning ketenaanpak IFG en versterken hulpverlening IFG

De versterking van de ketenaanpak intrafamiliaal geweld vereist dat ook dat de samenwerking in de hulpverlening (huisvesting, onderwijs, gezondheidszorg, tewerkstelling, veiligheid en sociaalpsychologische zorg,...) mee versterkt wordt. Het is essentieel dat de versterking van de hulpverlening zich richt op alle betrokkenen (systemisch) van IFG-situaties en dit over het gehele traject: vanuit preventief oogpunt zo vroeg en maximaal mogelijk vanuit vrijwilligheid en daar waar noodzakelijk door de inzet van aanklappende en opgelegde hulp. Relevante levensdomeinen van kinderen moeten prioritair meegenomen worden.

4. Heropstart Vlaams forum kindermishandeling

Een versnelde heropstart van een Vlaams forum kindermishandeling tussen welzijn en justitie, met arrondissementele raden kindermishandeling om te zorgen voor de nodige afstemming in een immer complexe, geladen en evoluerende samenleving. De ketenaanpak, beroepsgeheim, schuldig verzuim,

tijdelijke **uithuiszetting** van daders, nieuwe vormen en contexten van kindermishandeling e.d. vergen daadkrachtige, resultaatgerichte afstemming en een actualisering van het protocol Kindermishandeling.

Relevante actoren

Vlaamse regering, relevante Vlaamse beleidsdomeinen en hulpverleningsorganisaties, Kinderrechtencommissariaat, Family Justice Centers.

Bevoegdheid

- Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)
- Minister Zuhair Demir (Justitie en Handhaving)
- Minister Ben Weyts (Onderwijs, Sport)
- Minister Benjamin Dalle (Jeugd)

Voor verdere informatie

Vrouwenraad, Kinderrechtencommissariaat, VECK, CAW Groep, De Link vzw, ATD Vierde Wereld. Contactpersonen: Magda De Meyer (Vrouwenraad, magda.demeyer@skynet.be), Heidi Degerickx (Vrouwenraad, nvr.hdegerickx@amazone.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 18 mei 2020.

13.9. Verlaagd corona-tarief Kinderopvang en automatische toekenning op basis statuut 'verhoogde tegemoetkoming' of van Uitpas aan kansentarief (0-3j)

Problematiek

We stellen vast dat in deze lockdown-periode sociale ongelijkheden die er al bestonden, uitvergroot worden (inclusief genderongelijkheid). De meest kwetsbaren hadden het al moeilijk met de vele formele drempels om gebruik te maken van kinderopvangvoorzieningen. De lockdown heeft deze drempels nog uitvergroot: aanvraag van sociaal tarief bij OCMW, extra kosten, nood aan urgente en flexibele kinderopvang, respijtdagen, een kluwen aan tarieven, onvoldoende KO in de buurt . Tegelijkertijd is er net NU tijdens deze coronacrisis meer dan ooit nood aan opvang van kinderen uit kwetsbare gezinnen omdat het stressniveau daar onhoudbaar is verhoogd wordt wat risico om geweld verhoogt én ontwikkelingskansen verder inperkt (door quarantaine met tekort aan middelen voor basisbehoeften, gebrek aan binnen/buitenruimte, moeilijke combinatie van werk en gezin, situatie van eenouderschap).

Voorgestelde maatregel

De veralgemeende toepassing van een verlaagd corona - tarief (1,67/dag) in de kinderopvang voor gezinnen in armoede wegens bedreiging welzijn, veiligheid en ontwikkelingskansen van de jongste kinderen. Dit moet automatisch gebeuren (zonder sociaal onderzoek OCMW) op basis of statuut van 'verhoogde tegemoetkoming' of van Uitpas aan kansentarief.

De reden van het gebruik van de Uitpas aan Kansentarief: mensen in armoede die wel relatief hoog inkomen hebben (bijv. uit werk) maar die schuldenlast meedragen worden niet gevat in het statuut van 'verhoogde tegemoetkoming' (vb. veel gezinnen in collectieve schuldenregeling) maar dus wel inde Uitpas aan kansentarief (omdat deze kijkt naar de werkelijk beschikbare budget).

Door deze gezondheids crisis, moet de toegenomen druk op kwetsbare gezinnen dringend worden verlicht. Toegankelijke kinderopvang speelt hierbij een sleutelrol. Het jonge kind verdient volle ontwikkelingskansen en we moeten vermijden dat de coronacrisis de kansen van kwetsbare kinderen niet nog meer ondermijnt (tegengaan van toenemende sociale ongelijkheid).

Relevante actoren

Kinderopvangsector, lokale besturen.

Bevoegdheid

Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)

Voor verdere informatie

Vrouwenraad, Netwerk tegen armoede, ATD Vierde Wereld, De Link vzw, VVSG. Contactpersonen: Magda De Meyer (Vrouwenraad, magda.demeyer@skynet.be), Heidi Degerickx (Vrouwenraad, nvr.hdegerickx@amazone.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 18 mei 2020.

13.10. Inkorting wachttijden toekenning zorgbudgetten en mobiliteitshulpmiddelen

Problematiek

Er doet zich vertraging en/of uitstel voor bij het rechtenonderzoek en de indicatiestelling in functie van toekenning van tegemoetkomingen en mobiliteitshulpmiddelen uit de Vlaamse sociale bescherming.

Door de voorlopige versoepeling worden een aantal problemen nu opgelost, maar we moeten lessen trekken voor dezelfde problemen als de maatregelen terug hernoemen worden bij een eventueel volgende golf van COVID-problematiek.

We stellen ook vast dat aanvragen –zelfs als ze dringend zijn- soms aanslepen omdat, mede door Corona (denk aan consultaties die niet kunnen doorgaan, diensten die moeilijker bereikbaar zijn...), informatie van de aanvrager ontbreekt. We vragen dat in elk geval voor de als meest dringend gelezen aanvragen proactief naar de aanvrager wordt gestapt door de zorgkassen om het dossier asap (minimaal) te vervolledigen, zodat de aanvraag kan behandeld worden.

Bij de **mobiliteitshulpmiddelen** stellen zich problemen bij de toekenning en herstelling:

- Thuiswonende ouderen die een mobiliteitshulpmiddel nodig hebben vb rollator of standaard rolstoel, kunnen niet terecht in de thuiszorgwinkels of bij verstrekkers indien het niet om een voldoende dringende situatie gaat. Het gaat om nieuwe aanvragen en hernieuwingen. Het is onduidelijk hoelang ze op hun hulpmiddel moeten wachten en dit terwijl het hulpmiddel een wezenlijk verschil kan betekenen tussen thuis moeten blijven en zich kunnen verplaatsen in de nabije omgeving.
- Er is geen duidelijkheid over de mate waarin verstrekkers onder de uitzonderlijke omstandigheden vallen die in de richtlijnen voor toegang tot voorzieningen vermeld staan. We krijgen signaal dat sommige voorzieningen dit heel restrictief interpreteren en verstrekkers weren.⁶⁰
- Daarnaast moet men bij sommige aanvragen een uitgebreide procedure en uitgebreide plus procedure naar een rolstoeladviesteam. Dit is voor vele mensen moeilijk haalbaar en al zeker niet tijdens de huidige corona-crisis.
- Blijkbaar had de overheid procedures aangepast en voor dringende situaties oplossingsscenario's voorzien, maar ze waren in de sector te weinig bekend. We verwijzen naar het effect van communicatie in een voorbeeld.⁶¹ Zie verder toelichting 2.

Bij de **zorgbudgetten** werden de indicatiestellingen uitgesteld, waardoor de meest kwetsbare groep langer moet wachten voor rechten worden toegekend. Dat gaat om letterlijk 'brood-nodige centen'.

Voorgestelde maatregel

Voor de zorgbudgetten

Wij vragen voor **iedereen met een huidige erkenning die afloopt voor 30 juni** –periode te verlengen indien een nieuwe fysieke herinschaling volgens de normale procedure na die datum nog niet mogelijk is en de opgelopen achterstand door Corona wat betreft nieuwe aanvragen dan nog niet is opgelost - **verlenging van de erkenning met 6 maanden**, niet terugvorderbaar.

Bij **nieuwe aanvragen** geven wij er uiteraard de voorkeur aan dat iedereen heel snel kan geholpen worden. Indien dit niet zomaar lukt –extra wachttijden van enkele maanden is problematisch- vragen wij dat **prioriteit wordt gegeven aan:**

- Mensen die thuis verblijven
- Mensen met een laag beschikbaar inkomen en/of het recht op verhoogde tegemoetkoming

Daarbij wordt een **versoepelde toekenningsprocedure** gehanteerd voor kortere wachttijden:

- Voor palliatieve patiënten bestaat in het kader van **zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden** al een **indicatiestelling via telefoon of beeldbellen**. Dit dient minstens ook voor bovenstaande groepen mogelijk te worden gemaakt tot zolang weer op volle capaciteit kan overgeschakeld op de gewone indicatiestellingen. En dit zowel voor aanvragen op eigen initiatief via de Zorgkas als in het kader van gezinszorg.
- Attesten FODSZ vanaf 15 punten zijn erkend voor het recht op ZZZ. Maar heel wat burgers met 13-14 punten blijken ook een BEL-foto 35 punten te hebben na onderzoek. **We stellen voor om in een periode van niet-indicatiestellingen tijdelijk attesten 13-14 punten mee te erkennen tot een inschaling met BEL-foto mogelijk is.** Een verworven ZZZ met een attest 13-14 punten zou dan kunnen stopgezet worden als de BEL-foto te laag blijkt te zijn, maar zonder verlies van rechten uit de voorbije periode. We vragen dit in elk geval voor de groep met verhoogde tegemoetkoming.
- Voor het **zorgbudget voor ouderen** vragen we dat de patiënt na een beslissing op stukken, van zodra mogelijk, de kans moet hebben om via een normale inschaling een herziening/hogere inschaling in zijn voordeel te bekomen. In dat geval vragen we een bijpassing met terugwerkende kracht vanaf de eerste aanvraag. Indien het zorgbudget geweigerd wordt om andere redenen dan de financiële toelaatbaarheidsvoorwaarden en de aanvrager is niet akkoord dient een normale consultatie plaats te vinden van zodra mogelijk en zal er bij een eventuele herziening van de weigering met terugwerkende kracht worden uitbetaald vanaf de eerste aanvraagdatum (= gelijke behandeling met alle andere aanvragen die moeten wachten op normale consultatie voor beslissing). Een heropening van het medisch dossier met een fysieke consultatie dreigt nu immers buiten de beroepstermijn van 3 maanden te gaan, waardoor de aanvrager het risico loopt rechten te verliezen.

Voor de mobiliteitshulpmiddelen

- Een oplossing voor dringende aanvragen vanuit zowel medisch oogpunt, als praktisch en sociaal oogpunt⁶². Dit ongeacht of de patiënt thuis of in een zorginstelling verblijft.
- Een brede bekendmaking van de aangepaste procedures met nadruk op de oplossingen voor de beperkingen tgv Covid19. De burger moet begrijpen dat dringende hulp mogelijk is voor aanvragen, hernieuwingen en herstellingen. Duidelijke informatie en communicatie over de impact van de maatregelen via www.vlaamsoecialebescherming.be.
- Nieuwe pistes om alsnog het onderzoek en/of de beslissingen kwalitatief te realiseren, vb door concreet overleg met rolstoeladviesteam, behandelend arts...; uitgebreide duiding als een aanvraag wordt afgewezen.
- Bij discussie met de aanvrager over welk mobiliteitshulpmiddel wordt goedgekeurd vragen wij dat alles wordt gedaan om de best mogelijke beslissing mogelijk te maken: een goede duiding van de

beslissing, fysiek consult volgens de nieuwe veiligheidsmaatregelen, het onderzoek verfijnen door de behandelende artsen te betrekken...

- Specifiek voor de voorzieningen dient een praktische regeling uitgewerkt zodat verstrekkers van mobiliteitshulpmiddelen toegang kunnen krijgen om de nodige vaststellingen te kunnen doen en bij aflevering ook de nodige aanpassingen van het hulpmiddel. Dit zou bijvoorbeeld kunnen als geregistreerde bezoeker, maar dient dan wel verduidelijkt. De instructies aan de voorzieningen dienen hieraan aangepast.

Relevante actoren

- CM-Zorgkas
- Neutrale Zorgkas
- Zorgkas van de Socialistische Mutualiteiten
- Zorgkas van de Liberale Ziekenfondsen
- Zorgkas van de Onafhankelijke Ziekenfondsen
- Vlaamse Zorgkas

Bevoegdheid

Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)

Voor verdere informatie

Netwerk tegen Armoede, Vlaamse Ouderenraad, Diensten Maatschappelijk werk van de ziekenfondsen, Welzijnszorg, Samenlevingsopbouw, Caritas. Contactpersoon: Arne Proesmans (Netwerk tegen Armoede).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 25 mei 2020.

13.11. Vlaanderen verenigt en herstelt

Problematiek

Ter bescherming van de volksgezondheid werden de afgelopen weken noodgedwongen heel wat maatregelen opgelegd die het sociale leven van iedere burger erg beperkten. De impact op het algemeen welbevinden van onze samenleving is ernstig. Verschillende onderzoeken tonen aan dat heel wat mensen hiervan negatieve gevolgen dragen. Het is nodig om in te zetten op herstel hiervan.

Voor vele mensen die leven in een kwetsbare positie was de impact eens zo groot: de financiële stress (stijgende levenskosten gecombineerd met inkomensverlies), moeilijke woonomstandigheden, gesloten pleintjes en speeltuinen, moeilijke bereikbaarheid van of gesloten hulp- en dienstverlening. Ook het sluiten van de scholen zette heel wat gezinnen onder druk. Het afstandsleren confronteerde opnieuw zowel de ouders als de kinderen met de gevolgen van hun socio-economisch kwetsbare positie. De angst om ziek te worden, het gebrek aan toegang tot juiste informatie en zelfs het bestaan van en de vatbaarheid voor desinformatie zorgden ervoor dat mensen zich nog meer dan anders isoleerden. Bovendien bleek het wegvallen van laagdrempelige ontmoetingsplaatsen en outreachende contacten niet alleen een verarmend, maar ook een sterk vereenzamend effect te hebben op mensen in armoede. Hierdoor is het vertrouwen om deel te nemen aan de samenleving ernstig geschonden.

Vandaag wordt er volop gewerkt aan de maatschappelijke en economische relance van onze samenleving. Het is belangrijk bij de heropstart van onze samenleving de mensen die leven in een kwetsbare positie niet uit het oog te verliezen. Net deze mensen hebben extra ondersteuning nodig om te herstellen van de negatieve sociale gevolgen van deze crisis. De heropstart is dan ook een uitgelezen kans om samen met alle burgers te werken aan het herstel en het vormgeven van een versterkte samenleving waar iedereen thuishoort en mee kan. Daarom is het belangrijk in de komende maanden, naast het nemen van de nodige socio-economische maatregelen, sterk in te zetten op het herstel van het sociale weefsel en het maatschappelijk welzijn van mensen in een kwetsbare positie.

Voorgestelde maatregel

We vragen de Vlaamse regering een urgente projectoproep uit te schrijven en daarvoor middelen ter beschikking te stellen waarmee werkingen en initiatieven, binnen de vigerende veiligheidsmaatregelen, de komende maanden inzetten op het verbeteren van het maatschappelijk welbevinden van mensen die in maatschappelijk kwetsbare omstandigheden leven⁶³:

- De extra middelen moeten de initiatieven in staat stellen een hun werking tijdelijk te versterken of een tijdelijke nieuwe werking op te zetten, waar nodig externe expertise in te huren, samenwerking te faciliteren, benodigd materiaal aan te schaffen, ...
- De initiatieven dragen bij tot het versterken van het welbevinden van de deelnemers, van de onderlinge relatie, de relaties in het gezin, de relaties in de wijk en gemeente.
- De initiatieven kunnen inzetten op het herstellen van de eerdere relaties met werkingen die inzetten op laagdrempelige ontmoeting en/of het creëren van nieuwe relaties. Ze zetten tevens ook in op de relaties met hulp- en dienstverlening alsook met de school.

- De initiatieven boren de aanwezige talenten van de mensen aan om samen te werken en deel te nemen aan activiteiten die mensen ontspannen en versterken, vertrouwen geven aan elkaar, in de samenleving en in de toekomst.

Relevante actoren

VWAN, Netwerk tegen Armoede, Samenlevingsopbouw, Welzijnsschakels, Welzijnszorg, ...

Bevoegdheid

Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)

Voor verdere informatie

ATD-Vierde Wereld, Samenlevingsopbouw, Netwerk tegen Armoede, Welzijnszorg, Welzijnsschakels, Uit De Marge. Contactpersoon: Kristel De Vos (Samenlevingsopbouw, kristel.de.vos@samenvlevingsopbouw.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 8 juni 2020.

13.12. Vlaamse aanmoedigingspremie aan mantelzorgers

Problematiek

Mantelzorgsituaties zijn heel verschillend. Wat zeker is dat veel mantelzorgsituaties extra onder druk staan in deze Corona-tijden. Ook zijn er nieuwe mantelzorgsituaties ontstaan. Er zijn een aantal ondersteuningsvormen voor mensen die hun loopbaan verminderen of zelfs stop zetten omwille van mantelzorg.

Deze ondersteuningsvormen zijn voornamelijk:

- Ouderschapsverlof gewoon
- Corona ouderschapsverlof
- Verlof voor palliatieve zorg
- Verlof voor medische bijstand.

Al deze vormen hebben hun sterktes en beperkingen. Beperkingen naar voorwaarden, opnamemogelijkheden en tijdsduur.

Vanuit kennis van de bestaande maatregelen maakten mensen hun planning voor de combinatie mantelzorg en loopbaan. De Corona-crisis plaatste een aantal mensen voor nieuwe mantelzorgopdrachten waardoor ze hun werk moesten verminderen of stop zetten. Extra thuisopvang van kinderen en volwassenen met een handicap is hierin een groot aandeel. Maar evengoed uitgestelde opnames in woonvoorzieningen.

Om aan deze nieuwe situatie tegemoet te komen voorziet de Vlaamse overheid een aanvullende [aanmoedigingspremie](#) bovenop de RVA-uitkering.

Dit voorstel beoogt een groep mantelzorgers die sterk inkomensverlies lijden en niet onder de bestaande regelingen vallen toch te ondersteunen in de extra zware tijd van Corona.

Voorgestelde maatregel

Toekenning van de Vlaamse aanmoedigingspremie aan mantelzorgers die voldoen aan volgende drie voorwaarden:

Voorwaarde 1: niet of niet meer onder bestaande systemen vallen:

- Ouderschapsverlof gewoon
- Corona ouderschapsverlof
- Verlof voor palliatieve zorg
- Verlof voor medische bijstand.

Voorwaarde 2: zorg dragen voor een persoon met één van volgende erkenningen:

- VAPH of één van de andere regionale fondsen voor personen met een handicap.
- VSB:
  - Zorgbudget voor zwaar zorgbehoevenden
  - Zorgbudget voor ouderen met een zorgnood
  - Zorgbudget voor mensen met een handicap
- Zorgtoeslag ikv het groeipakket.
- CLB-attest: verslag voor een individueel aangepast curriculum in het gewoon onderwijs of voor toegang tot het buitengewoon onderwijs
- Federale erkenning voor verminderd verdienvermogen tot minder dan 1/3: Riziv, Fod SZ ea erkenningen van langdurig of blijvend verminderd verdienvermogen tot minder dan 1/3.

Mantelzorg is op basis van verklaring op eer door de zorgkrijger.

Voorwaarde 3:

Voor werknemers: de loopbaan wordt verminderd met minstens 1/5 of stopgezet tussen 1 maart 2020 en 31 december 2020.

Voor zelfstandigen: verklaring op eer van de vermindering van de activiteit met een inkomensverlies tot gevolg van minstens 20% bruto op jaarbasis, toegekend op voorwaardelijke basis.

Relevante actoren

Vlaamse Sociale Bescherming, VAPH

Bevoegdheid

Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)

Voor verdere informatie

NOOZO, Vlaamse Ouderenraad. Contactpersoon: Johan Vermeiren (NOOZO, johan@noozo.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 22 juni 2020.

13.13. Tussentijdse revalidatie in afwachting van heropstart

Problematiek

Kinderen uit oa type 2 en soms type 4 uit BO kregen te horen dat ze voor 1 september niet meer terug naar school kunnen. Dit betekent dat vooral kinderen uit kwetsbare gezinnen geen of slechts zeer beperkte therapie kregen sinds half maart en moeten nog moeten wachten tot 1 september vooraleer die terug opgestart wordt.

De meer bemiddelde gezinnen zochten zelf privé-therapeuten en betaalden die met eigen middelen.

De kinderen uit kwetsbare gezinnen met een complexe problematiek zouden therapie kunnen ontvangen binnen een Centrum voor Ambulante Revalidatie (CAR), die gespecialiseerd zijn in de multidisciplinaire benadering én vertrouwd met het doelpubliek mocht dit mogelijk zijn.

De CAR's behoren echter tot de tweedelijnszorg en mogen therapie verstrekken na een gunstig advies van de adviserende geneesheer van het ziekenfonds. Daarna volgt onderzoek en een medische beslissing. Deze procedure vergt tijd en belet snelle tussentijdse therapie.

Tijdens de covidperiode leverden CAR's verder therapie, zij het meer op afstand (71% telefonisch, 77% mail en 51% beeldbellen, 6,28% ter plaatse). Deze oplossingen werden zeer positief beoordeeld door gebruikers.

Uiteraard bestaat de eerste oplossing erin dat MFC's en het Buitengewoon onderwijs hun werkzaamheden maximaal terug opnemen, zoals voorzien vanaf 15.06. Voor kinderen die voorlopig niet in hun school of vergunde zorgaanbieder terecht kunnen, stellen we het volgende voor.

Voorgestelde maatregel

- Voor kinderen die voorlopig niet in hun school of vergunde zorgaanbieder terecht kunnen en met complexe ontwikkelingsstoornissen en nood aan multi-disciplinaire therapie: maak het mogelijk op basis van inschrijving in het Buitengewoon onderwijs multidisciplinaire therapie te ontvangen in een CAR. Dit vergt een versoepeling van de huidige toelatingsprocedure en tijdelijke extra middelen.
- Voor kinderen met enkelvoudige therapie: geef personen die voorlopig niet in hun school of bij hun vergunde zorgaanbieder terecht kunnen voor revalidatie (dit zijn geen 'revalidanten volgens de revalidatiewetgeving'), zonder complexe procedures, de kans om tijdelijk elders revalidatie te krijgen. Als een deel van de revalidatievertrekkingen kan omgezet worden in persoonlijk budget, dan kunnen ze beroep doen op alternatieve revalidatieverstrekkingen bij individuele therapeuten met een opleiding ergotherapie, kinésithérapie, logopedie, orthoptie, pedagogie en psychologie.

Relevante actoren

Agentschap Zorg en Gezondheid, VAPH.

Bevoegdheid

Minister Wouter Beke (Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding)

Voor verdere informatie

NOOZO, Unia. Contactpersonen: Johan Vermeiren (NOOZO, johan@noozo.be),
Linde Van Ishoven (Unia, Linde.VanIshoven@unia.be).

Actie

Doorgegeven aan de politieke werkgroep op 22 juni 2020.

Samenstelling stakeholdersoverleg

Voorzitter:

kabinet van Vlaams minister Wouter Beke voor Welzijn, Gezin, Volksgezondheid en Armoedebestrijding

Ondersteuning stakeholdersoverleg:

Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Secretariaat politieke werkgroep:

Departement WVG - Afdeling Welzijn en Samenleving.

Deelnemende organisaties:

- Armen Tekort
- ATD Vierde Wereld
- Caritas
- CAW
- De Link
- DMW Ziekenfondsen
- Kabinet minister Wouter Beke
- Kinderrechtencommissariaat
- Minderhedenforum
- Nederlandstalige Vrouwenraad
- Netwerk tegen armoede
- NOOZO
- Samenlevingsopbouw
- SAM
- Sociaal-economische raad van Vlaanderen (SERV)
- Sterk Sociaal Werk
- Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting
- Uit de Marge
- Unia
- VGC
- Vlaamse Ouderenraad
- Vluchtelingenwerk Vlaanderen
- VVSG
- Welzijnsschakels
- Welzijnszorg

Eindnoten

-
- ¹ Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding. *Vlaamse Regering richt taskforce kwetsbare gezinnen op. Persmededeling van 24 april 2020.*
- ² Zo gebruikt de Be-alert pagina van de federale overheid te vaak te moeilijke woorden..
- ³ Voorbeeldmaatregelen: 1. In samenwerking met SABAM en/of een aantal culturele actoren wordt een liedjeswedstrijd gelanceerd om nieuwe (één- of meertalige) liedjes met COVID-preventie-inhoud te creëren en onder de aandacht te brengen. Er wordt met de landelijke media een communicatieplan opgezet om die gelijktijdig te lanceren. 2. Er wordt - In samenwerking met de erkende erediensdiensten en levensbeschouwingen verenigd in de VILD – Vlaamse Interlevensbeschouwelijke dialoog, en hun communicatiediensten - een tijdelijk digitaal mediaplatform opgezet. Op dat platform worden kwaliteitsvolle programma's samengebracht met zinvolle duiding omtrent deze gezondheids crisis, de preventiemaatregelen en de burgerzin om die te volgen. Dit naast de duiding van de impact van de overheidsmaatregelen op de samenkomsten van de erediensdiensten/levensbeschouwingen. De Vlaamse Overheid faciliteert de productie van de programma's.
- ⁴ “hulp- en dienstverlening” wordt hier telkens gebruikt als verzamelterm voor diverse types van publieke en semi-publieke diensten in het kader van contacten met centrale en lokale overheden, OCMW, VDAB, Kind&Gezin, actoren binnen het welzijnsveld, zorginstellingen en zorgverleners, onderwijsinstellingen, politie en brandweer, ...
- ⁵ <https://www.statistiekvlaanderen.be/nl/levensomstandigheden/media-en-mediagebruik>
- ⁶ <https://www.statistiekvlaanderen.be/nl/levensomstandigheden/media-en-mediagebruik>
- ⁷ <https://www.statistiekvlaanderen.be/nl/digitale-vaardigheden-bij-burgers>
- ⁸ <https://www.statistiekvlaanderen.be/nl/digitale-vaardigheden-bij-burgers>
- ⁹ <https://www.anysurfer.be/nl/over-toegankelijkheid/toegankelijkheidsmonitor>
- ¹⁰ De Taskforce e-Inclusie ontstond in de COVID-19 crisis en pikte snel in op een aantal digitale noden. Deze Taskforce is een samenwerkingsverband van lokale besturen, publieke instellingen en middenveldorganisaties, die al jarenlang werken aan kwetsbare groepen digitaal insluiten. De taskforce werd geïnitieerd door Ilse Mariën, onderzoekster bij imec-SMIT VUB en raadgever e-Inclusie bij het Kabinet Somers. Het samenwerkingsverband bestaat o.a. uit volgende instanties: imec-SMIT-VUB, Mediawijs, UCLL, LINC, Digitaal.Talent@Gent, Link in de Kabel, BLENDERS, e-Inclusiewerking Kortrijk, VOCVO, VVSG, WeTechCare, Digital Champion Saskia van Uffelen, MODEM, Seniorennet Vlaanderen vzw, iDrops, Vormingplus Antwerpen, Federatie Basiseducatie en BEEGO. Voor meer informatie: <https://e-inclusie.be/taskforce>
- ¹¹ Te publiceren door de Taskforce e-Inclusie. Voor meer informatie contacteer Ilse.Marien@vub.ac.be of Brent.Philipsen@vub.ac.be.
- ¹² Zie ook de nieuwsbrief van het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede over het recht om contant te betalen: <http://www.armoedebestrijding.be/publications/nieuwsflits/20180503.pdf> en de oproep van 30 maart 2020, samen met UNIA, gericht aan Comeos om de mogelijkheid tot contante betalingen te behouden.
- ¹³ Zowel elektronisch (mail, app, website, chatbot ...), telefonisch (gratis nummer, eenvoudig keuzesysteem, meertalig) als fysiek (laagdrempelig, zonder afspraak, nabij mensen,...)
- ¹⁴ CLICK: een e-loket vertegenwoordigt een volwaardige dienstverlening. Er is een digitaal aanspreekpunt om documenten op te vragen, om digitaal documenten te ondertekenen en in te dienen, om ondersteuning, hulp of diensten aan te vragen. Verspreid (in buurthuizen, stadsgebouwen, bibliotheken, ontmoetingscentra, enz...) staan er vrij beschikbare publiekscomputers en internettoegang wordt voorzien

- via gratis WIFI hotspots. In de zorg- en dienstverlening kan dit ingevuld worden via een gesprek, therapie, zorg... op afstand.
- CALL: een (gratis) info en/of contactnummer, maar kan voor de nieuwe dienstverlening nu ook ingezet om de burgers te helpen met de digitale dienstverlening: men begeleidt de burgers met de nodige vragen om stapsgewijs zelf het formulier of de dienst digitaal aan te vragen. Call houdt ook in dat diensten pro-actief contact opnemen per telefoon/sms indien een antwoord uitblijft.
- FACE: Het gewone loket, dienstverlening en hulp blijft voor wie het nodig heeft. Tijdens deze dienstverlening kan er wel aan gewerkt worden om de burgers ook aan om de opgestelde computers te gebruiken of on-line kanalen te gebruiken en hen te helpen bij het gebruik van die diensten.
- HOME: Waar nodig gaan de diensten naar de burgers toe om hen te helpen zoals bvb voor de aanvraag van een eID-kaart bij minder mobiele inwoners, renovatiebegeleiding, therapie en zorg thuis, ...
- 15 Toegankelijkheid van websites en mobiele applicaties, Bestuursdecreet 7 december 2018
- 16 <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/fixed-broadband-prices-europe-2018>
- 17 Zie ook fiche 1.2 Internettoegang voor kwetsbare burgers tijdens deze en volgende Corona-crisissen in de nota Input Stakeholdersoverleg kwetsbare gezinnen
- 18 Zie ook fiche 1.1 De Vlaamse overheid, socio-cultureel en sociaal werk en de Vlaamse media zetten hun schouders onder de COVID-19 preventie naar kwetsbare groepen, in de nota Input Stakeholdersoverleg kwetsbare gezinnen
- 19 19 JULI 2018. - Wet inzake toegankelijkheid van de websites en mobiele applicaties van overheidsinstanties
- 20 7 DECEMBER 2018 - Bestuursdecreet
- 21 Andere voorbeelden en inspiratie:
<https://e-inclusie.mediawijs.be/activiteiten/24-juni-2020-3de-webinar-e-inclusie-corona-en-anderstaligen>,
<https://www.vvsg.be/kennisitem/vvsg/online-hulpverlening?query=webinar%20online>
- 22 Zie ook fiche 13.4. Uitrol Jobatelier, meer digitale sollicitatiekansen voor kort- en ongeschoolde werkzoekenden in VDAB-werking in centrumsteden, in de in de nota Input Stakeholdersoverleg kwetsbare gezinnen
- 23 <https://www.boston25news.com/news/cdc-reviewing-stunning-universal-testing-results-boston-homeless-shelter/Z253TFBO6RG4HCUAARBO4YWO64/?fbclid=IwAR1mB1p5qbAuZaLtgTGIE-K1kj65kgfJQKgVadfh6Qn6CKoGveFACTGxUVU>
- 24 <https://www.nytimes.com/2020/04/20/world/asia/coronavirus-singapore.html?action=click&module=Spotlight&pgtype=Homepage>
- 25 Fiche artsen zonder grenzen: (<https://covid19-resources.msf.be> met paswoord Covid19msf > (menu bovenaan:) Logistics and Supply > Transport > Fleet COVID19 Use of LSV).
- 26 “In de vervoerregioraad komen de belangrijkste stakeholders uit alle bestuursniveaus samen. Alle gemeenten uit de regio zijn rechtstreeks vertegenwoordigd, meestal door de burgemeester of de schepen van Mobiliteit. Het Departement Mobiliteit en Openbare Werken heeft de regierol. De andere betrokken Vlaamse mobiliteitsactoren zijn het Agentschap Wegen en Verkeer, De Lijn en De Vlaamse Waterweg. Ten slotte participeren ook NMBS, Infrabel, het Departement Omgeving, de Mobiliteitscentrale Aangepast Vervoer en de provincie in de raad. De vervoerregioraad wordt voorgezeten door een politieke voorzitter van een van de toebehorende gemeenten én een voorzitter van het Departement Mobiliteit en Openbare Werken.” Zie <https://www.vlaanderen.be/basisbereikbaarheid/vervoerregios>
- 27 Naar analogie met het volwassenenonderwijs. In normale omstandigheden hebben onderwijsinstellingen computerlokalen en stilleruimtes ter beschikking voor hun studenten. Studenten werd gevraagd naar hun woonplaats terug te keren, deze studenten hebben dus nood aan Open Leercentra dichtbij huis. Dit kan door samen te werken met het volwassenenonderwijs, maar ook het openstellen van OLC in middelbare scholen (na de schooluren), bibliotheken en musea kan een mogelijkheid zijn.
- 28 De Standaard d.d. 23-04-2020 [Corona zet vergrootglas op problemen](#)

²⁹ Voor de doelgroep meerderjarigen gaat het over: 4.700 personen (alle mensen op de wachtlijst en geen ondersteuning en enkel rechtstreeks toegankelijke hulp). Voor de doelgroep minderjarigen gaat het over: 4.200 personen op de wachtlijst PB of MFC minus wie een Bob heeft. We beschikken niet over deze cijfers.

Bron cijfers juni 2019 Vaph:

Aantal mensen op de wachtlijst PVB en gebruik andere ondersteuningsvormen:

Ondersteuningsvorm	Aantal	Procentueel
Enkel zorgbudget	3.764	24 %
<u>Enkel RTH</u>	1.801	12 %
Zorgbudget en RTH	2.063	13 %
MFC of Pab	276	2 %
Deel PVB	4.609	30 %
<u>Geen ondersteuning</u>	2.898	19 %
Totaal	15.411	100 %

Minderjarigen wachtende kinderen en jongeren

Datum	MFC	Pab
Dec 2018	2.500	1.688

³⁰ Graag verwijzen we ook naar het recente nota van het OECD, Women at the core of the fight against COVID-19 crisis, April 2020, waarin goed gekaderd wordt waarom in deze crisis extra aandacht voor de specifieke situatie van vrouwen nodig is. De coronacrisis vergroot de genderongelijkheid tussen mannen en vrouwen. Heel vaak zijn het de vrouwen/moeders die de voorbije weken onevenredig veel van deze extra uren "corona-zorg" verlenen zowel aan kinderen als aan grootouders. (zie o.a. Tijdsbestedingsonderzoek VUB, Onderzoek naar thuisleren Ugent, De Standaard 28 april; onderzoek Odisee Hogeschool: impact corona op gezinnen).

³¹ <https://www.serv.be/serv>

³² <https://sites.google.com/view/covivat/team>

³³ https://www.samenlevingsopbouw.be/images/sov/pdf/publicaties/draaiboek_jobatelier_plus.pdf

<https://samenlevingsopbouw-antwerpenstad.be/wat-doen-we/projecten/werkzoekenden/jobateliers-binnen-de-vdab/>

www.actiefcompetentiestoetsen.be

³⁴ https://www.samenlevingsopbouw.be/images/sov/pdf/publicaties/draaiboek_jobatelier_plus.pdf

³⁵ SERV, Vlaams relancebeleid - bijzondere tijden vragen bijzondere aanpak, Brussel, 13 mei 2020. Te raadplegen op: <https://www.serv.be/node/13688>

³⁶ Cijfers ARVASTAT-bewerking SERV

³⁷ <https://sites.google.com/view/covivat/team>,
<https://drive.google.com/file/d/1yLOcXiDmDy0j6btm38rzhFL1lGvrEF5K/view>

³⁸ SERV, Vlaams relancebeleid - bijzondere tijden vragen bijzondere aanpak, Brussel, 13 mei 2020. Te raadplegen op: <https://www.serv.be/node/13688>

SERV, Advies Iedereen terug aan boord, Brussel, 29 mei 2020. Te raadplegen op: <https://www.serv.be/node/13699>

³⁹ Zie ook fiche 13.4. Uitrol Jobatelier

⁴⁰ Zie ook fiche 13.5. Promotie van taalarme competentietoetsing

⁴¹ Zie ook fiche 13.8. Verduidelijking eenvoudigere toegang tot werk voor asielzoekers

⁴² Zie uitwerking in fiche 13.7. Stimulanspremie in opleidingstrajecten naar werk

⁴³ Zie <https://sites.google.com/view/covivat/> (beleidsnota 2)

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

- ⁴⁴ Zie ook 'Duurzaamheid en armoede', het Tweejaarlijks Verslag 2018-2019 van het Steunpunt tot Bestrijding van Armoede, Bestaansonzekerheid en Sociale Uitsluiting:
<https://www.armoedebestrijding.be/duurzaamheid-en-armoede-een-bijdrage-aan-politiek-debat-en-politieke-actie/>
- ⁴⁵ Poppe K. (2019). Nieuwe utopie voor de sociale huisvesting. Herontdekking van de tuinstad via innovatieve woonprojecten. In Vandromme T., Vermeir D., Winters S. en Hubeau B., (red.), *Sociale huisvesting in Vlaanderen. Blikken naar de toekomst* (p. 133-147). Oud-Turnhout: Gompel en Svacina
- ⁴⁶ Zie <https://corona-studie.shinyapps.io/corona-studie/?full=1>
- ⁴⁷ Zie bijv. <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2020/04/14/huurders-en-verhuurdersverenigingen-trekken-aan-de-alarmbel/>
- ⁴⁸ Heylen K., & Vanderstraeten, L. (2019). *Wonen in Vlaanderen anno 2018*. Leuven: Steunpunt Wonen, p. 101-116
- ⁴⁹ Zie Vanderstraeten L., & Ryckewaert M. (2015), *Grote Woononderzoek 2013. Deel 3 Technische Woonkwaliteit*. Leuven: Steunpunt Wonen. In het Grote Woononderzoek (GWO) van 2013 werd de woonkwaliteit op objectieve wijze beoordeeld door opgeleide enquêteurs. In de Woonsurvey van 2018 werd gewerkt met een subjectieve inschatting van de bewoners. Hoewel er sprake is van een algemene kwaliteitsverbetering van de Vlaamse woonmarkt in 2018, blijven de kwaliteitsverschillen tussen de eigendomsmarkt en de huurmarkt even groot, en moeten we nog steeds vaststellen dat kwetsbare gezinnen systematisch in woningen van slechte kwaliteit terechtkomen.
- ⁵⁰ Demaerschalk E., Hermans K., Dak – en thuislozentelling Leuven, juni 2020, p. 25
- ⁵¹ Zie ook https://www.armoedebestrijding.be/publications/memorandum2019_nl.pdf
- ⁵² Vlaamse Woonraad, advies over Geconventioneerd verhuren, 2019
- ⁵³ Zie <https://www.vvh.be/nl/nieuws/item/vlaamse-shm-s-organiseren-solidariteitsacties-om-sociale-huurders-een-hart-onder-de-riem-te-steken-in-coronatijden>
- ⁵⁴ Statistisch bulletin 2018, VMSW, p. 11. In de oneven jaren wordt een actualisatie doorgevoerd van de wachtlijsten, wat ons een meer nauwkeurig beeld geeft. We kunnen dus een daling verwachten na de actualisatie van 2019. Eind 2017 stonden er in ieder geval 135.500 kandidaat-huurders op de wachtlijst voor een sociale woning.
- ⁵⁵ Zie Heylen K. (2019), *Doelgroepen sociale huur en specifieke segmenten op de woningmarkt*. Leuven: Steunpunt Wonen.
- ⁵⁶ Kenna, P., e.a. Pilot Project Promoting protection of the right to housing, Homelessness prevention in the context of evictions, European Commission, 2013
- ⁵⁷ Meys, E., Hermans K., Nulmeting dak- en thuisloosheid, Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Eindrapport 2014.
- ⁵⁸ Demaerschalk E., Hermans K., Dak – en thuislozentelling Leuven, juni 2020
- ⁵⁹ Vlaamse Woonraad, advies inzake dak- en thuisloosheid, 2016
- ⁶⁰ Het gaat om situaties waarin een motiveringsrapport opgemaakt moet worden voor o.a. verzorgingsrolstoelen en modulaire rolstoelen, afmetingen bepalen voor een nieuw mobiliteitshulpmiddel, afstellen van het hulpmiddel bij aflevering, informatie aan zorgverleners m.b.t. het gebruik van de rolstoel,... Er zijn/waren strikte maatregelen in voorzieningen van kracht waarbij verstrekkers volgens de richtlijnen niet toegelaten zijn. Woonzorgcentra hebben sinds het rentingsysteem geen uitgebreide voorraad meer. In sommige situaties zijn rolstoelen niet meer bruikbaar en beschikken bewoners daardoor niet meer over een aangepast mobiliteitshulpmiddel om zich mee te kunnen verplaatsen.
- ⁶¹ Correcte communicatie over aangepaste dienstverlening is super belangrijk voor de burger en zijn omgeving. Een voorbeeld: In de sector gehandicaptenzorg ervaarde DG HAN van FOD Sociale Zekerheid het effect over een misbegrepen communicatie over de aangepaste dienstverlening n.a.v. corona. De aanvragen verminderden plots bijna tot 0 omdat de burger zijn foutieve conclusies trok. Toen DG HAN zijn communicatie aanpaste begonnen de aanvragen terug toe te nemen. Maar ondertussen zijn heel wat rechten verloren gegaan.
- ⁶² Zijn er alternatieven voor de patiënt in afwachting van een positief antwoord, welke impact op zijn autonomie heeft dit, kan hij terugvallen op hulp, kan hij dit financieel aan...

---

⁶³ Voorbeelden :

- Fietsvriendinnen Buurtwerk Dinamo in Antwerpen, Buurthuisje Buiten,...
- Uit een samenwerking tussen o.a. Recht-op en zanger/ acteur Hans Van Cauwenberghe onstond onze Rijkdom, 't Gevolg en Tutti Fratelli in samenwerking met VWAN
- De jongerenwerking Djynamo van ATD Vierde Wereld bracht op 17/10 /2017 een voorstelling. Hiervoor werd een beroep gedaan op acteur Thomas Janssens. <https://www.joseph-wresinski.org/nl/brief-djynamo-aan-100-jarige-joseph-wresinski/>
- Atelier 't Paletje, Vrolijke kring Ronse <http://www.devrolijkekring.be/wat.php>

Service de lutte contre la pauvreté,
la précarité et l'exclusion sociale

Steunpunt tot bestrijding van armoede,
bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

Dienst zur Bekämpfung von Armut, prekären
Lebensumständen und sozialer Ausgrenzung

STEUNPUNT TOT BESTRIJDING VAN ARMOEDE, BESTAANSONZEKERHEID EN SOCIALE UITSLUITING

Koningsstraat 138, 1000 Brussel

www.armoedebestrijding.be

[@Luttepauvrete](https://twitter.com/Luttepauvrete)